

ΕΜΠ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ Ι ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ΑΘΗΝΑ 1993

ΕΜΠ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ Ι ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 1991-92**

ΑΘΗΝΑ 1993

2ο ΕΞΑΜΗΝΟ

Δ. Α. ΖΗΒΑΣ

Καθηγητής

Ι. ΚΟΥΚΗΣ

Αναπλ. Καθηγητής

Μ. ΑΔΑΜΗ, Φ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ

Επικ. Καθηγητές

Μ. ΓΡΑΦΑΚΟΥ, Ι. ΚΑΒΑΛΙΕΡΑΤΟΣ

Λέκτορες

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Αρχιτεκτονική Σύνθεση διδάσκεται στο Α και Β εξάμηνο. Όπως δείχνει ο τίτλος του είναι εισαγωγικό μιας σειράς μαθημάτων που θα ακολουθήσουν (των Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων) από το 2ο έως το 9ο εξάμηνο. Το μάθημα παρέχει γνώσεις και εμπειρίες χρήσιμες και για άλλα μαθήματα που θα ακολουθήσουν, χωρίς όμως να τα υποκαθιστά. Καταλαμβάνει εξάλλου σημαντικό μέρος του συνολικού προγράμματος και είναι βασικό για τις αρχιτεκτονικές σπουδές και την κατανόηση ορισμένων βασικών εννοιών.

Η διδασκαλία του μαθήματος γίνεται δια μέσου θεωρητικών αναπτύξεων και ασκήσεων.

Στην διάρκεια των εξαμήνων που αναπτύσσεται το μάθημα επιδιώκεται:

- α. Η άσκηση των σπουδαστών στο σχέδιο, με κατάλληλες ασκήσεις και με αναφορά στα μέσα, την τεχνική και τα είδη του σχεδίου, στη σημασία και την τεχνική της αποτυπώσεως, στην οργάνωση και παρουσίαση του πίνακα σχεδίου.
- β. Η μετάδοση βασικών γνώσεων και εννοιών αναφερομένων στα υλικά και τους τρόπους κατασκευής, στα δομικά στοιχεία και το ρόλο τους στην κατασκευαστική και λειτουργική υπόσταση του αρχιτεκτονικού έργου.
- γ. Η ανάπτυξη των συνθετικών ικανοτήτων των σπουδαστών, η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και η μετάδοση ενός "τρόπου του σκέπτεσθαι".

ΑΣΚΗΣΗ 1η

Ο χώρος της Γραμματείας και το Σπουδαστήριο Συνθέσεων, μετά τη μεταφορά της Γραμματείας, θα λειτουργήσει αποκλειστικά σαν Σπουδαστήριο Αρχ. Συνθέσεων.

Οι νέες ανάγκες θα απαιτήσουν: ένα ενιαίο χώρο με πατάρι με λειτουργική και οπτική μεταξύ τους επικοινωνία. Το πατάρι μπορεί να στηρίζεται στην υπάρχουσα φέρουσα κατασκευή.

Το Σπουδαστήριο θα περιλαμβάνει (με τα ακόλουθα ενδεικτικά εμβαδά):

α. Υποδοχή-Γραμματεία (2 άτομα)	25μ ²
β. 6 Γραφεία Καθηγητών	60μ ²
γ. Χώρο διορθώσεων σπουδαστών	25μ ²
δ. Χώρο Συνεδριάσεων	25μ ²
ε. Χώρο Βιβλιοθήκης	25μ ²
στ. Αρχείο (διαλέξεις-διπλωματικές κλπ.)	10μ ²
ζ. Εργαστήριο (φωτοαντιγραφικά μηχανήματα και εξοπλισμό)	10μ ²

Το μάθημα είναι σχεδιασμένο πάνω στη λογική της σταδιακής μετάβασης από το μέρος προς το όλο και από το απλό προς το σύνθετο.

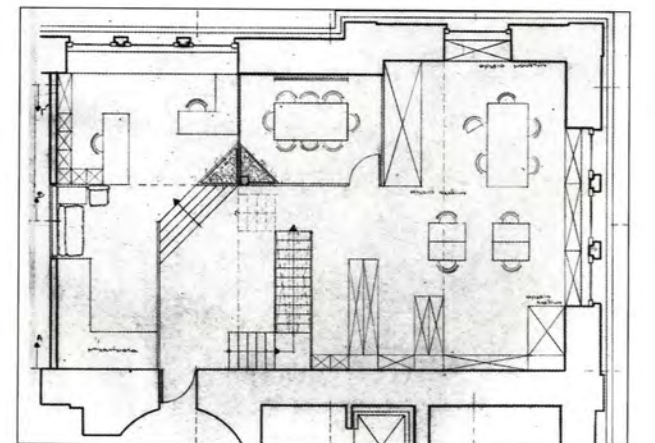
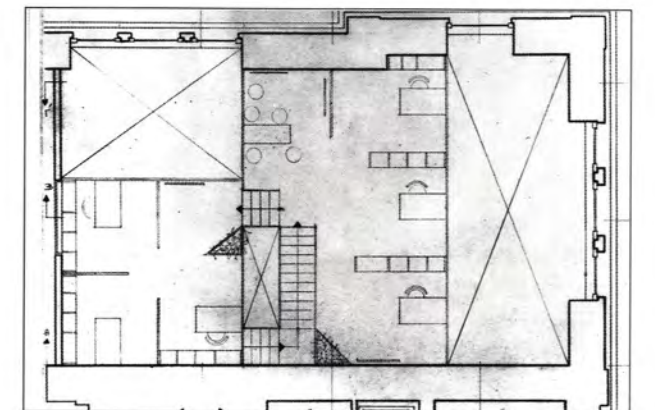
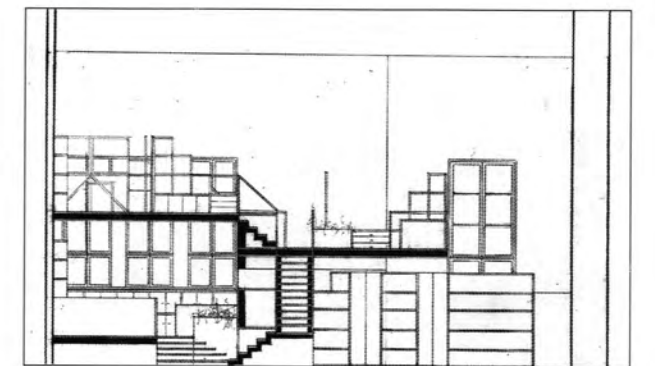
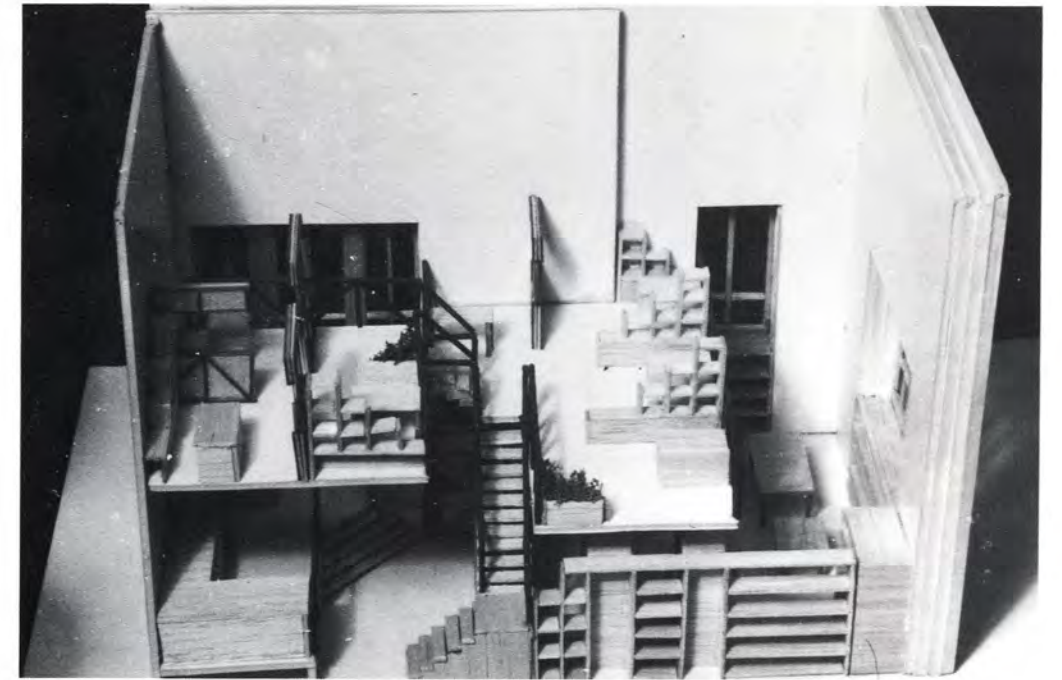
Με αυτή τη λογική το αντικείμενο προσεγγίζεται μέσω διαλέξεων και περισσότερων του ενός μικρών θεμάτων που οδηγούν διαδοχικά στον σχεδιασμό του αρχιτεκτονικού χώρου, αρχίζοντας από τις δύο διαστάσεις μέχρι την επίλυση ενός μικρού αλλά πλήρους αρχιτεκτονικού προβλήματος.

Οι σπουδαστές, οργανωμένοι σε μικρές σχετικά ομάδες ενθαρρύνονται στην ανάπτυξη πρωτοβουλίας, δημιουργικής κρίσης και στην ανακάλυψη της γνώσης με προσωπική έρευνα και παρατήρηση.

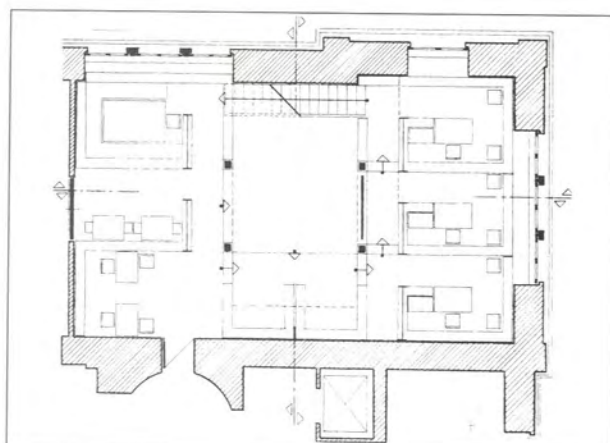
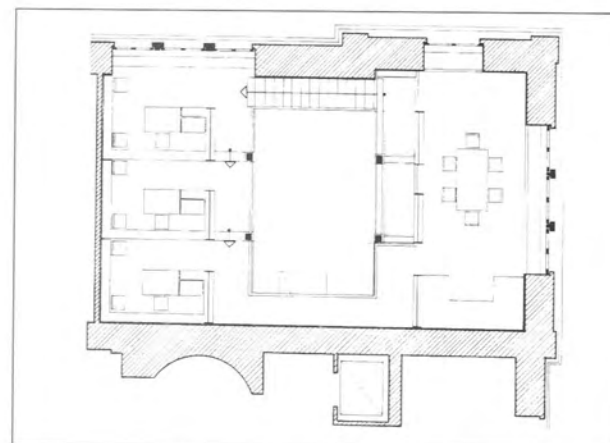
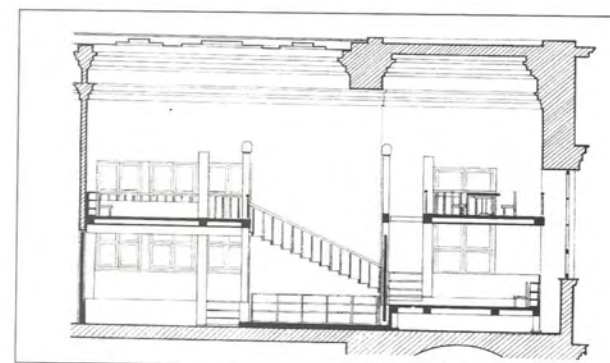
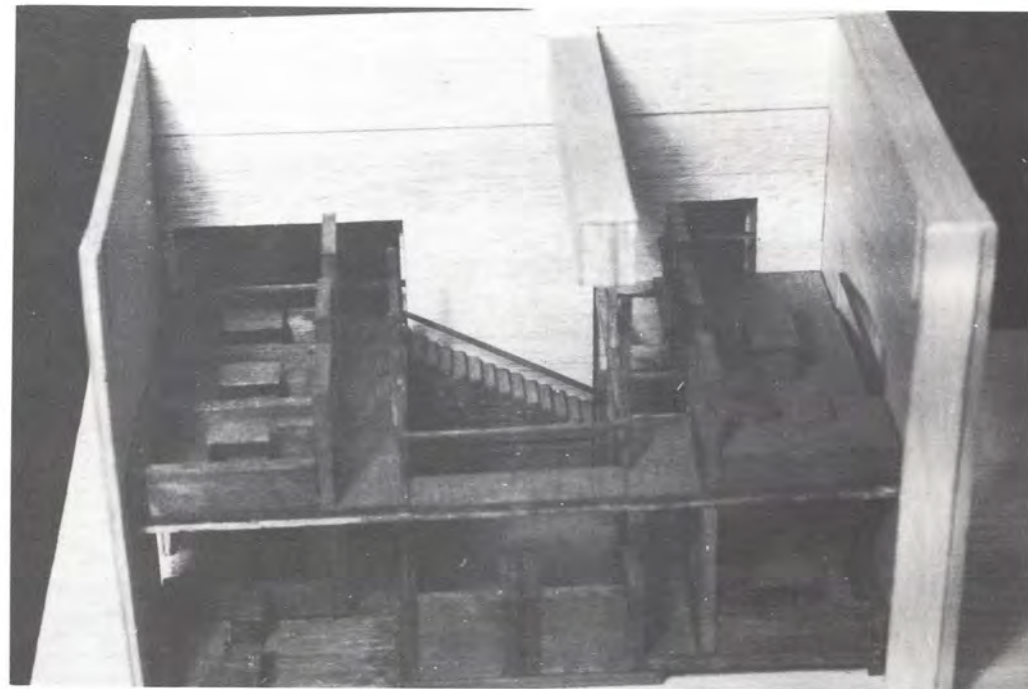
Επίσης ενθαρρύνονται στην μεταξύ τους συνεργασία και ανταλλαγή απόψεων με συλλογική κριτική σε ενδιάμεσες παρουσιάσεις των θεμάτων, όπου ο κάθε σπουδαστής καλείται να αναπτύξει τις προσωπικές του επιλογές.

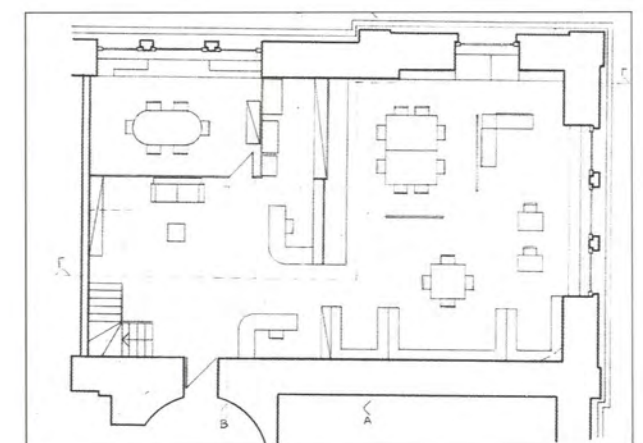
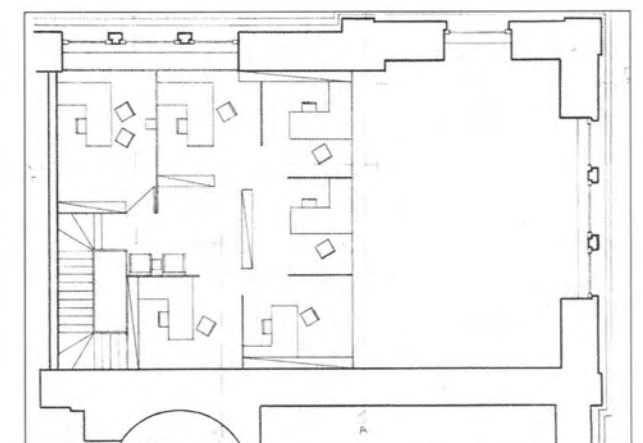
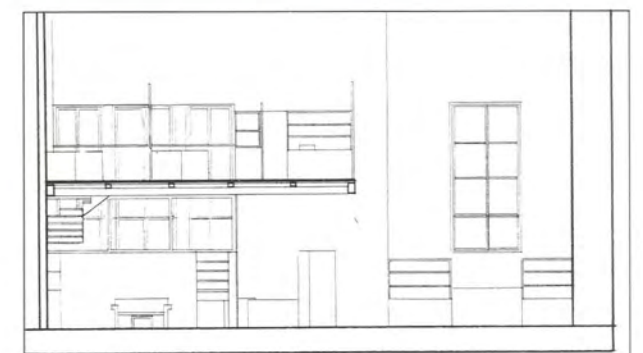
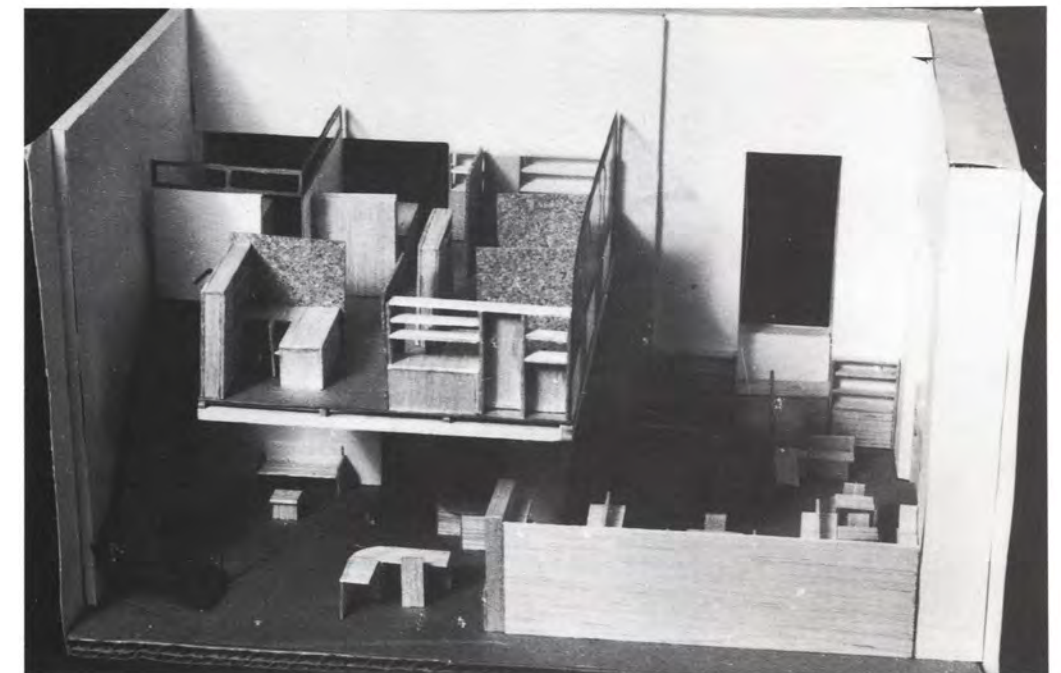
1. Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
2. Σ. ΛΑΖΑΡΗ
3. Ι. ΠΑΠΑΜΑΝΤΕΛΛΟΥ
4. Ι. ΠΟΛΙΤΗ

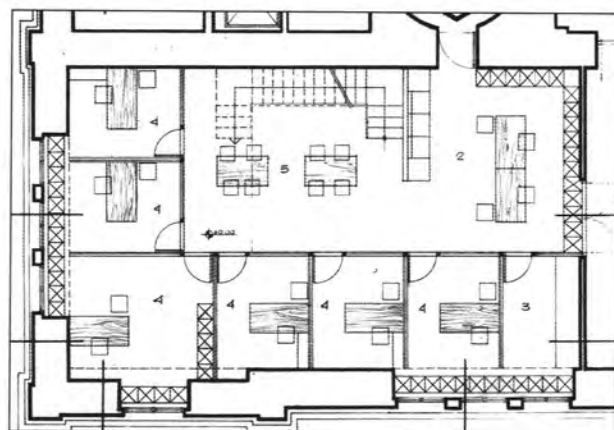
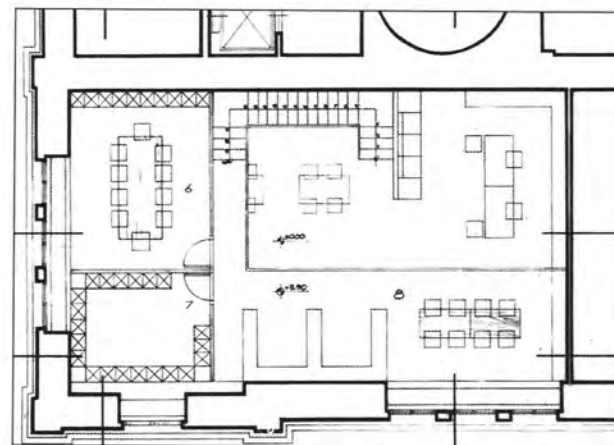
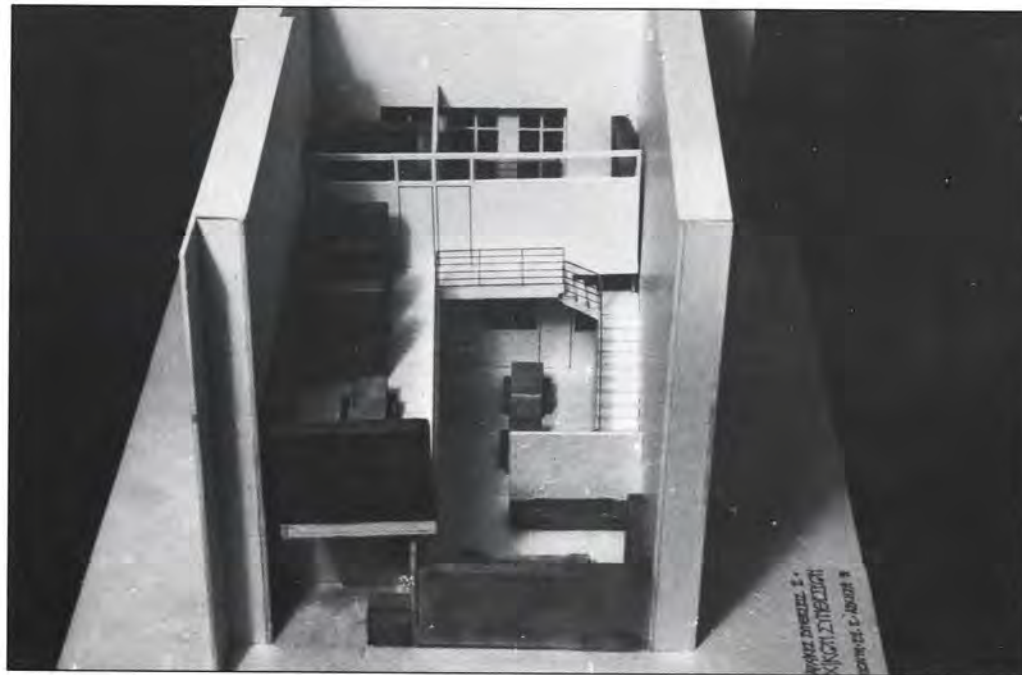
Ν. ΓΕΩΡΓΙΟΥ
Διδάσκουσα:
Μ. ΑΔΑΜΗ

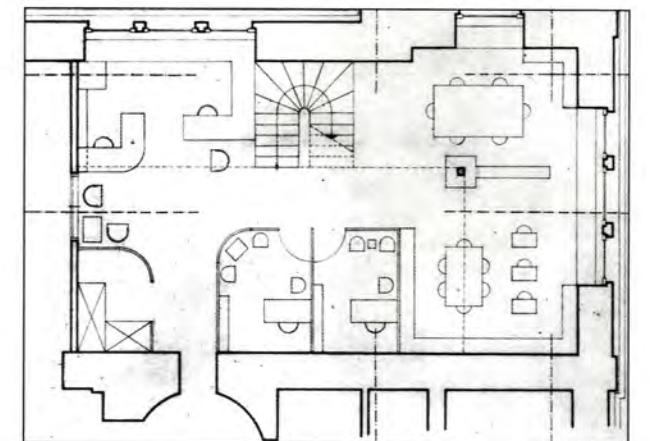
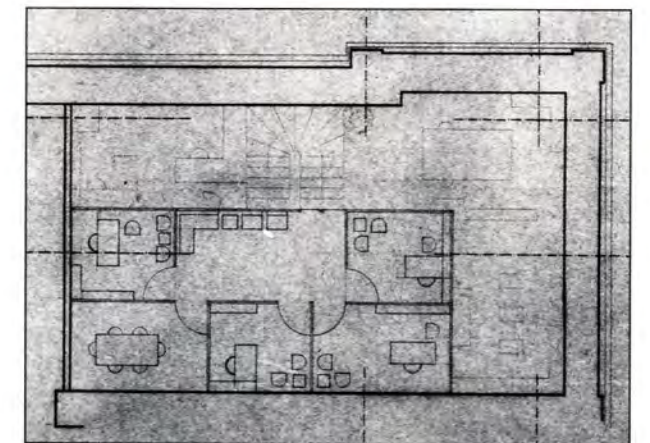
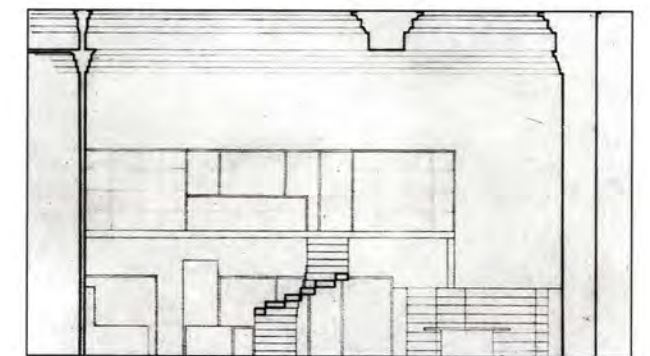
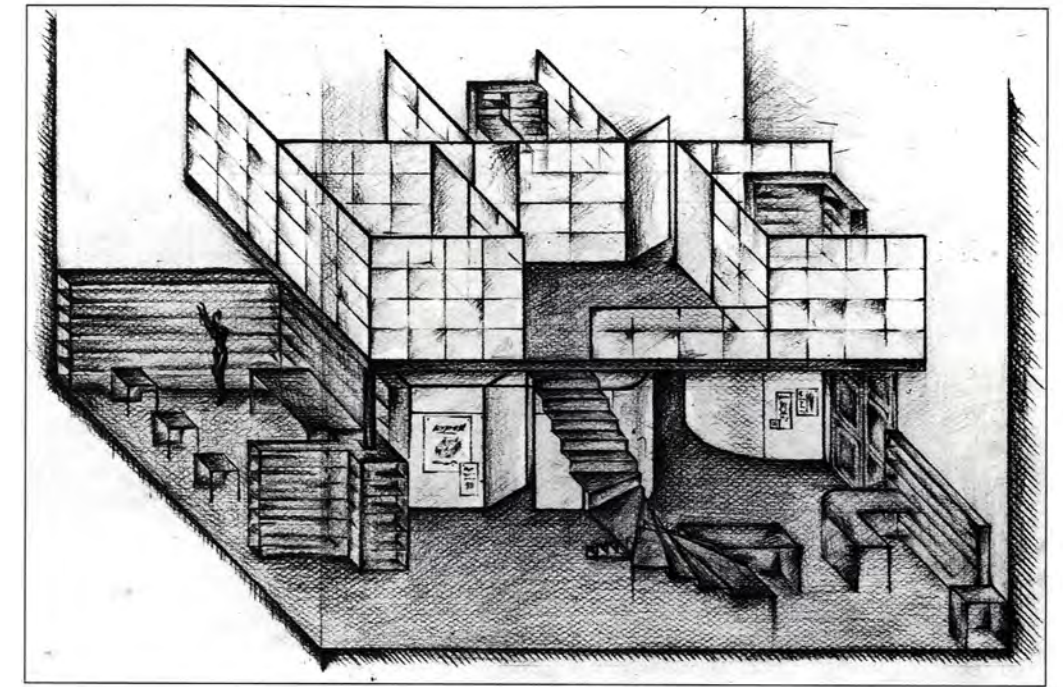
Σ. ΛΑΖΑΡΗ
Διδάσκων:
Γ. ΚΟΥΚΗΣ

Ι. ΠΑΠΑΜΑΝΤΕΛΛΟΥ
Διδάσκουσα:
Μ. ΑΔΑΜΗ

Ι. ΠΟΛΙΤΗ
Διδάσκων:
Γ. ΚΟΥΚΗΣ

Γ. ΤΣΕΡΜΟΥ
Διδάσκουσα:
Μ. ΑΔΑΜΗ

Δ. Α. ΖΗΒΑΣ
Καθηγητής

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Ι. ΚΟΥΚΗΣ
Αναπλ. Καθηγητής

Μ. ΑΔΑΜΗ, Φ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
Επικ. Καθηγητές

Μ. ΓΡΑΦΑΚΟΥ, Ι. ΚΑΒΑΛΙΕΡΑΤΟΣ
Λέκτορες

ΑΣΚΗΣΗ 2η

Δίδεται διαμπερές οικόπεδο στην περιοχή της Πλάκας μεταξύ των οδών Κυρρή-στου και Λυσίου, στο οποίο πρόκειται να δημιουργηθεί Κέντρο Νεότητας που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες της γειτονιάς.

Σκοπός της λειτουργίας του είναι η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου παιδιών ηλικίας 6-14 ετών.

Στο πρόγραμμα του κέντρου περιλαμβάνονται οι δραστηριότητες:

- επιτραπέζια παιχνίδια
- πικ-πογκ
- εργαστήρι ζωγραφικής, χαρτοκολλητικής κλπ.
- βιβλιοθήκη, video.

Ζητείται η οργάνωση των χώρων που απαιτούνται για τις παραπάνω λειτουργίες σε περισσότερες από μια στάθμες καθώς και οι απαραίτητοι χώροι υγιεινής (2+2), ένα μικρό παρασκευαστήριο και αποθήκη.

Η σχέση μεταξύ των λειτουργιών μπορεί να ορίζεται από σταθερά ή κινητά χωρίσματα.

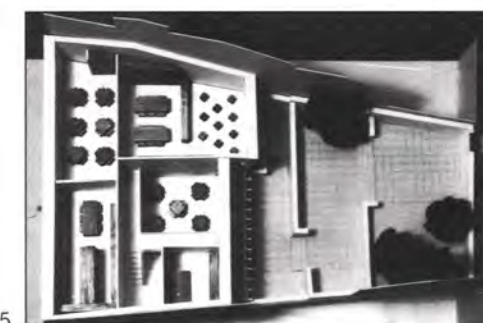
Επίσης ζητείται και η διαμόρφωση του ελεύθερου χώρου που θα προκύψει, έτσι ώστε να μη διασπάται η συνέχεια της οικοδομικής γραμμής.

4

1

5

2

6

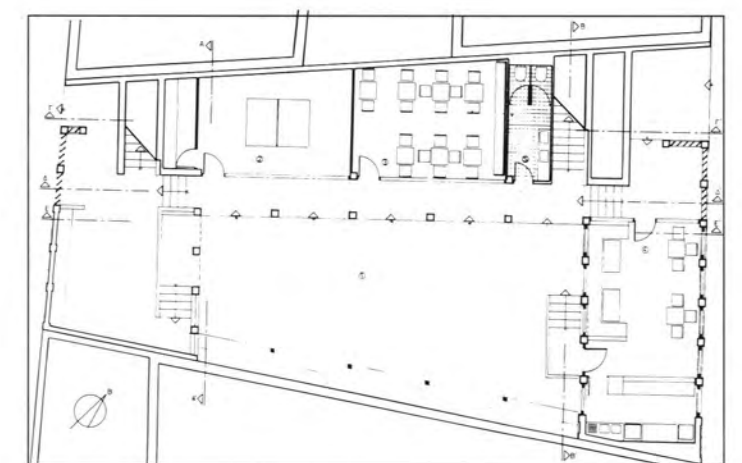
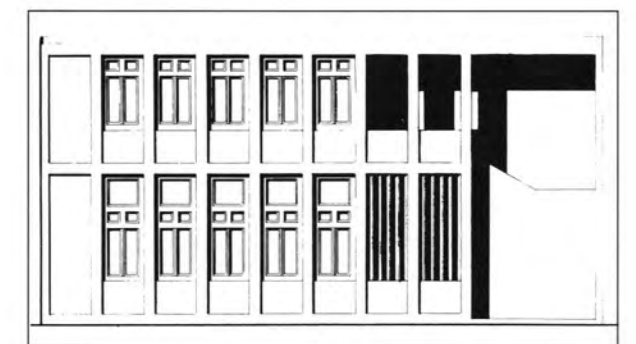
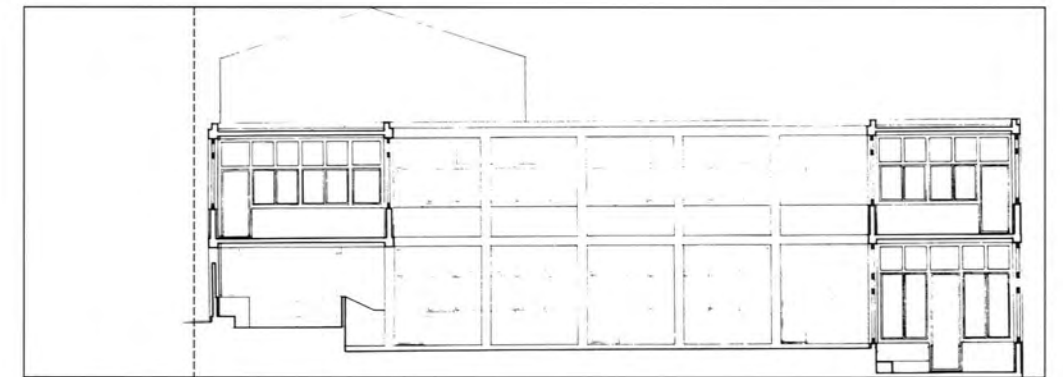
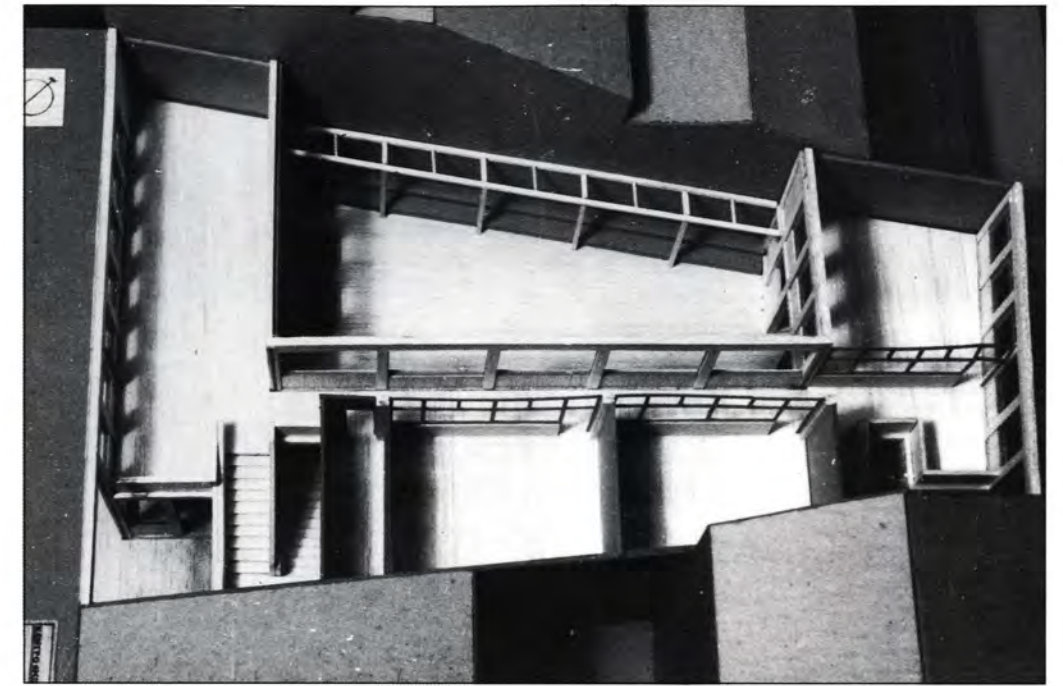

3

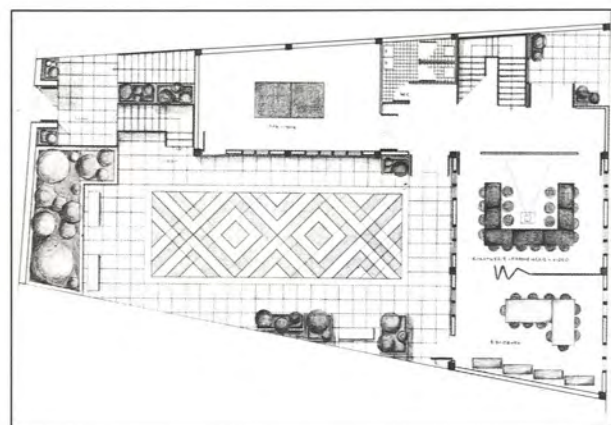
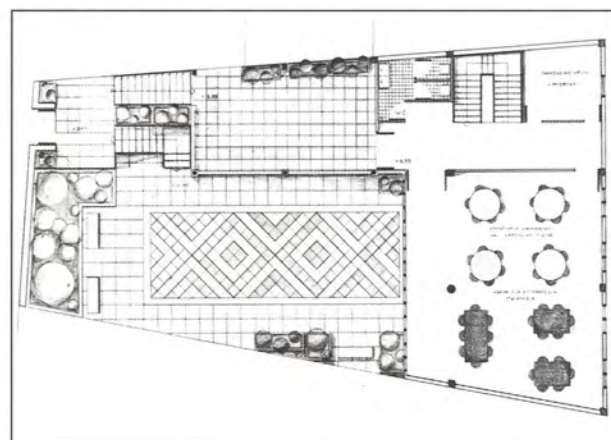
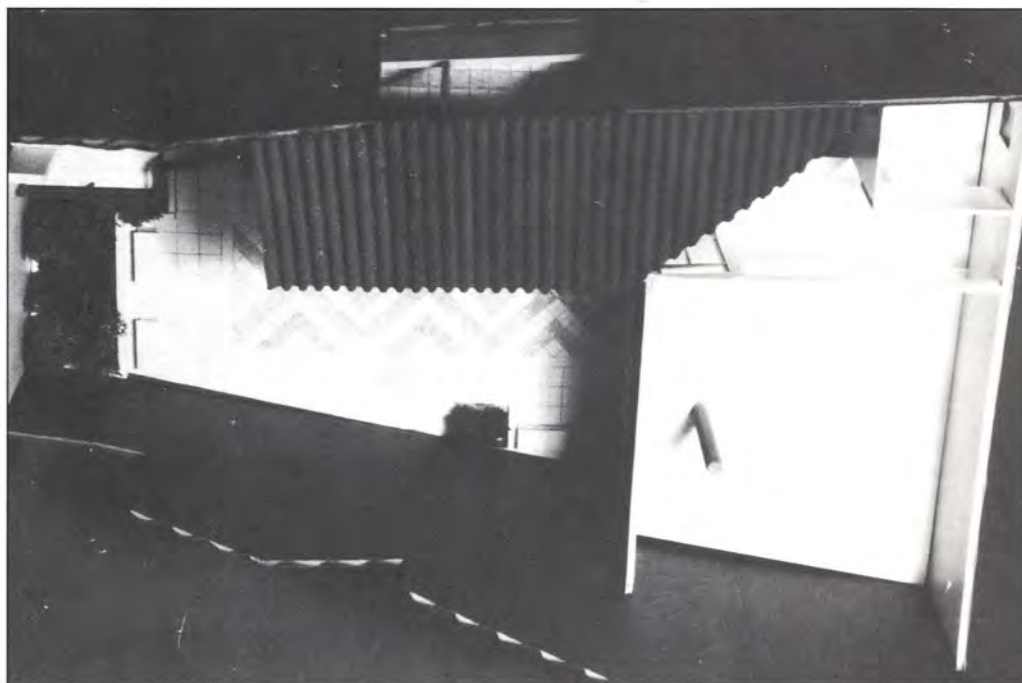

7

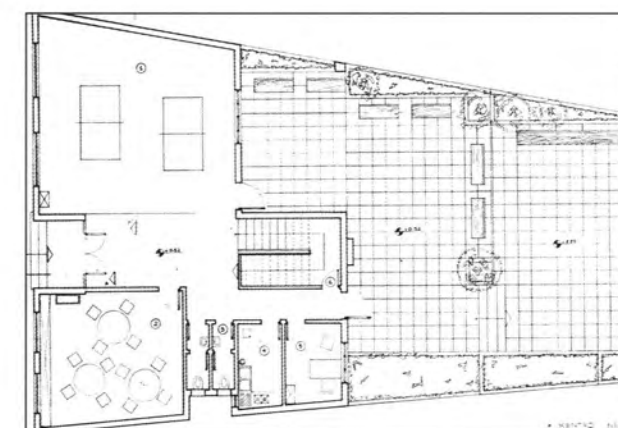
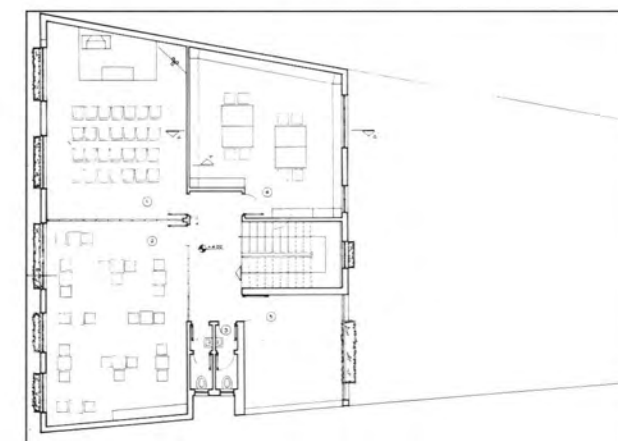
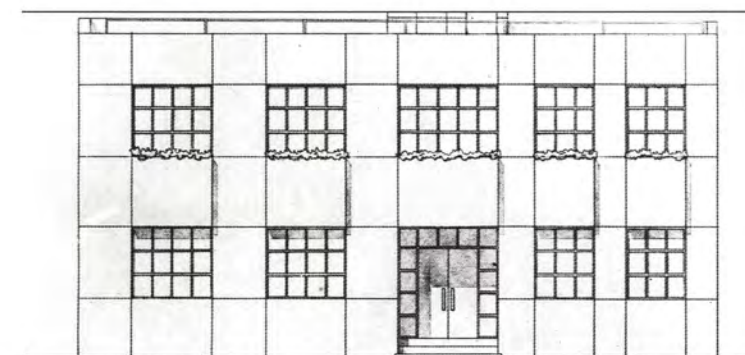
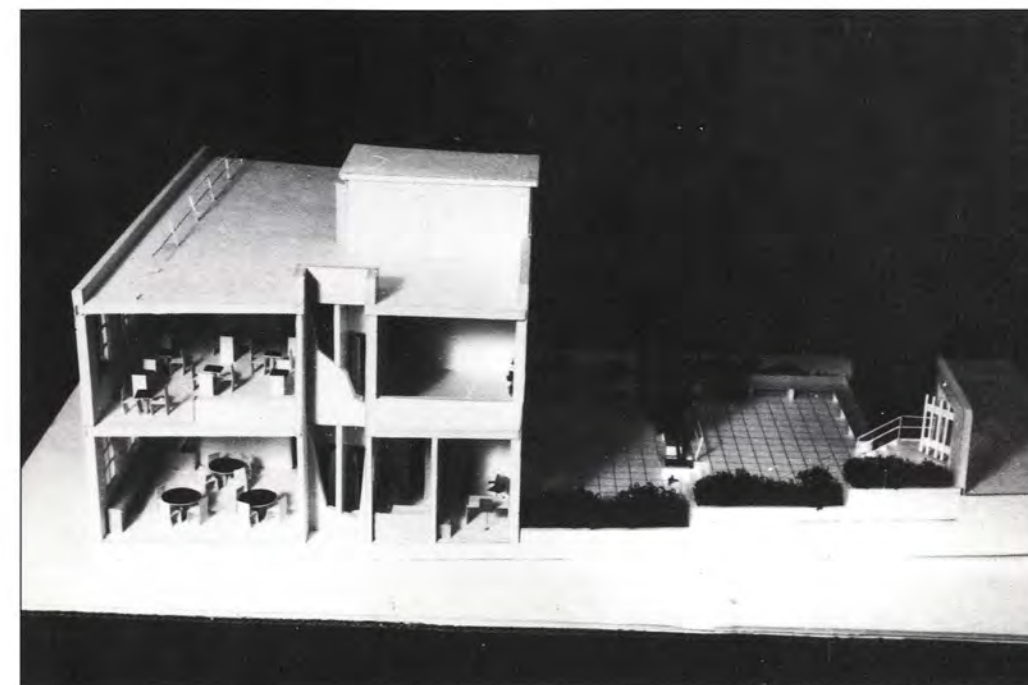
1. Σ. ΛΑΖΑΡΗ
2. Ι. ΠΑΠΑΜΑΝΤΕΛΛΟΥ
3. Ν. ΠΑΣΙΟΥΔΗΣ
4. Μ. ΠΛΕΥΡΗ
5. Ι. ΠΟΛΙΤΗ
6. Μ. ΣΙΓΑΛΟΥ
7. Γ. ΤΣΕΡΜΟΥ

Σ. ΛΑΖΑΡΗ
Διδάσκων:
Γ. ΚΟΥΚΗΣ

Ν. ΠΑΣΙΟΥΔΗΣ
Διδάσκων:
Φ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ

Μ. ΣΙΓΑΛΟΥ
Διδάσκων:
Γ. ΚΑΒΑΛΙΕΡΑΤΟΣ

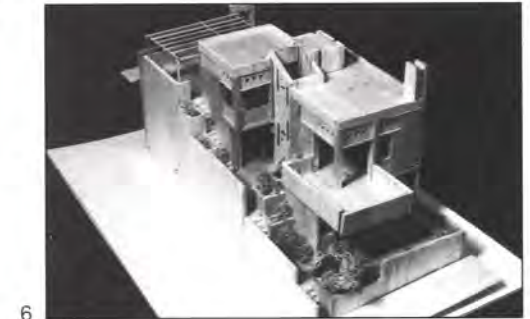
3o ΕΞΑΜΗΝΟ

ΘΕΜΑ: ΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

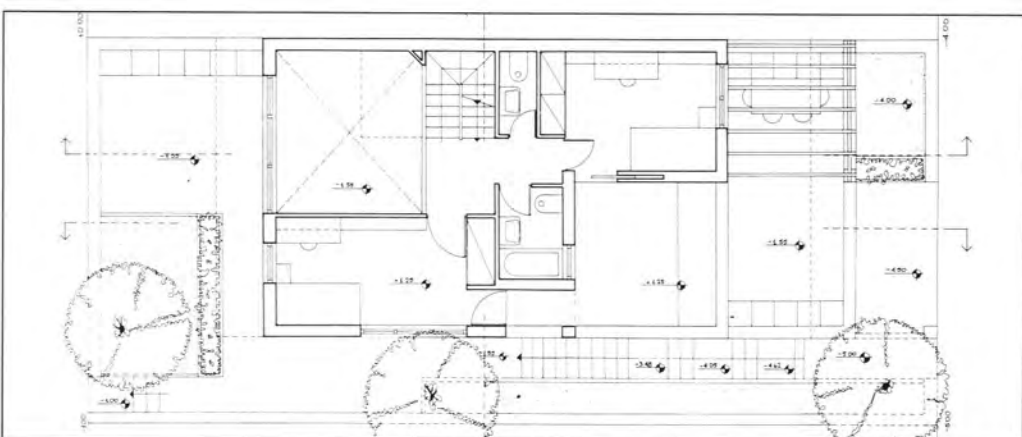
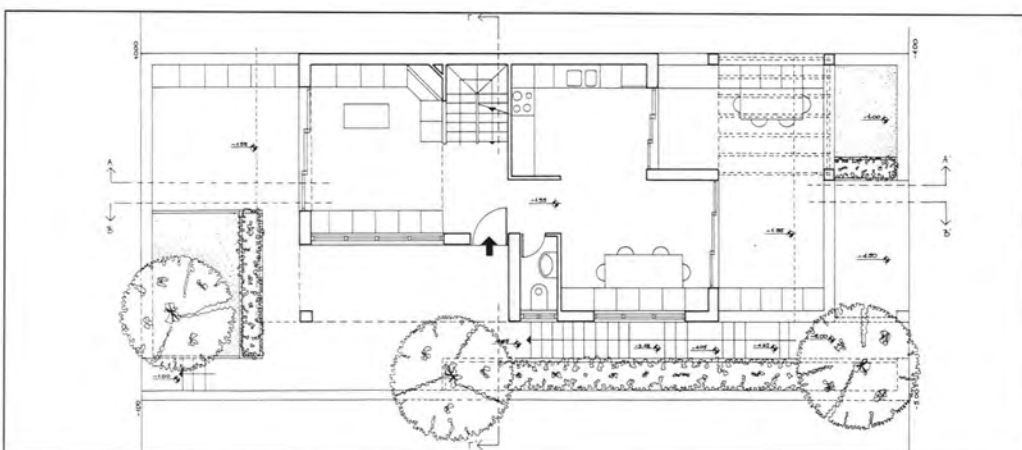
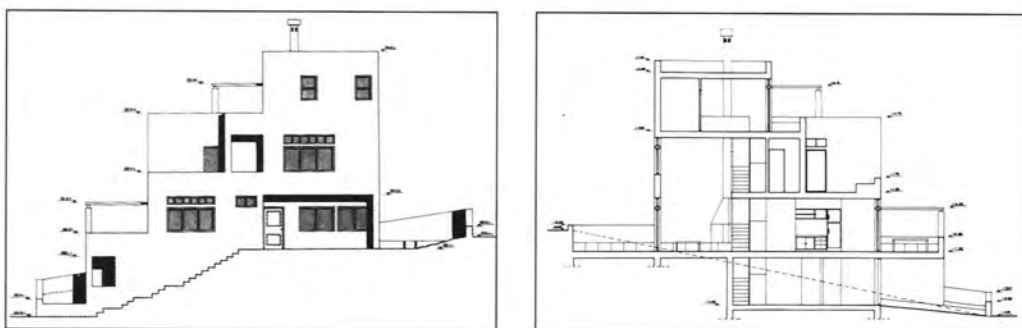
ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Η μελέτη του θέματος "κατοικία" στη συγκεκριμένη φάση των σπουδών, πρώτο εξάμηνο Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων, έχει σαν βασικό στόχο την συνειδητοποίηση από τον σπουδαστή της διαδικασίας σχεδιασμού του αρχιτεκτονικού έργου και της σχέσης "χώρου-τρόπου ζωής" μέσα από τη γνωστή σε όλους μας δραστηριότητα του "κατοικείν". Από προσωπική εμπειρία, ο σπουδαστής επιχειρεί τον σχεδιασμό της κατοικίας, αντιμετωπίζοντας ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα της Αρχιτεκτονικής πραγματικότητας.
2. Κατά την επεξεργασία του κυρίως θέματος τα βασικότερα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν είναι:
 - Η ένταξη στο περιβάλλον φυσικό και ανθρωπογενές (κλίση εδάφους, προσανατολισμός, άνεμοι, θέες και κτίρια, δρόμος, ακάλυπτος χώρος).
 - Η ύπαρξη κεντρικής συνθετικής ιδέας για το κτίριο που αποτελεί και σημείο αναφοράς σε όλη την διάρκεια επεξεργασίας του θέματος.
 - Η σχέση κλειστού-ημιυπαίθριου-υπαίθριου χώρου. Η δυνατότητα ανάπτυξης κάθε είδους δραστηριότητας της οικογένειας στους υπαίθριους-ημιυπαίθριους χώρους της κατοικίας, αυλές, υπόστεγα, μπαλκόνια, ταράτσες.
 - Η λειτουργικότητα των χώρων και η επεξεργασία τους, ως προς: α) την οικονομία οργάνωσης κάθε επιμέρους χώρου κλειστού και υπαίθριου, β) τη μελέτη μεγέθους και αναλογιών των χώρων σε σχέση με τις δραστηριότητες που εξυπηρετούν (εξοπλισμός-κινήσεις), γ) την ομαδοποίηση των χώρων-οργάνωση ενοτήτων σε σχέση με τον τρόπο ζωής της οικογένειας (εξασφάλιση ταυτόχρονα συνθηκών για κοινή και προσωπική ζωή).
 - Η μορφή του κτιρίου σε σχέση με τη λειτουργία και τη σημασία των χώρων και ενοτήτων, με τα υλικά και τον τρόπο κατασκευής κλπ.
 - Η κλίμακα του κτίσματος, διάταξη μαζών στο χώρο.

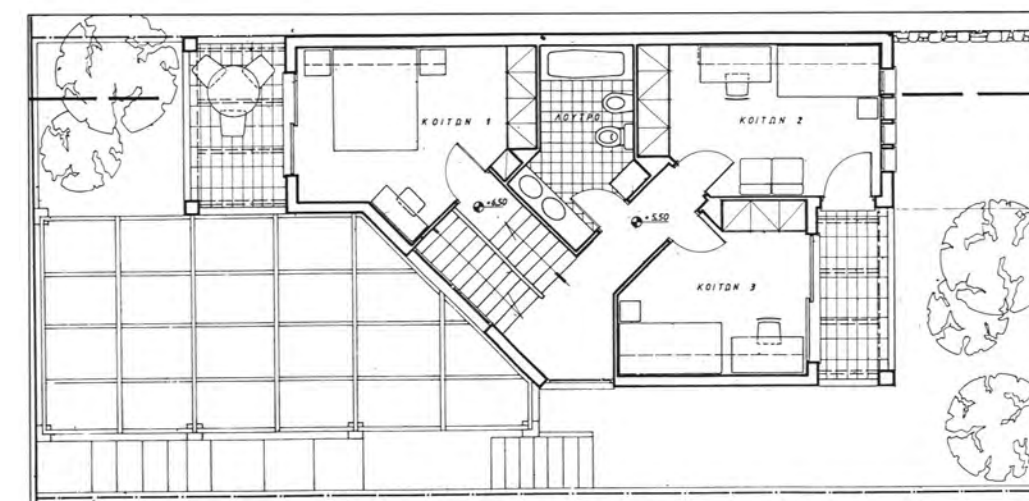
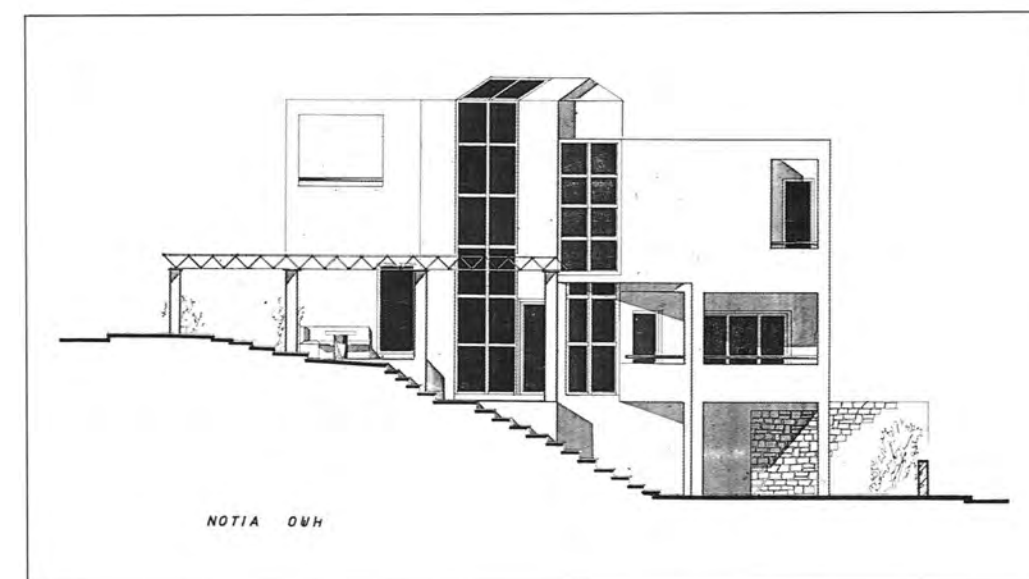
Η κατοικία που θα μελετηθεί πρόκειται να στεγάσει τη ζωή τετραμελούς οικογένειας, αποτελούμενης από ζευγάρι και δύο παιδιά σχολικής ηλικίας, διαφορετικού φύλου. Και οι δυο γονείς εργάζονται έξω από το σπίτι. Η απαίτηση για εργασία των γονιών στο σπίτι μπορεί να αντιμετωπιστεί με την πρόβλεψη χώρου δουλειάς όχι κατ'ανάγκη σε ιδιαίτερο δωμάτιο. Και οι γονείς και τα παιδιά περνούν στο σπίτι πολλές από τις ελεύθερες ώρες τους μόνοι ή με φίλους. Το εμβαδόν των κλειστών χώρων της κατοικίας δεν ξεπερνά τα 130μ². Θα προβλεφθεί ακόμη χώρος στάθμευσης 1 αυτοκινήτου κλειστός ή ανοικτός εντός του οικοπέδου, καθώς και αποθήκη με χώρο λεβητοστασίου πέραν των 130μ². Οι χώροι αυτοί δεν υπολογίζονται στο Σ.Δ. και μπορούν να είναι υπόγειοι.

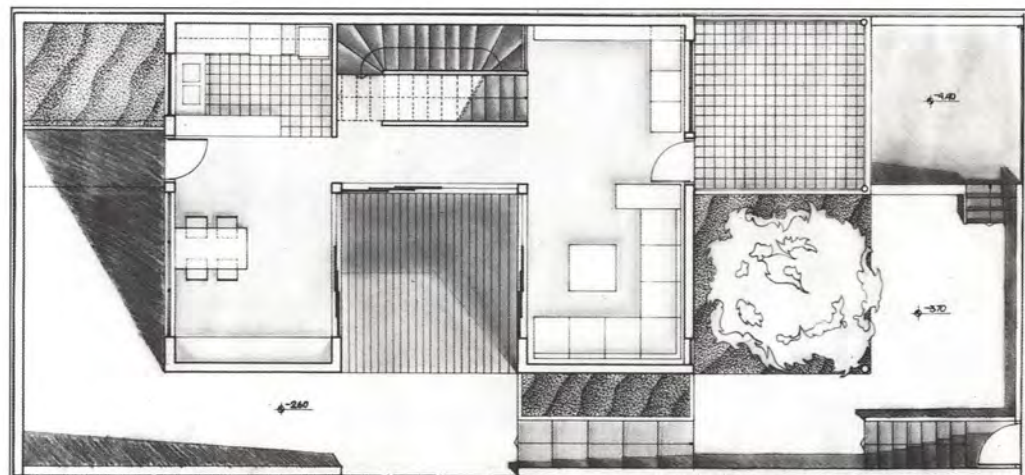
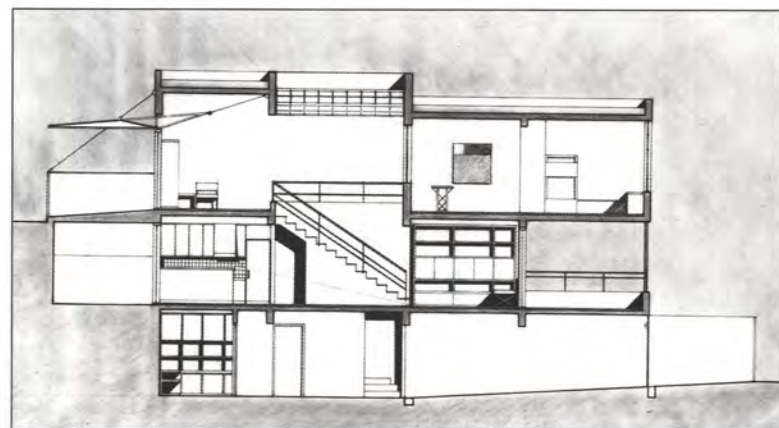
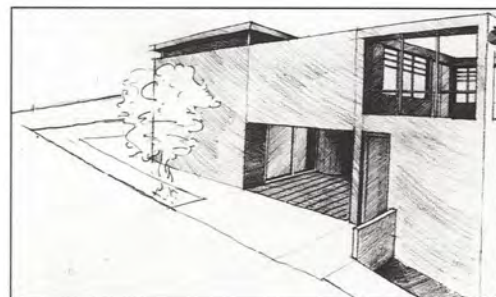
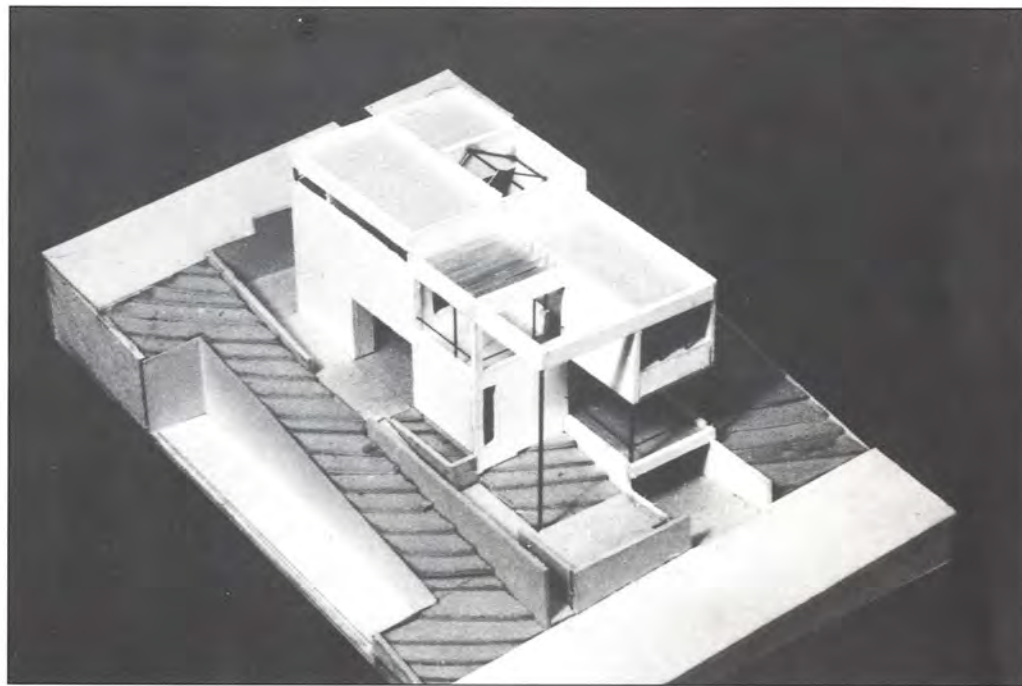
1. Σ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
Κ. ΚΑΡΑΝΤΑΝΗΣ
2. Γ. ΑΣΗΜΑΚΗΣ
Σ. ΚΟΥΡΟΥΝΗΣ
3. Ε. ΓΡΙΒΑΣ
Θ. ΨΥΚΑΚΟΣ
4. Π. ΚΟΝΤΙΖΑ
Ε. ΛΑΛΟΥ
5. Φ. ΛΟΪΖΙΔΗΣ
Γ. ΣΙΒΡΙΔΗΣ
6. Ι. ΤΡΑΧΑΝΑ

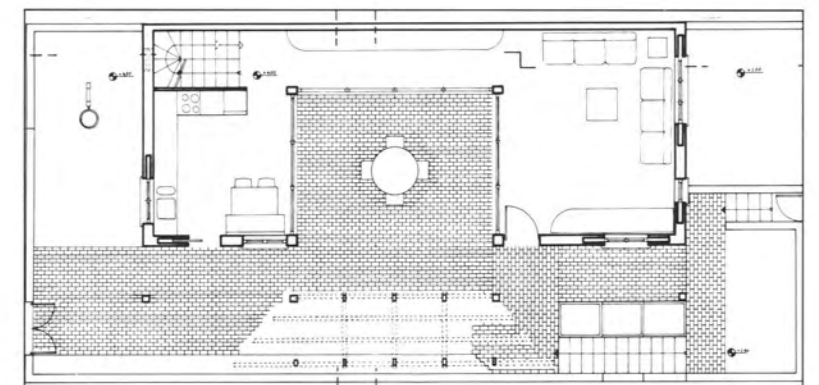
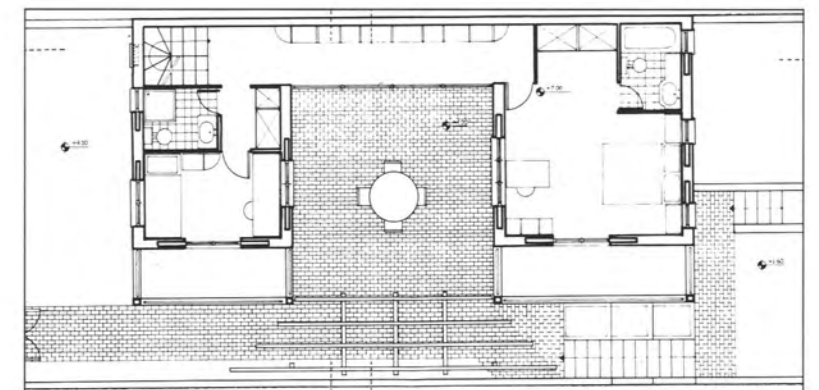
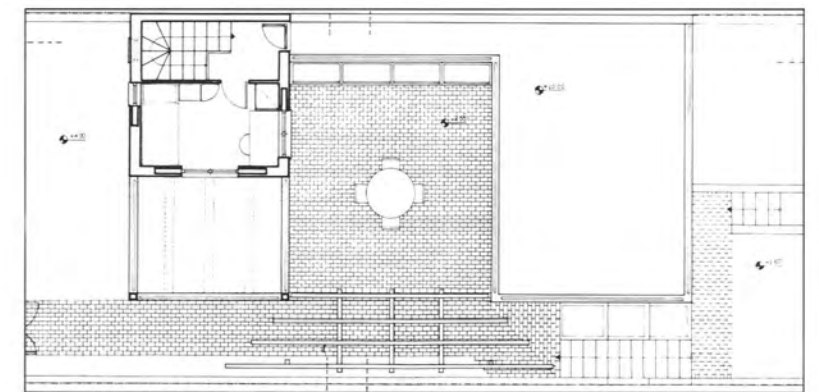
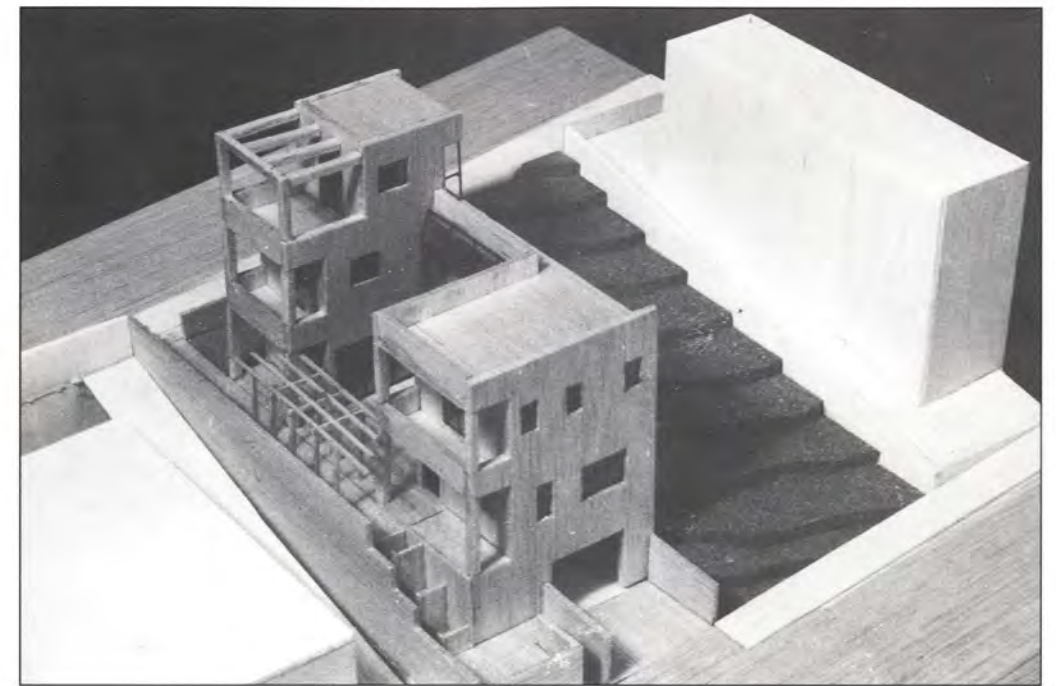
Σ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
Κ. ΚΑΡΑΝΤΑΝΗΣ
Διδάσκοντες:
Γ. ΚΑΡΑΛΗΣ
Γ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

Γ. ΑΣΗΜΑΚΗΣ
Σ. ΚΟΥΡΟΥΝΗΣ
Διδάσκοντες:
Γ. ΚΑΡΑΛΗΣ
Γ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

Ε. ΓΡΙΒΑΣ
Θ. ΨΥΚΑΚΟΣ
Διδάσκοντες:
Γ. ΚΑΡΑΛΗΣ
Γ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

Π.ΚΟΝΤΙΖΑ
Ε. ΛΑΛΟΥ
Διδάσκοντες:
Γ. ΚΑΡΑΛΗΣ
Γ. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΘΕΜΑ: ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΟ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟ

Α. ΓΕΝΙΚΑ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι ο σχεδιασμός μιας μονοκατοικίας για οικογένεια 4 ατόμων (ζευγάρι με δυο παιδιά) στο Μαρκόπουλο Αττικής.

Άξονας της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι η θεώρηση της αρχιτεκτονικής ως **σχέσης του ανθρώπου με το χώρο**.

Βασικοί στόχοι της εκπαιδευτικής διαδικασίας (όπως αναλύεται πιο κάτω) είναι:

- η εξοικείωση των σπουδαστών με το αντικείμενο των σπουδών τους
- η συνειδητοποίηση της ανάγκης για **συστηματική προσέγγιση του αρχιτεκτονικού έργου**.

Β. ΠΩΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΥΜΕ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

1. Ο σχεδιασμός επηρεάζεται από δυο βασικές παραμέτρους:

1.1. Τα αντικειμενικά δεδομένα

- α. φυσικά: οικόπεδο και περιβάλλον, φυσικό και διαμορφωμένο.
- β. θεσμικά: όροι δόμησης και ΓΟΚ

1.2. Τα δεδομένα του προγράμματος

Το πρόγραμμα στην περίπτωση της κατοικίας, διαμορφώνεται από τις πραγματικές ανάγκες των μελλοντικών κατοίκων (τις συνήθειες, τον τρόπο ζωής, καθώς και τις μελλοντικές τους προοπτικές).

2. Στην Α' φάση του μαθήματος, με στόχο μια πρώτη προσέγγιση του θέματος κατοικία, όπως έχουμε ήδη αναφέρει, θα γίνει ανάλυση και κριτική της κατοικίας των σπουδαστών/τριών, με άξονες:

- την αντιστοιχία τρόπου ζωής και οργάνωσης χώρου
- τις ενότητες δραστηριοτήτων
- την ένταξη στο περιβάλλον
- τη σχέση κλειστού/ανοικτού χώρου
- τον φέροντα οργανισμό (φ.ο.) και την κατασκευή.

3. Στην Β' φάση, κατά την οποία γίνεται η επεξεργασία του κυρίως θέματος, οι σπουδαστικές ομάδες πρέπει να προσεγγίσουν τα παρακάτω θέματα:

3.1. οργάνωση και επεξεργασία του χώρου

- α. ομαδοποίηση και αλληλοσυσχέτιση των δραστηριοτήτων των μελλοντικών κατοίκων
- β. καταγραφή των βασικών απαιτήσεων σε επίπλωση και εξοπλισμό.
- γ. Δυνατότητες προσπέλασης και κίνησης.

3.2. ένταξη στο άμεσο περιβάλλον, φυσικό και διαμορφωμένο

- α. σχέση κτισμένου/άκτιστου και χρήση του υπαίθριου χώρου
- β. διαμόρφωση των ορίων του κτιρίου ή των κτιρίων

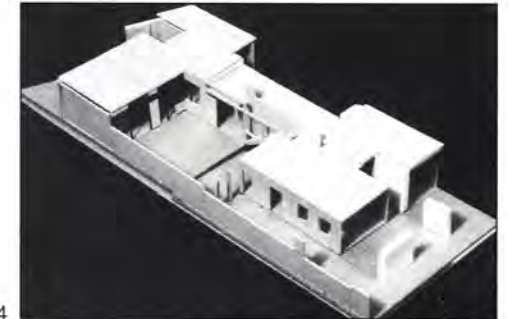
3.3. οργάνωση της κατασκευής

- α. φέρων οργανισμός (φ.ο.)
- β. επιλογή των υλικών
- γ. τελική επεξεργασία

4. Με βάση **τεύχος** με επιλεγμένα **παραδείγματα κατοικιών** που δίδεται, κάθε σπουδαστής/τρια επιλέγει και παρουσιάζει ένα από αυτά.

5. Παράλληλα, για να πλουτίσουν οι σπουδαστές/τριες τις παραστάσεις και τις γνώσεις τους και για να καλλιεργήσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους:

- δίδεται **βιβλιογραφία** σχετική με το θέμα
- γίνονται **επισκέψεις** σε πραγματοποιημένα έργα
- γίνονται **εισηγήσεις** που καλύπτουν θέματα θεωρίας της αρχιτεκτονικής, προβλημάτων σχεδιασμού, κατασκευής κ.α.

4

1

5

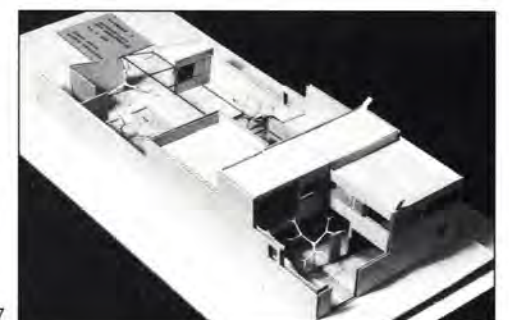
2

6

3

7

1. Γ. ΑΓΓΕΛΗΣ
Α. ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΣ

2. Γ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
Φ. ΠΕΡΡΑΚΗΣ

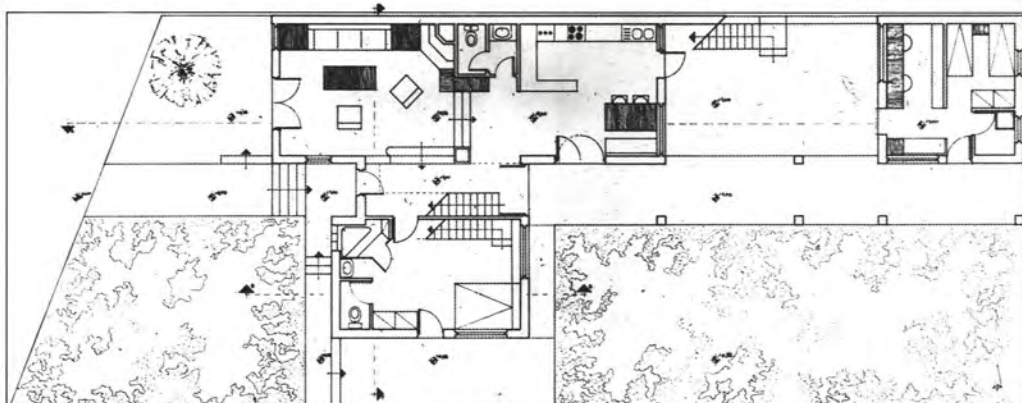
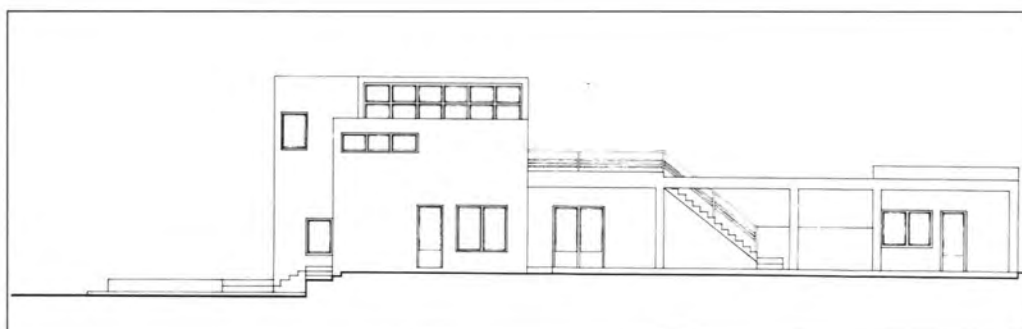
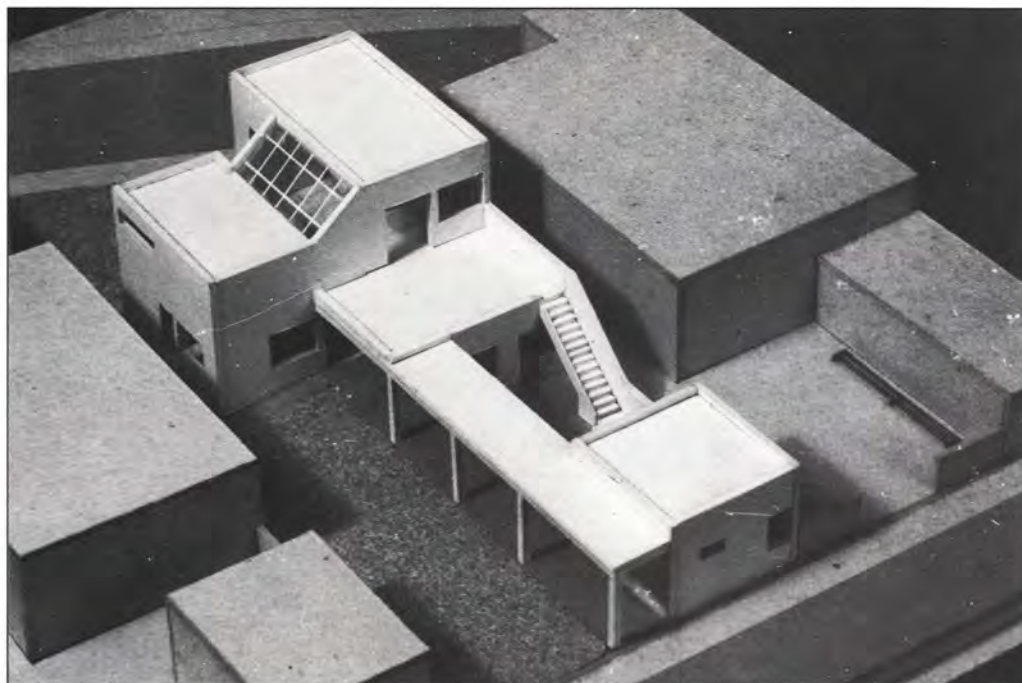
3. Χ. ΓΑΛΥΦΙΑΝΑΚΗ
Α. ΛΙΖΑΡΔΟΥ

4. Χ. ΛΑΖΑΚΗΣ

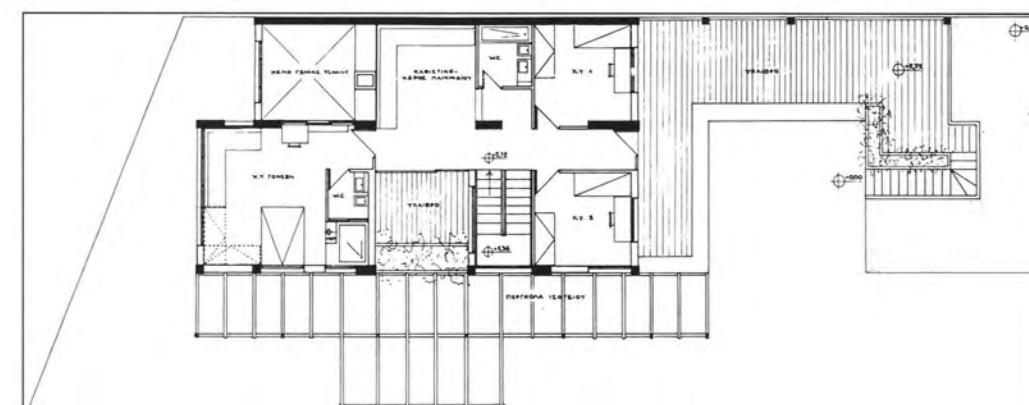
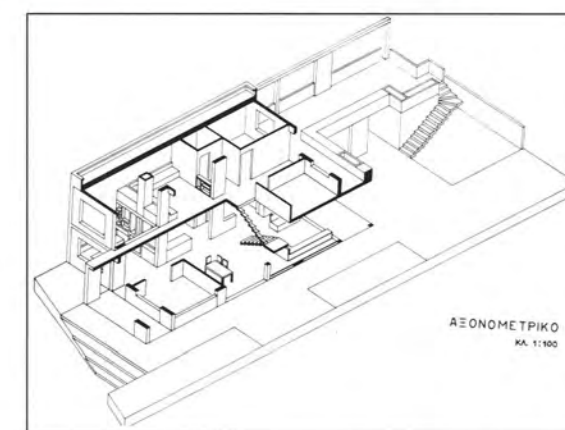
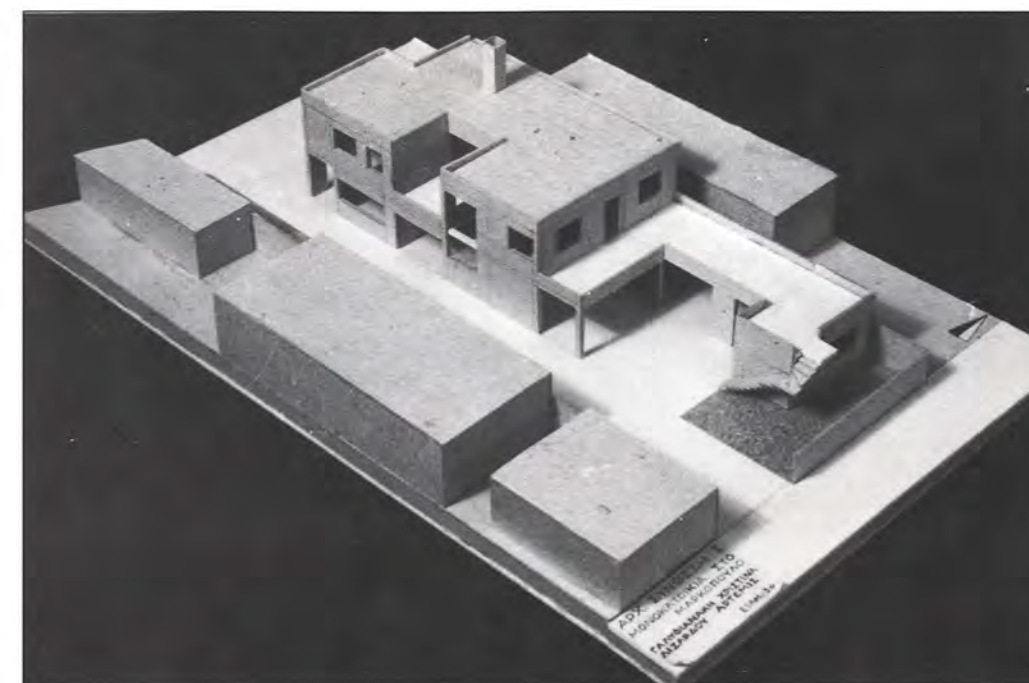
5. Ε. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

6. Μ. ΚΟΝΙΑΡΗ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΗΣ

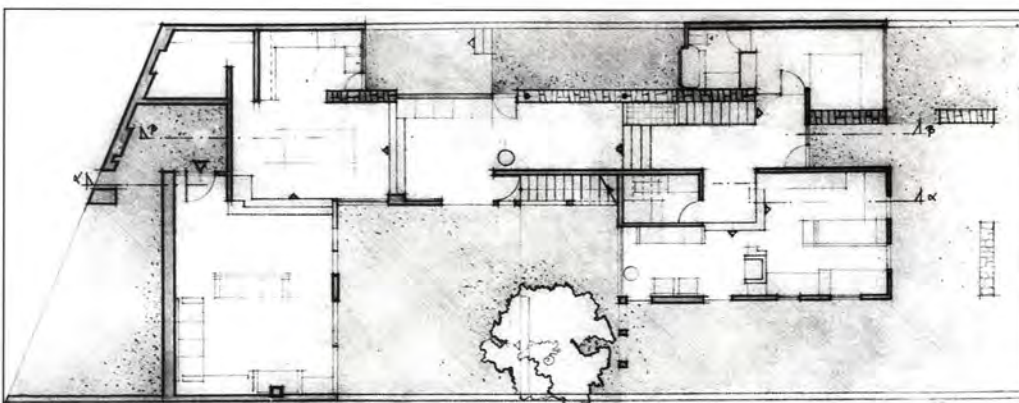
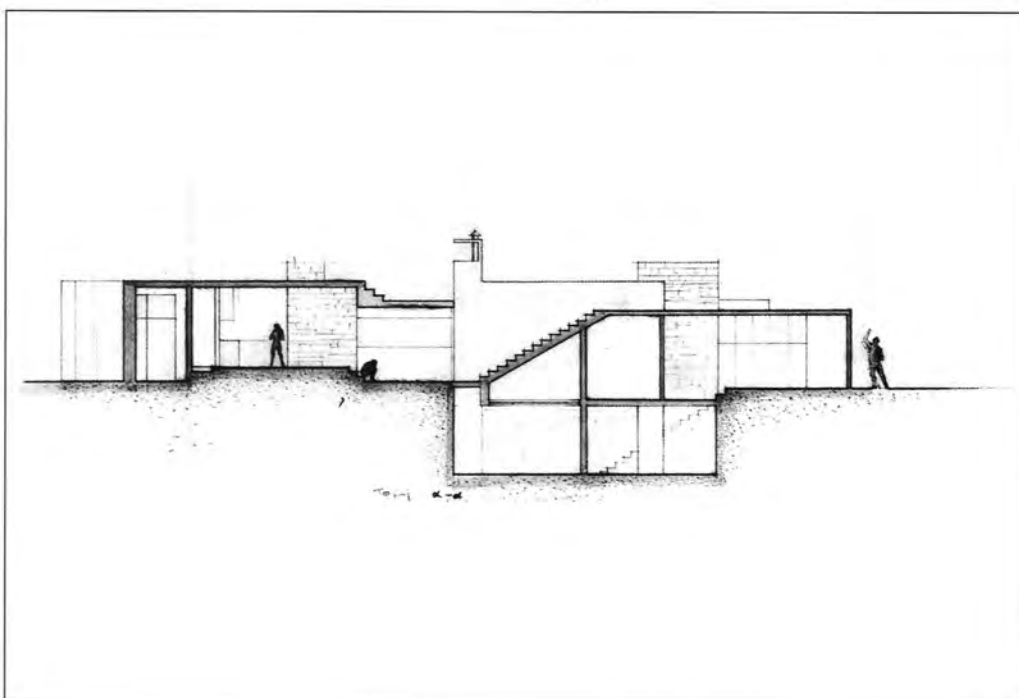
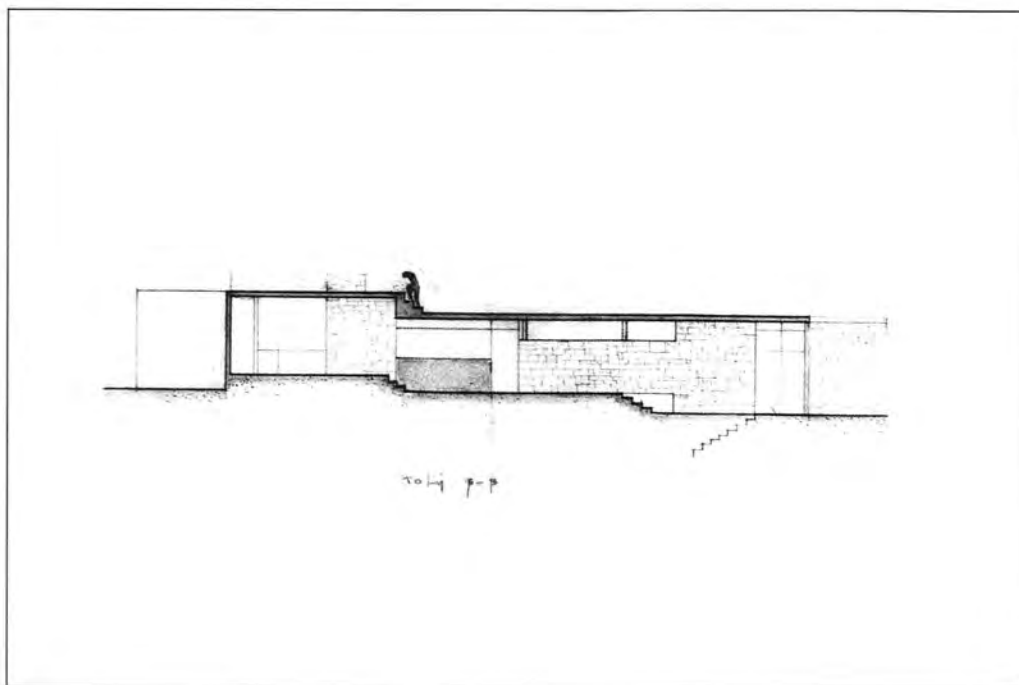
7. Ε. ΚΟΥΛΗ
Α. ΜΑΝΔΗΛΑΡΗ

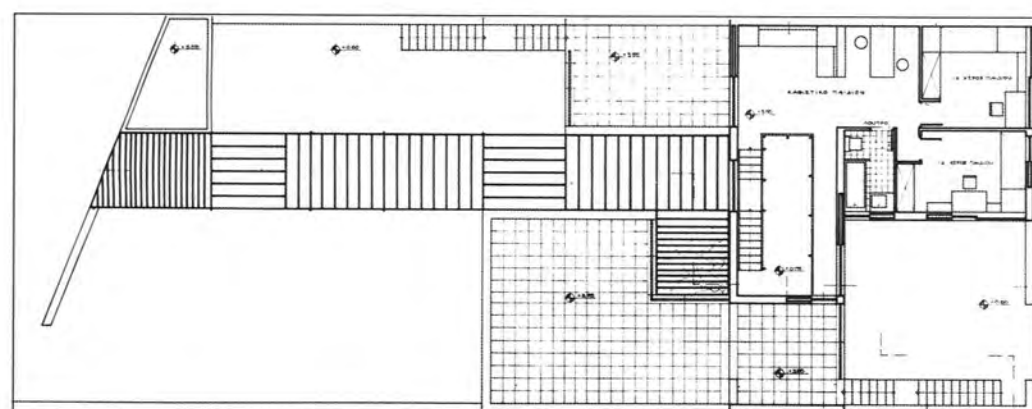
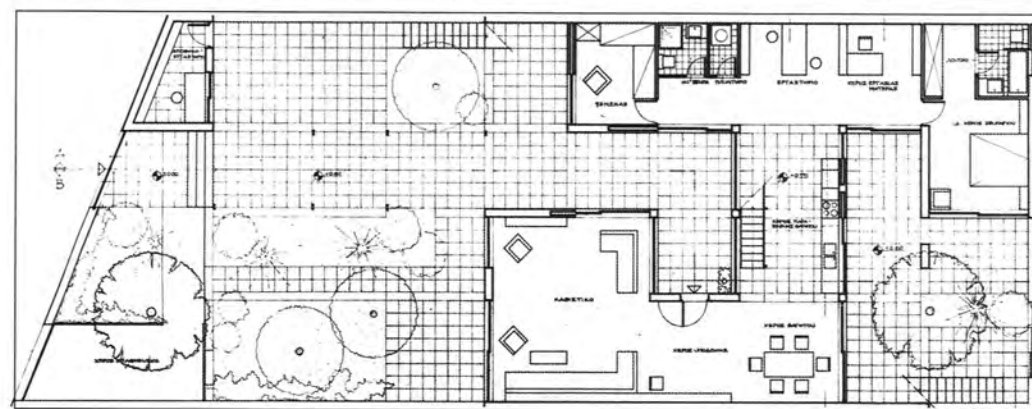
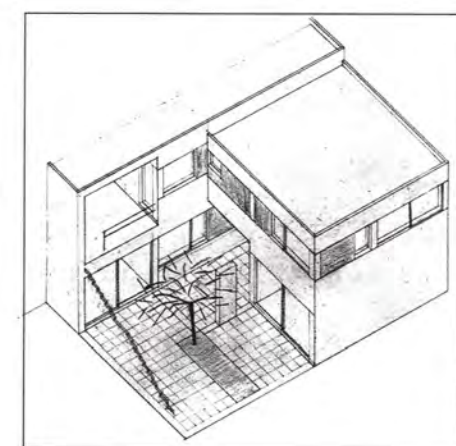
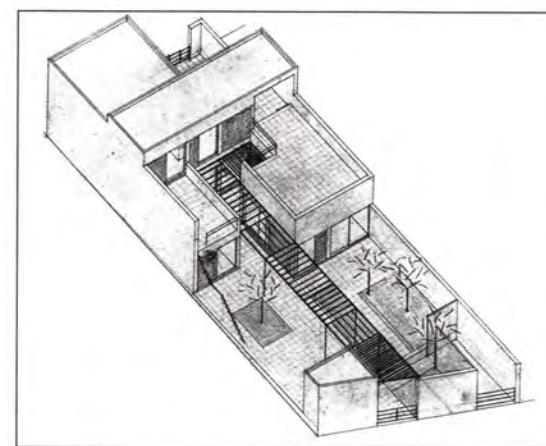
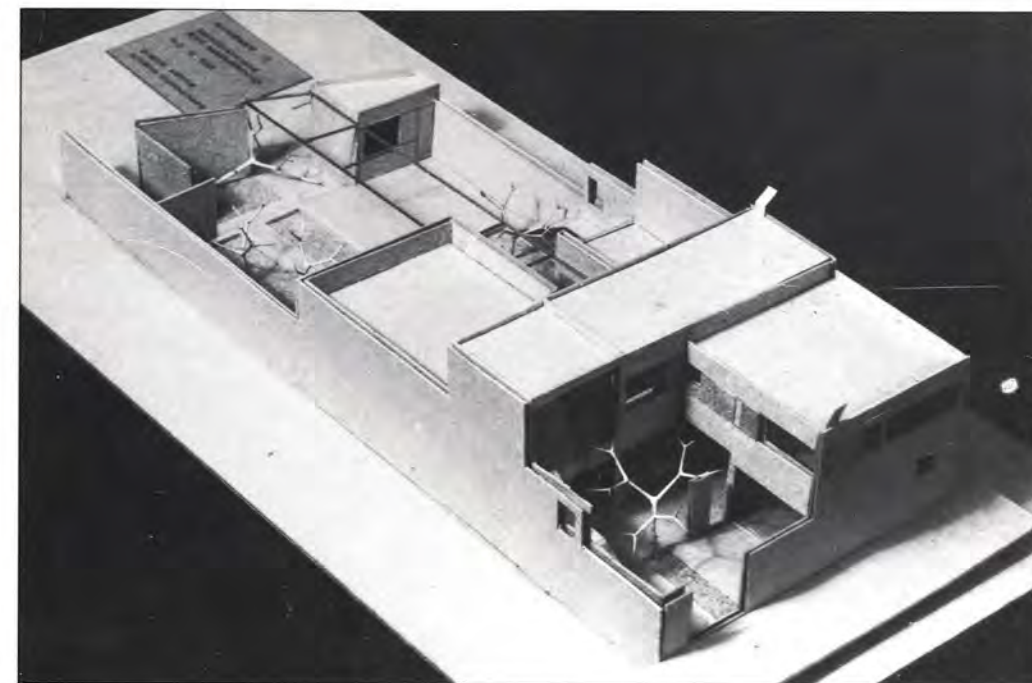
Γ. ΑΓΓΕΛΗΣ
Α. ΜΑΡΤΖΟΥΚΟΣ
Διδάσκουσες:
Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Χ. ΓΑΛΥΦΙΑΝΑΚΗ
Α. ΛΙΖΑΡΔΟΥ
Διδάσκουσες:
Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Χ. ΛΑΖΑΚΗΣ
Διδάσκουσες:
Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Ε. ΚΟΥΛΗ
Α. ΜΑΝΔΗΛΑΡΗ
Διδάσκουσες:
Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

5ο ΕΞΑΜΗΝΟ

Θέμα: ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ 6 ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΘΕΑ

Το συνθετικό αντικείμενο το οποίο θα μας απασχολήσει αυτό το εξάμηνο, είναι η αρχιτεκτονική επίλυση ενός Δημοτικού Σχολείου 6 τμημάτων σε αστικό χώρο και πιο συγκεκριμένα στην περιοχή της Καλλιθέας.

Το Δημοτικό σχολείο που συνιστά απαραίτητα “εξοπλισμό” κάθε γειτονιάς στην πόλη έχει ιδιαίτερη σημασία έναντι άλλων δημόσιων κτιρίων, λόγω της ειδικής του λειτουργίας και σχέσης με τα παιδιά και την κοινότητα.

Κάθε παιδί, ανάλογα με την ηλικία του, συμμετέχει στη ζωή του σχολείου μέσα από μικρές ομάδες, μεγαλύτερες (τάξη), το σύνολο (σχολείο).

Ένα σχολείο με τα κτίρια και τις αυλές του -χτισμένους όγκους και άχτιστους χώρους- συντίθεται από μεγαλύτερα και μικρότερα στοιχεία κλειστά και υπαίθρια, επαναλαμβανόμενα και μη, με μεγαλύτερη και μικρότερη ιδιωτικότητα, από χώρους στάσης και χώρους κίνησης οριζόντιους και κατακόρυφους και ανταποκρίνεται έτσι στην ποικιλία των χρήσεων που πρέπει να εξυπηρετήσει.

Για τα παιδιά και ειδικότερα για τις ηλικίες των 6-12 είναι έντονο το πρόβλημα της έλλειψης χώρων πράσινου, αθλοπαιδιών και παιδικών χαρών, της ανυπαρξίας κάποιου πνευματικού κέντρου, μιας μικρής βιβλιοθήκης ή ενός χώρου που να μπορεί να καλύπτει ποικίλες κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Α. ΤΟ ΓΗΠΕΔΟ

Το οικόπεδο βρίσκεται μέσα σε μια αστική περιοχή της Καλλιθέας. Κατέχει το μεγαλύτερο μέρος ενός οικοδομικού τετραγώνου, το οποίο αποτελεί μεταβατική ζώνη ανάμεσα σε ένα άξονα υπερτοπικής κυκλοφορίας (οδός Λαγουμιτζή) και την υπόλοιπη περιοχή με χαρακτήρα γειτονιάς.

Β. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Για το σχεδιασμό του σχολείου θα ακολουθηθεί το ισχύον κτιριολογικό πρόγραμμα του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων

Επιπλέον στην ενότητα “ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ”, θα πρέπει να προστεθούν οι χώροι:

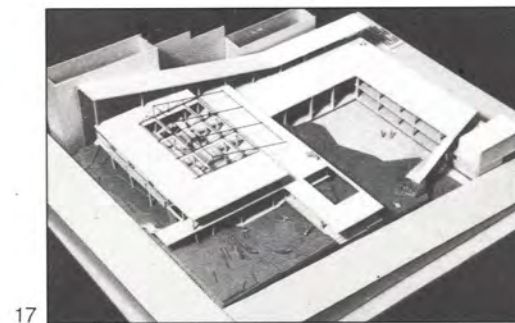
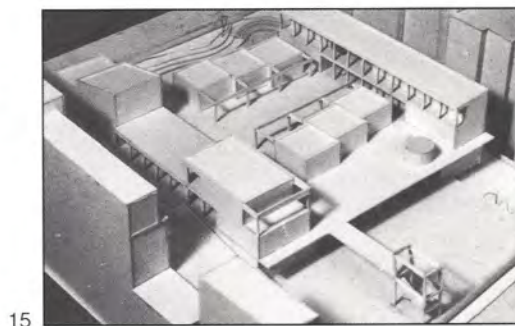
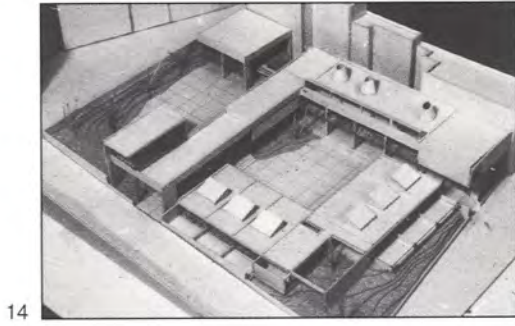
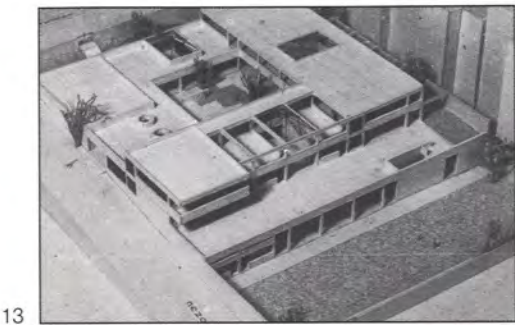
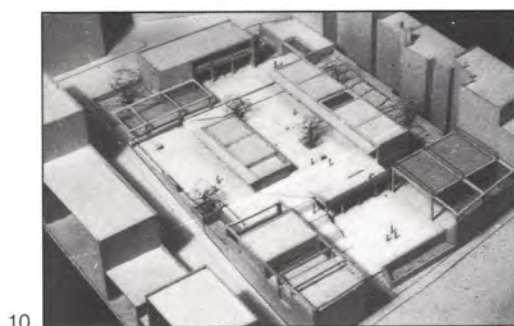
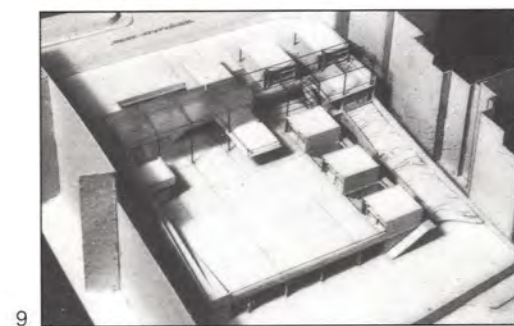
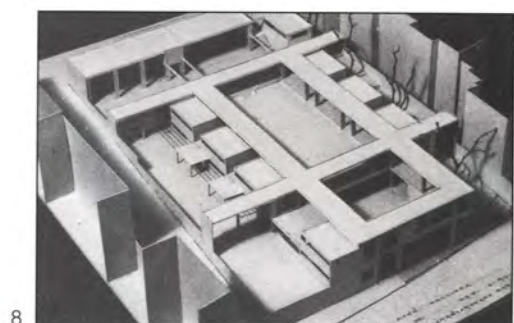
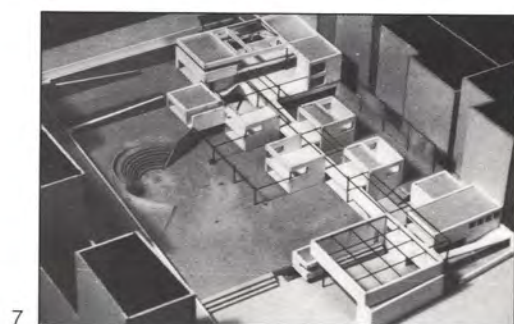
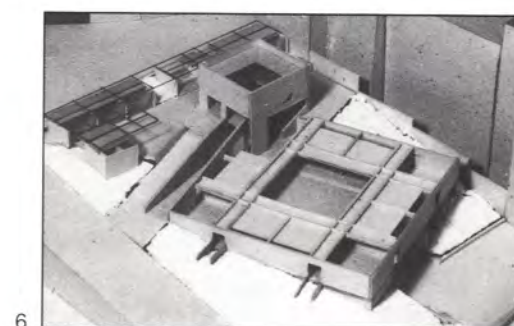
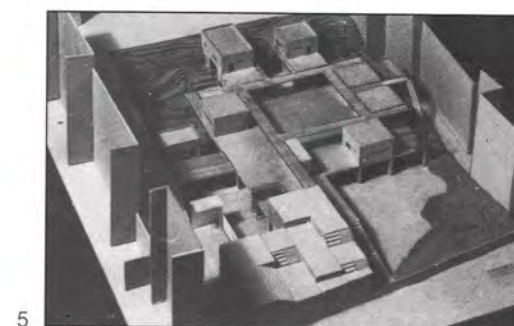
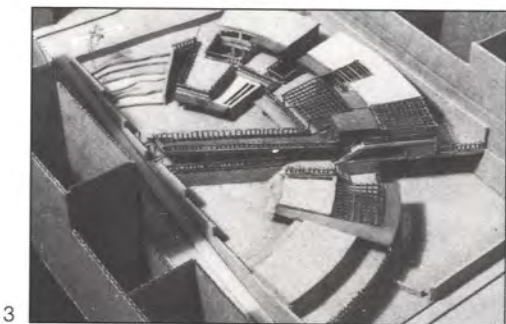
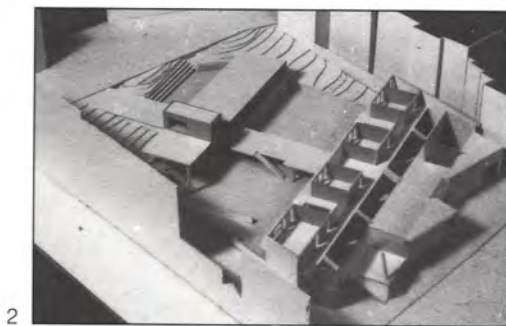
α) Ενός μικρού κυλικείου

β) Ενός μικρού περπτέρου-καταστήματος πωλήσεως σχολικών ειδών.

Γ. ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

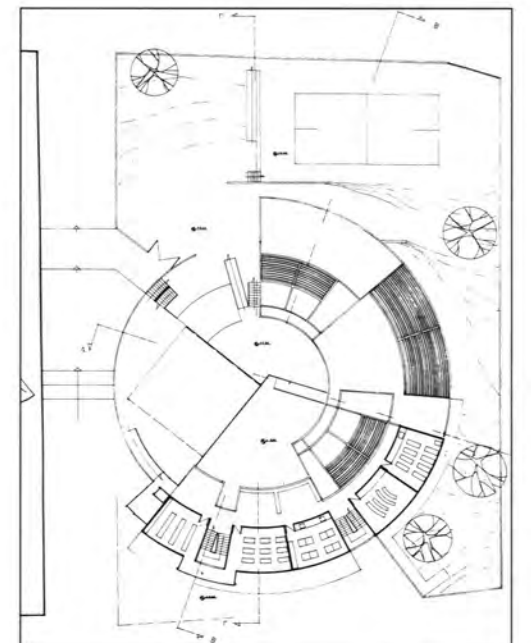
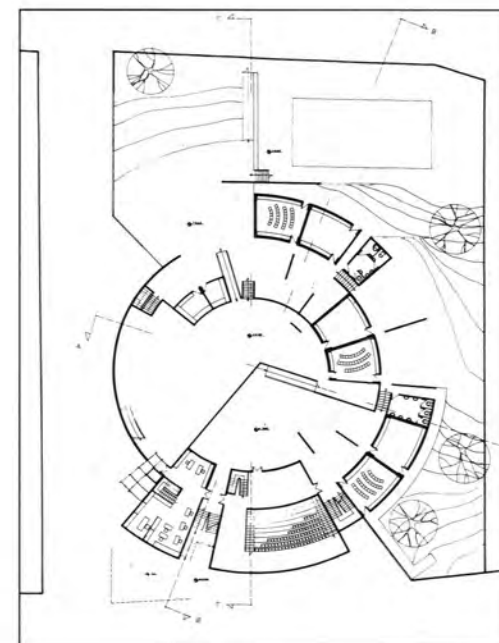
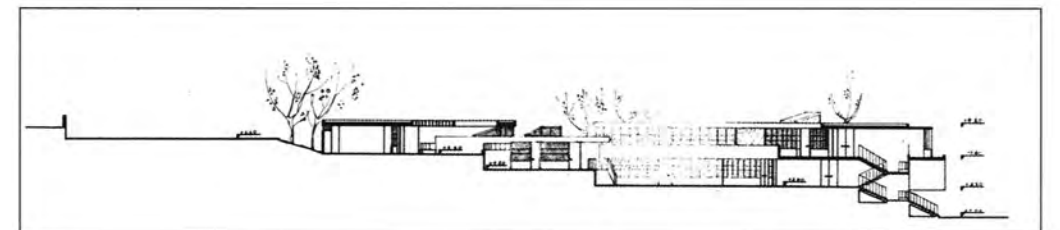
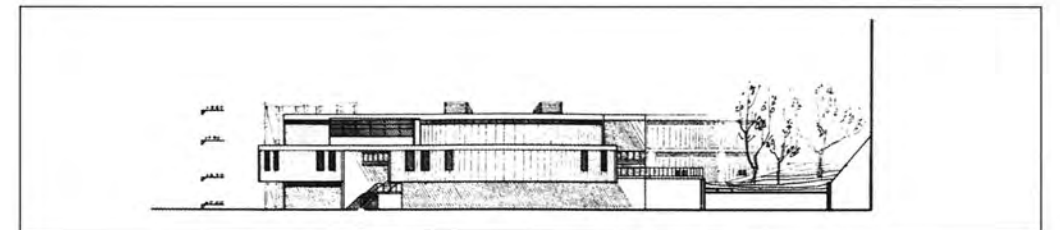
Κατά τον σχεδιασμό του θέματος θα πρέπει να μας απασχολήσει ειδικότερα:

- Η ένταξη του κτιριακού συνόλου στο άμεσο περιβάλλον
- Η σχέση της μονάδας της τάξης με το σύνολο
- Η οργάνωση των κλειστών υπαίθριων και ημιυπαίθριων χώρων (στάση-κίνηση) και η μεταξύ τους σχέση.
- Η διερεύνηση της σχέσης των επιμέρους λειτουργικών ενοτήτων (εκπαιδευτική, κοινωνική, διοικητική).
- Η επίλυση των χώρων σε σχέσεις με απαιτήσεις φωτισμού, αερισμού, ηλιασμού και ηλιοπροστασίας.
- Η αρχιτεκτονική έκφραση (μορφή και χαρακτήρες, κατασκευαστική προσέγγιση και συνέπεια).

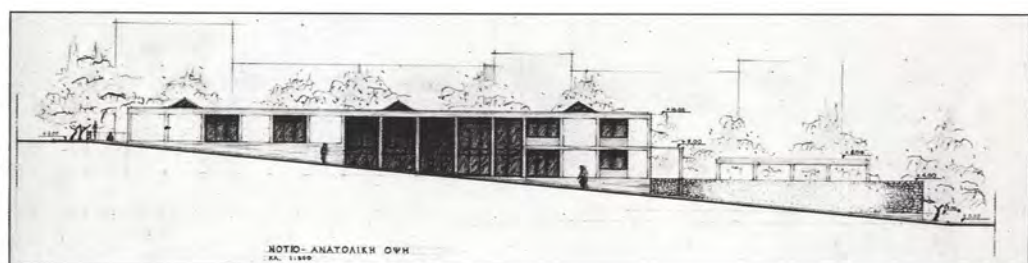
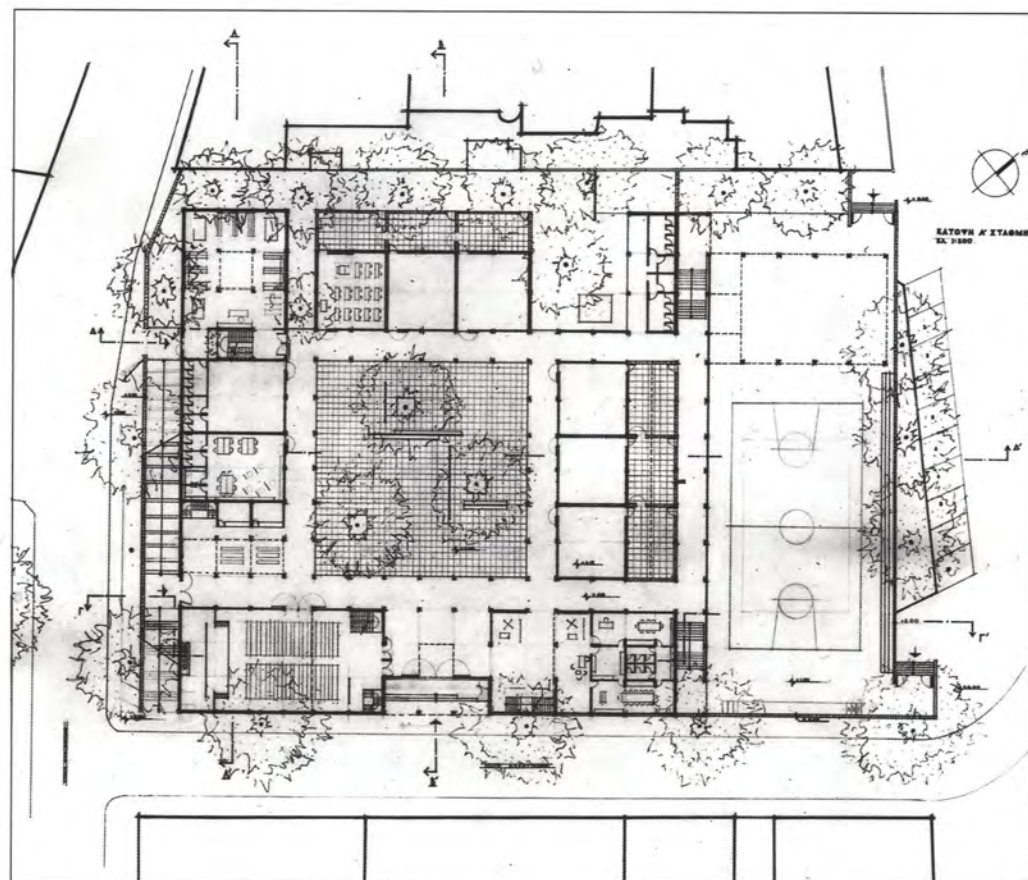
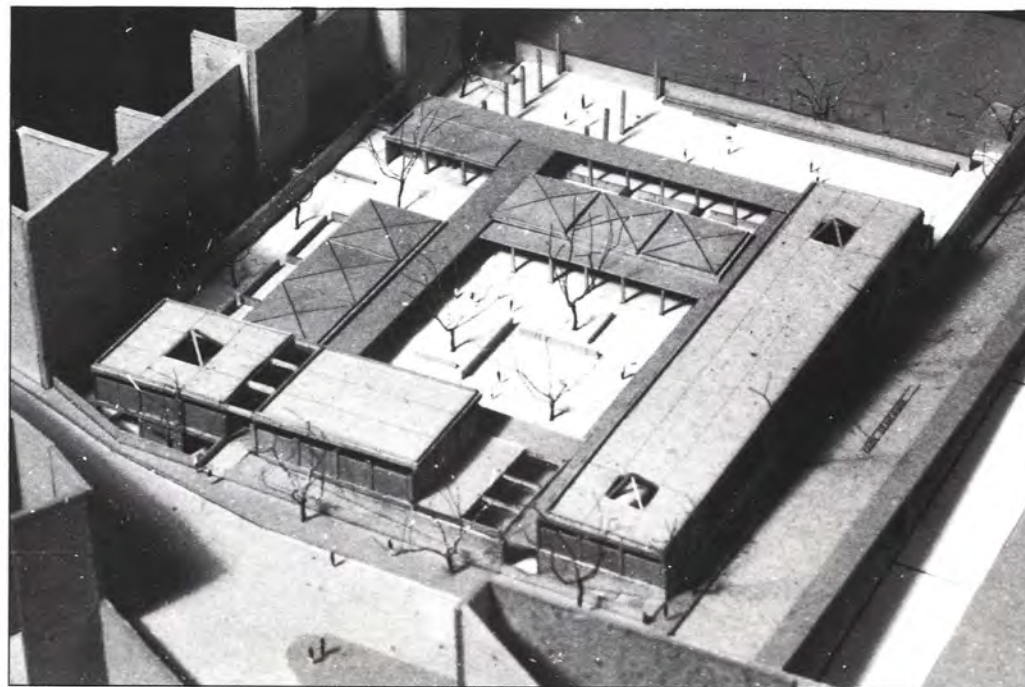

1. Α. ΑΓΓΕΛΑΚΗ
Ε. ΓΚΙΝΗ
Γ. ΠΑΠΑΡΓΥΡΟΥ
2. Κ. ΑΝΑΤΣ
Α. ΤΟΠΑΛΙΑΝ
3. Φ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
4. Π. ΒΑΓΕΝΑΣ
Χ. ΚΟΥΤΕΛΗΣ
5. Ζ. ΓΚΛΕΖΑΚΟΥ
6. Κ. ΓΡΙΒΑΣ
Γ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
7. Ε. ΓΡΙΒΑΣ
Θ. ΨΥΚΑΚΟΣ
8. Ε. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ
Α. ΣΙΡΟΥΝΗ

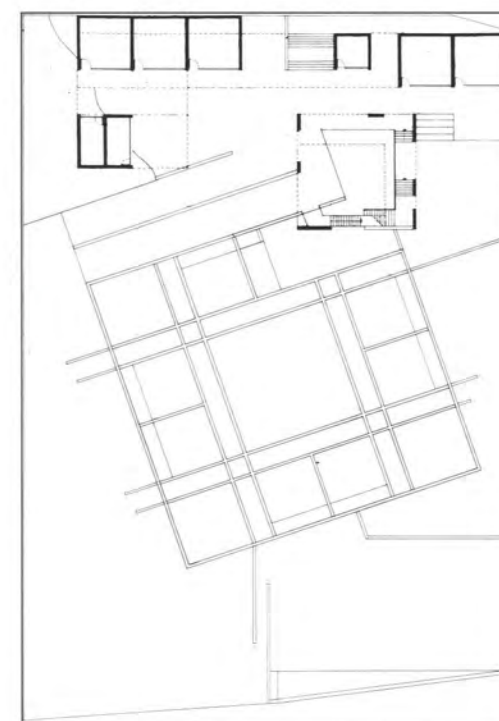
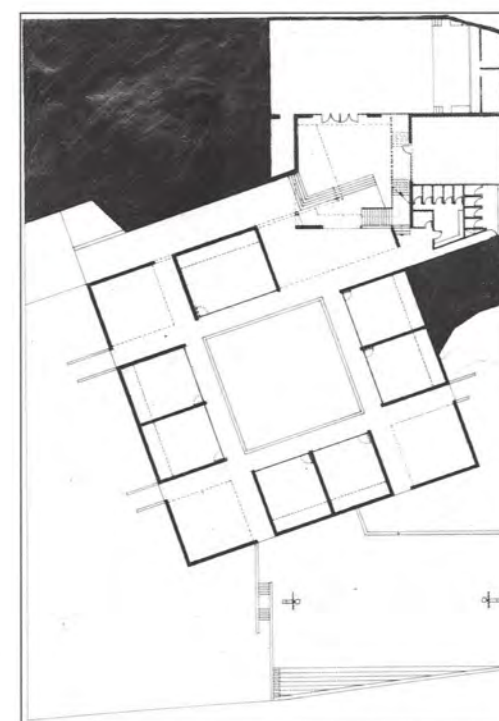
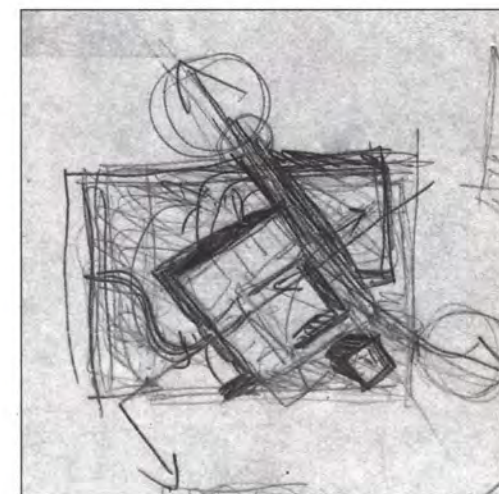
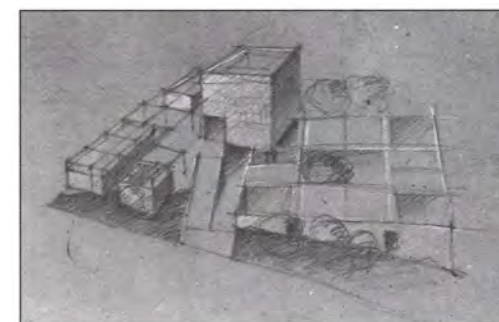
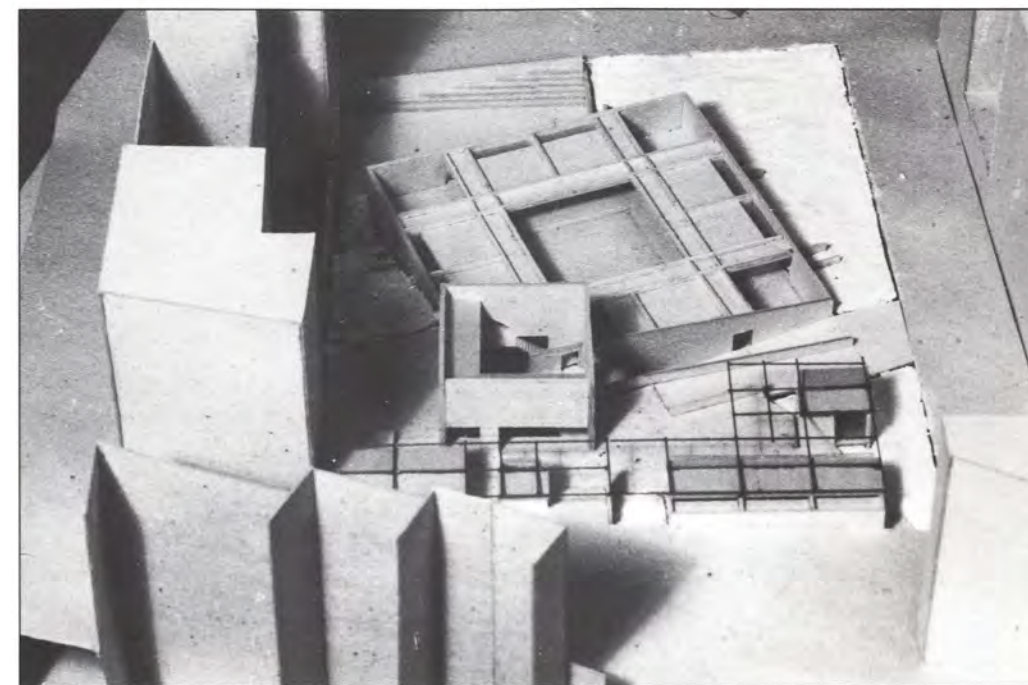
9. Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ
Α. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗ
10. Χ. ΛΑΛΟΥΣΗΣ
Δ. ΤΕΛΗΣ
11. Α. ΜΑΓΚΑΝΙΩΤΗΣ
Μ. ΣΙΓΟΥΡΟΥ
12. Α. ΜΑΡΙΑΤΟΣ
Δ. ΜΟΛΛΑ
13. Μ. ΜΑΣΤΡΟΔΗΜΗΤΡΗ
Α. ΠΡΟΚΑΚΗ
14. Α. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
Χ. ΠΑΤΡΩΝΗΣ
15. Σ. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ
Μ. ΤΣΑΓΚΑΡΗ
16. Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗ
Β. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ
17. Σ. ΤΣΙΡΑΚΗ

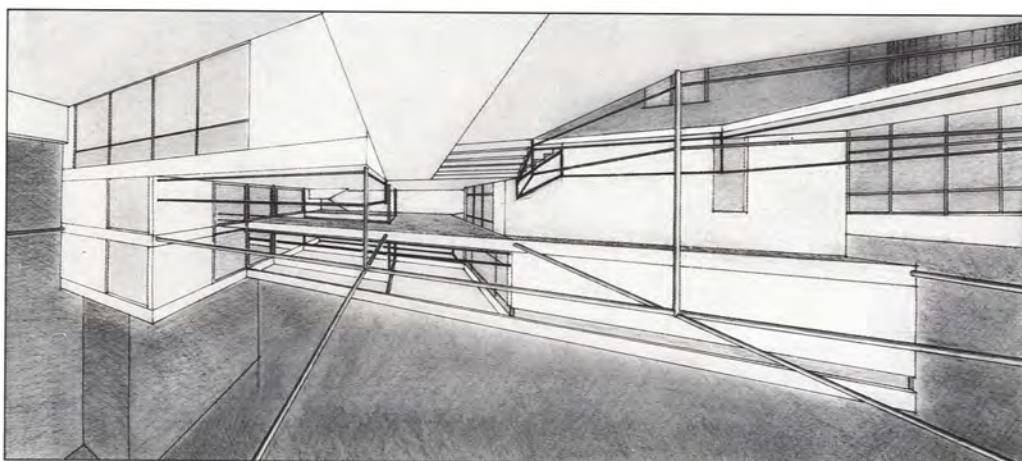
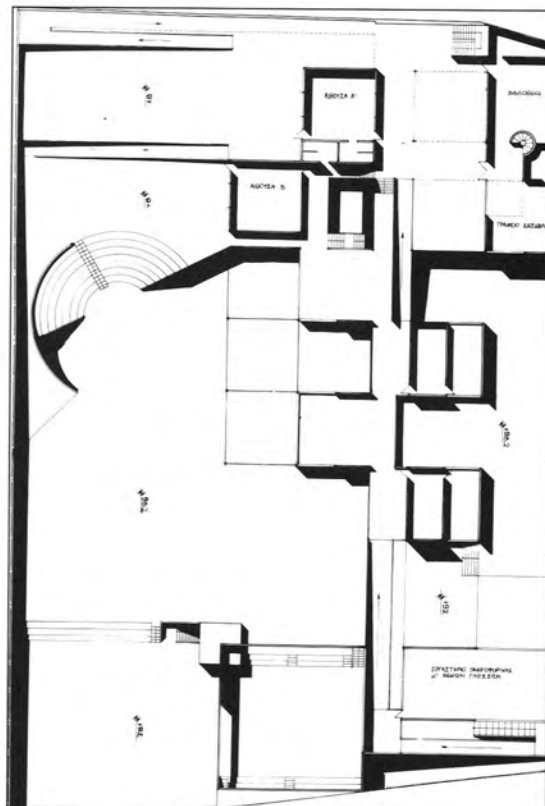
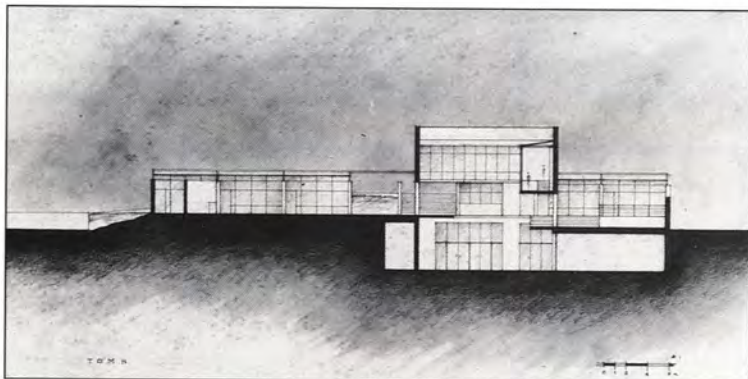
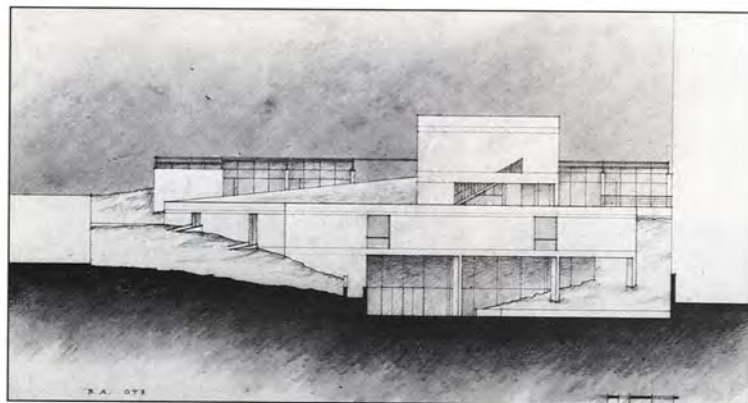
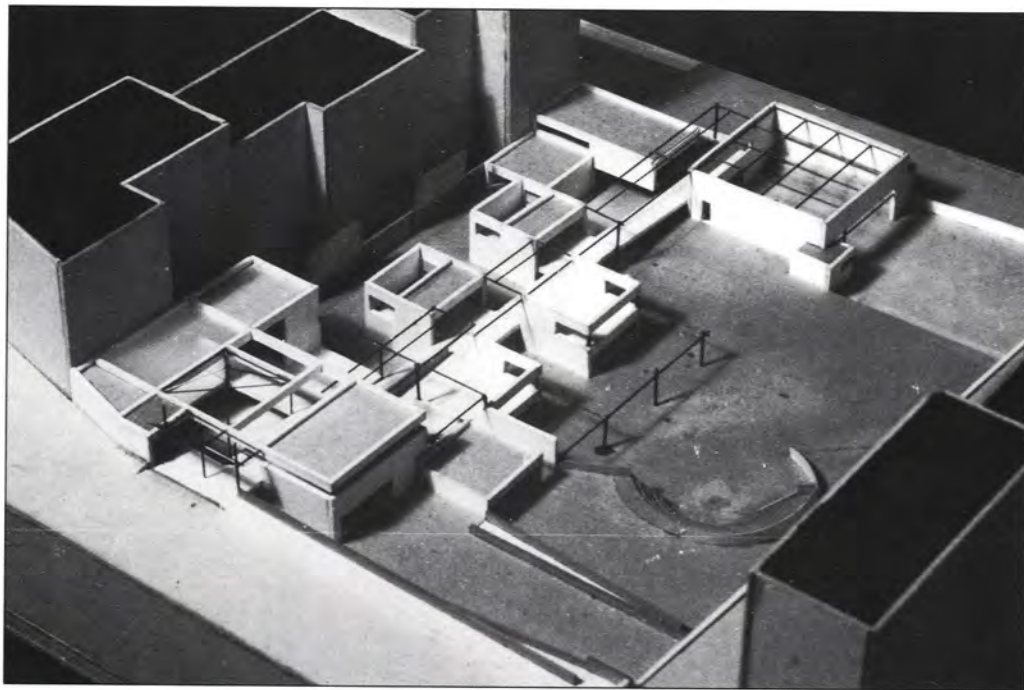
Α. ΑΓΓΕΛΑΚΗ
Ε. ΓΚΙΝΗ
Γ. ΠΑΠΑΡΓΥΡΟΥ
Διδάσκων:
Ε. ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗΣ

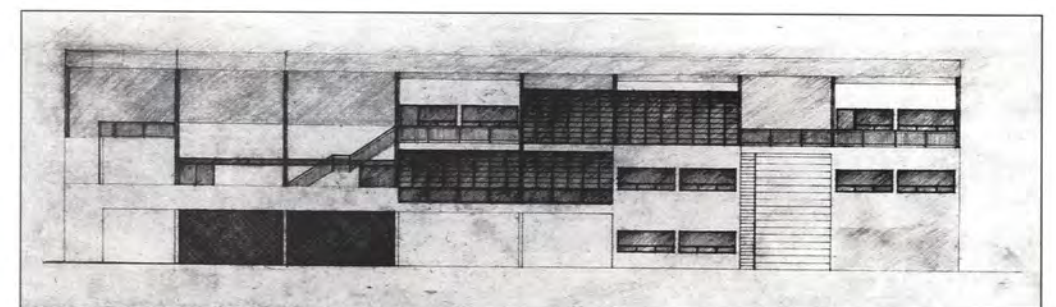
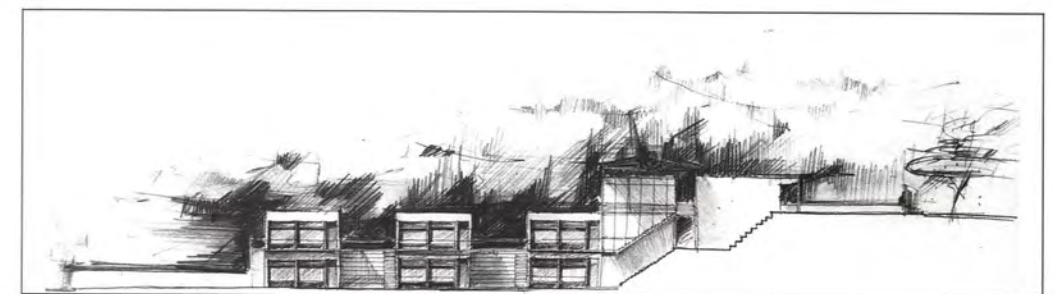
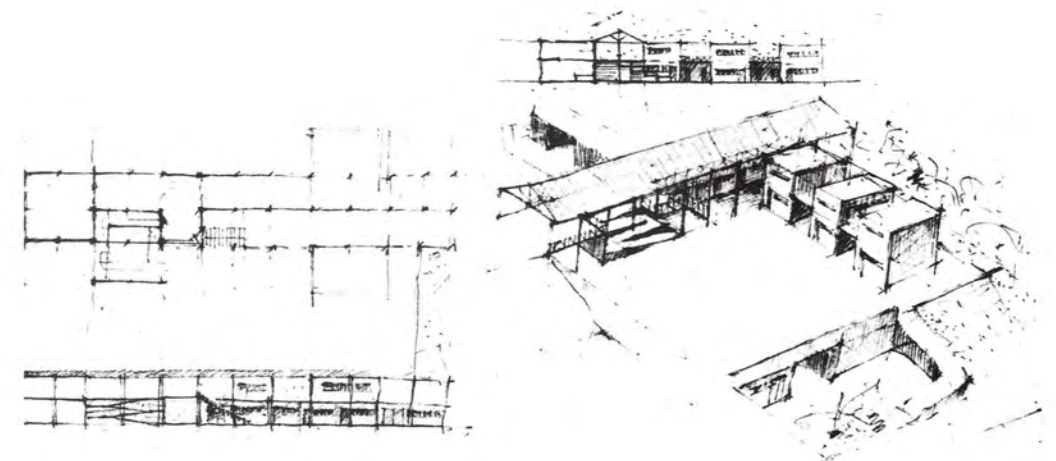
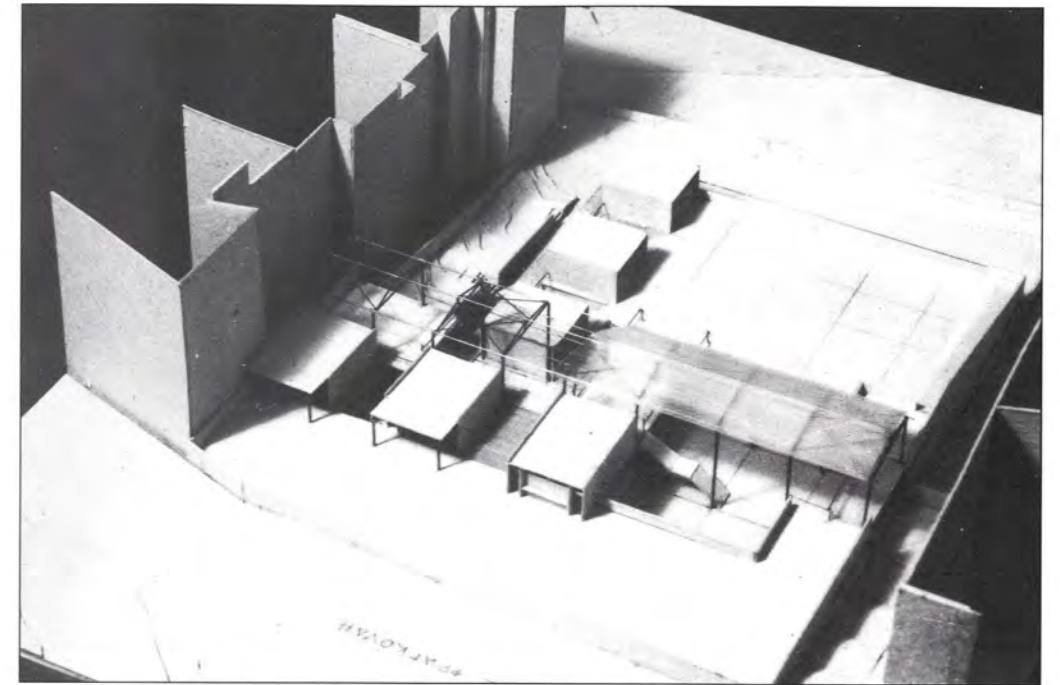
Π. ΒΑΓΓΕΛΑΣ
Χ. ΚΟΥΤΕΛΗΣ
Διδάσκων:
Ε. ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗΣ

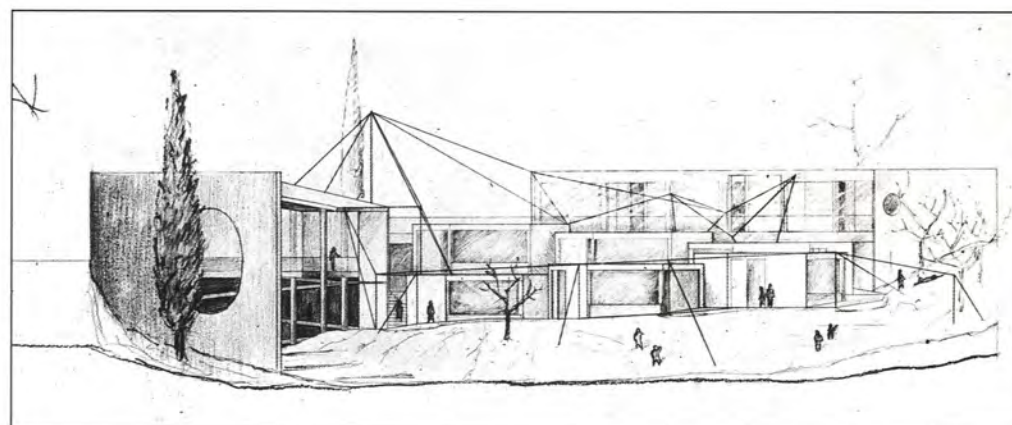
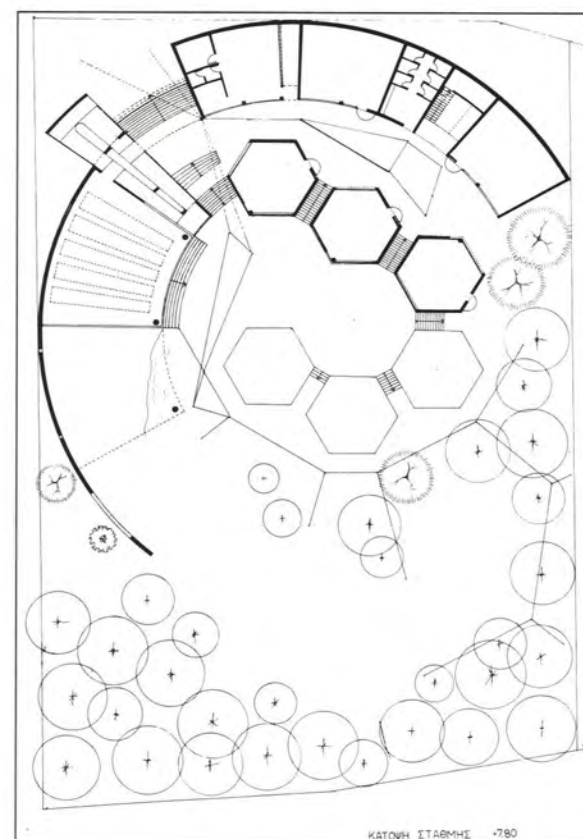
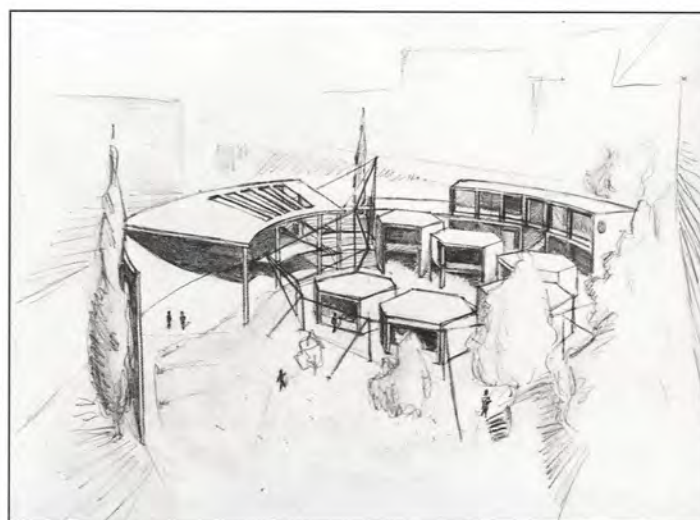
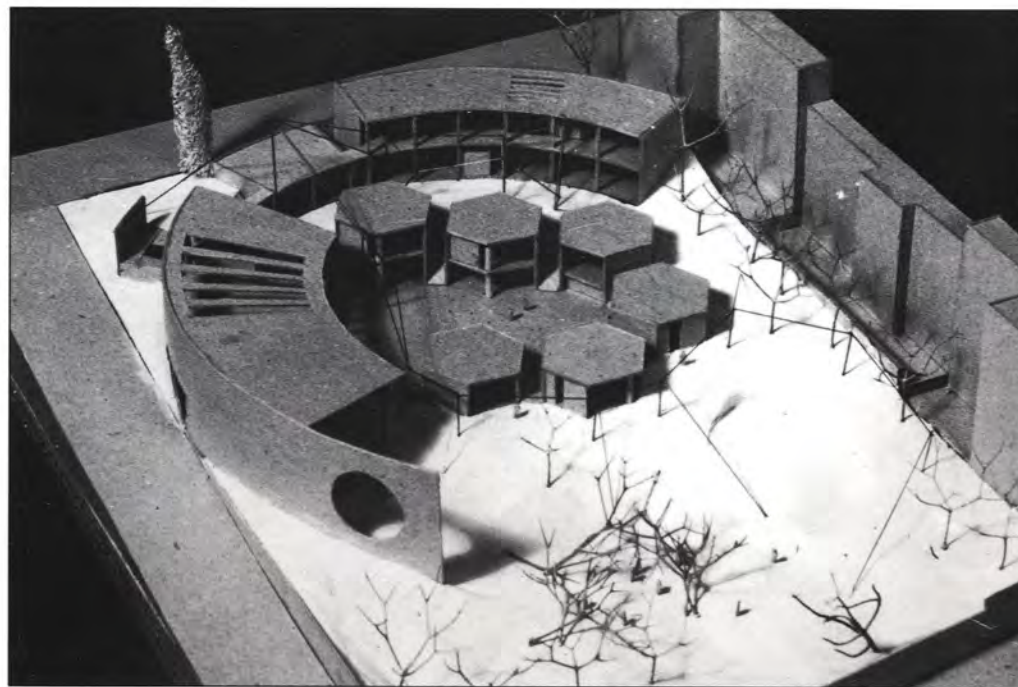
Κ. ΓΡΙΒΑΣ
Γ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ
Διδάσκων:
Τ. ΜΠΙΡΗΣ

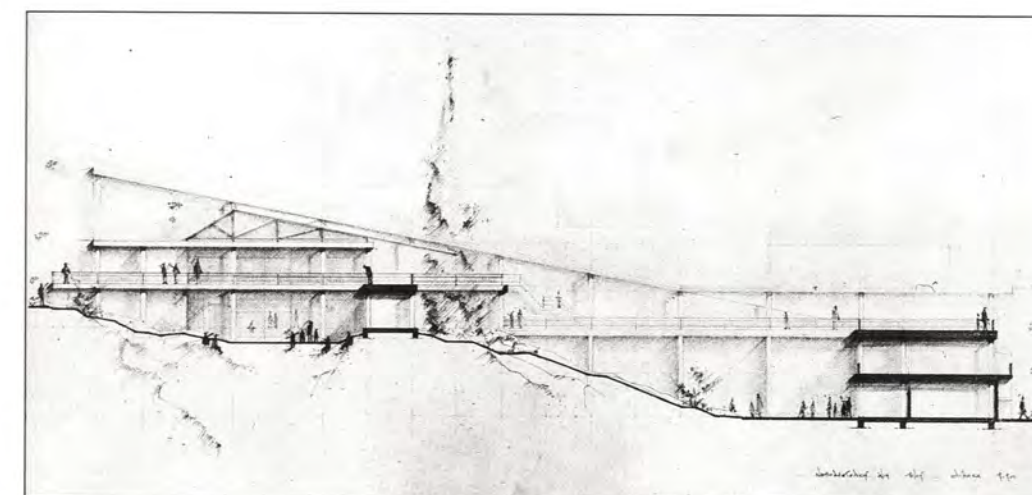
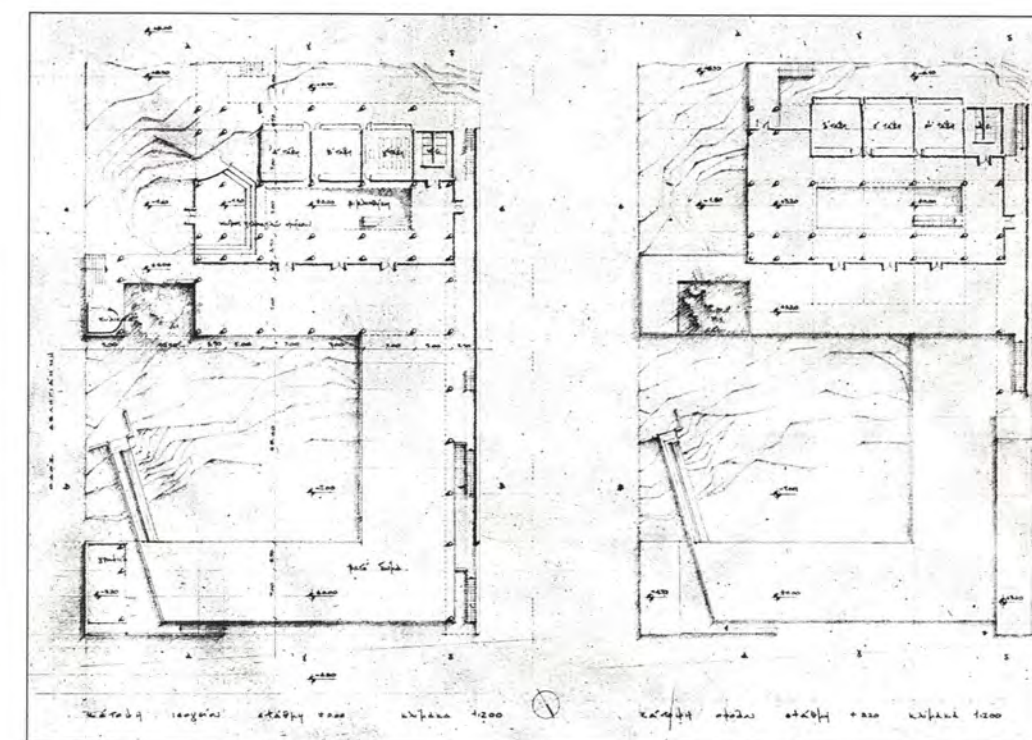
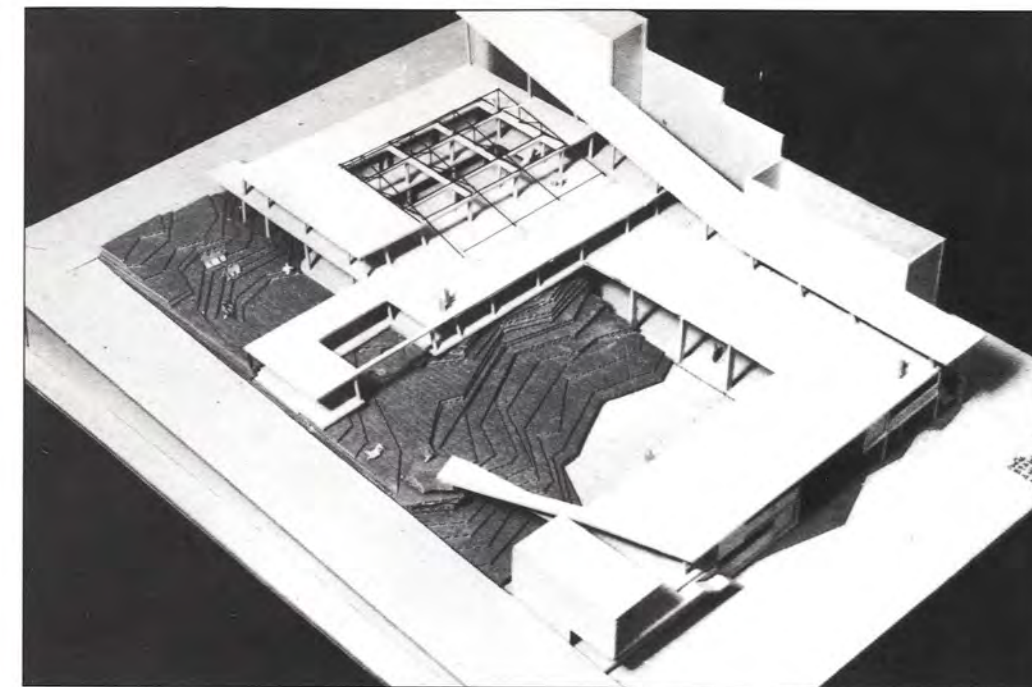
Ε. ΓΡΙΒΑΣ
Θ. ΨΥΚΑΚΟΣ
Διδάσκων:
Γ. ΓΕΡΑΚΗΣ

Α. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ
Α. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗ
Διδάσκων:
Γ. ΓΕΡΑΚΗΣ

Α. ΜΑΡΙΑΤΟΣ
Δ. ΜΟΛΛΑ
Διδάσκων:
Τ. ΜΠΙΡΗΣ

Σ. ΤΣΙΡΑΚΗ
Διδάσκων:
Τ. ΜΠΙΡΗΣ

7ο ΕΞΑΜΗΝΟ

Θέμα: ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Αντικείμενο του θέματος του 7ου εξαμήνου των Συνθέσεων αποτελεί η μελέτη δέκα κατοικιών με στόχο την εμβάθυνση στα προβλήματα της συλλογικής κατοικίας.

Μέσα από το μικρό αυτό θέμα δίνεται η ευκαιρία να μελετηθούν:

1. Η τυπολογία των μονάδων κατοικιών.
2. Το κτίριο ή κτιριακό συγκρότημα.
3. Η σχέση του συνόλου με την πόλη και τη φύση.

Στις τρεις κλίμακες αναφοράς, μονάδα-κατοικία, σύνολο κατοικιών, τμήμα της πόλης, μας ενδιαφέρουν:

- Η σχέση κλειστού-υπαίθριου χώρου και οι διαβαθμίσεις τους
- Οι τρόποι προσπέλασης στο συγκρότημα και σε κάθε κατοικία.
- Η διαμόρφωση των ορίων.
- Η σχέση με το περιβάλλον.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ: ΟΙΚΟΠΕΔΟ-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

A. Το οικόπεδο, επιφάνειας $1200\mu^2$ περίπου, βρίσκεται στην Ηλιούπολη, στους πρόποδες του Υμηττού, στις παρυφές της πόλης. Έχει έντονη κλίση και ελεύθερη θέα προς τη θάλασσα στα δυτικά, ενώ ανατολικά και σε μικρή απόσταση βρίσκεται το δάσος του Υμηττού.

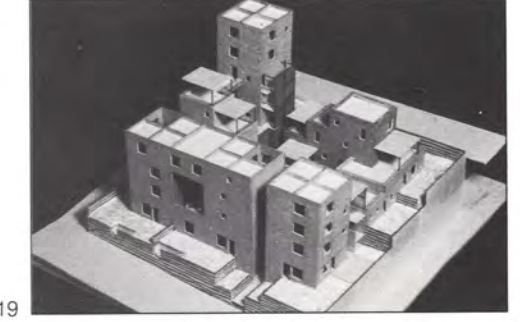
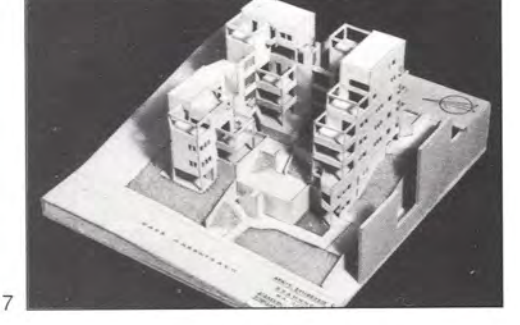
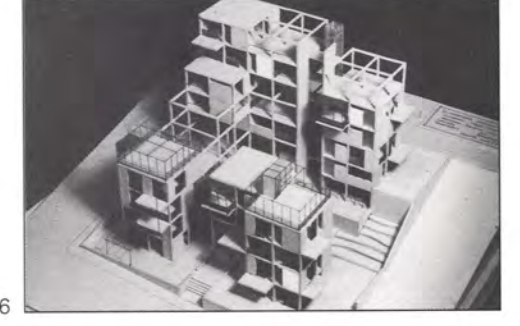
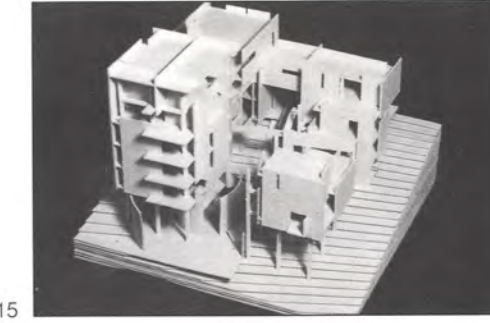
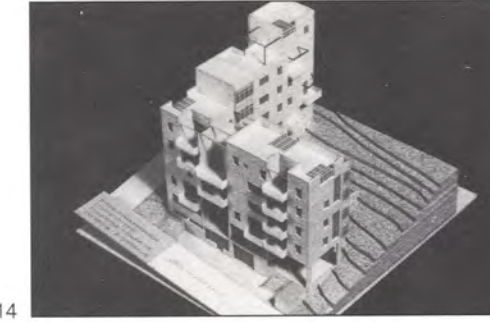
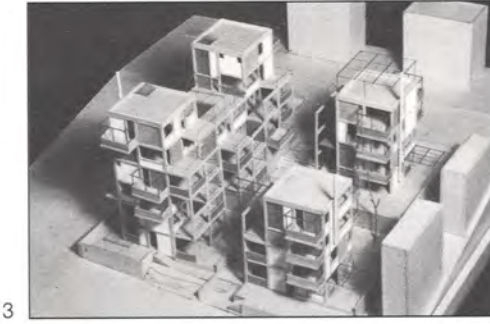
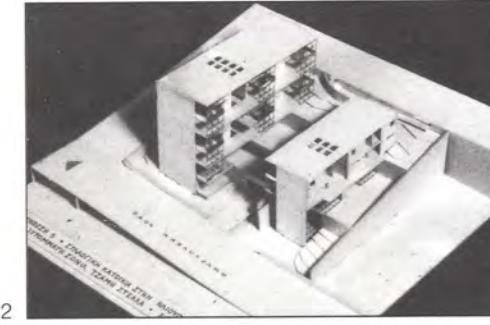
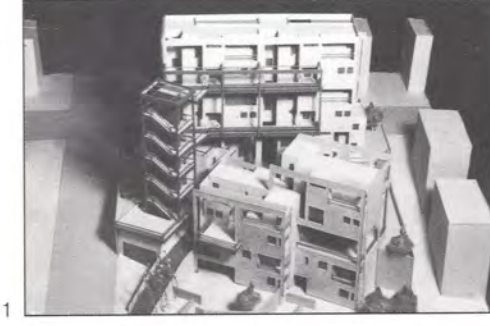
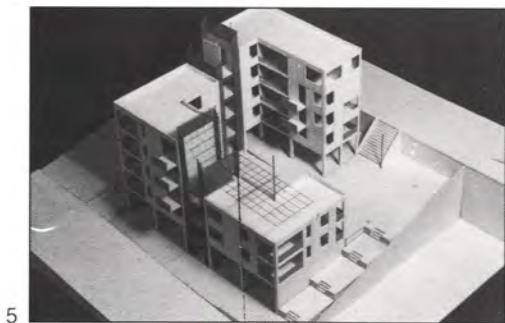
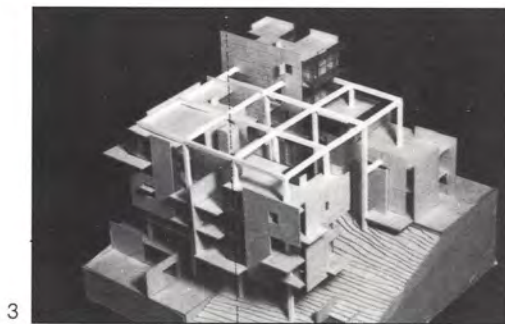
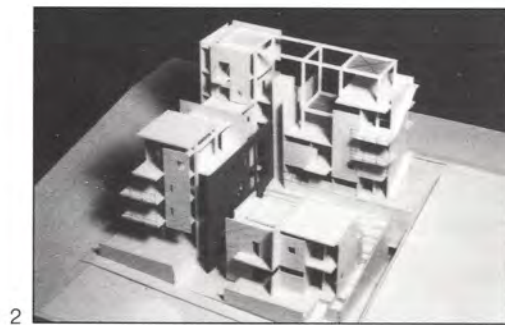
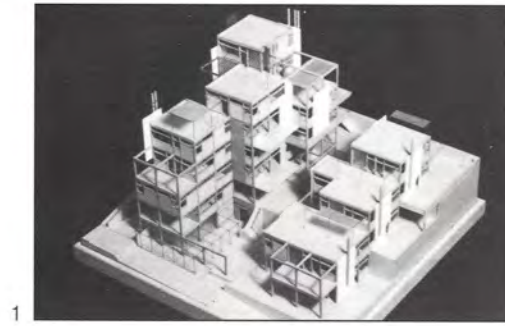
Η Ηλιούπολη είναι μια περιοχή του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας, πολύ κοντά στο κέντρο της Αθήνας, που άρχισε να κτίζεται στα τέλη της δεκαετίας του '20, σύμφωνα με σχέδιο του αρχιτέκτονα Α. Βάλβη (1925) και αποτελεί κατ'εξοχήν περιοχή κατοικίας.

Η περιοχή γύρω απ' το οικόπεδο, γνωστή ως "Αστυνομικά", χαρακτηρίζεται από έντονη οικοδομική δραστηριότητα. Τα ανεγειρόμενα κτίρια κατοικιών έχουν ύψη μέχρι πέντε ορόφους και ακολουθούν τα πρότυπα δόμησης των προαστιακών περιοχών της πρωτεύουσας.

B. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

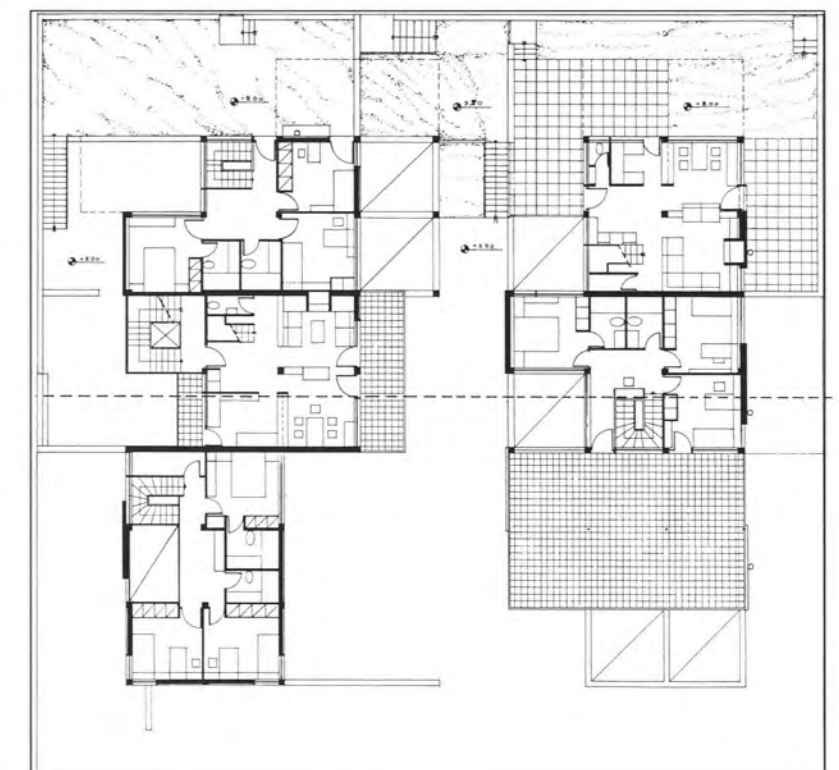
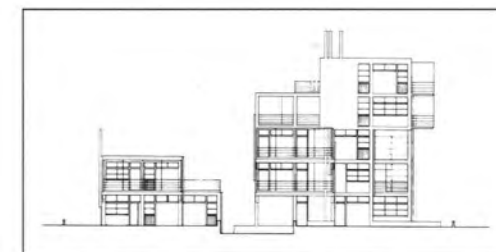
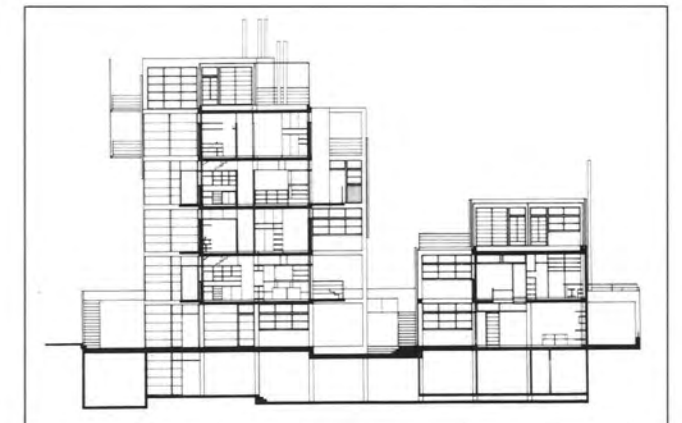
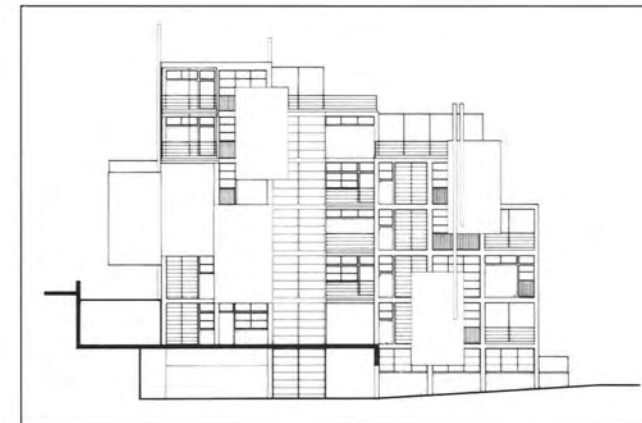
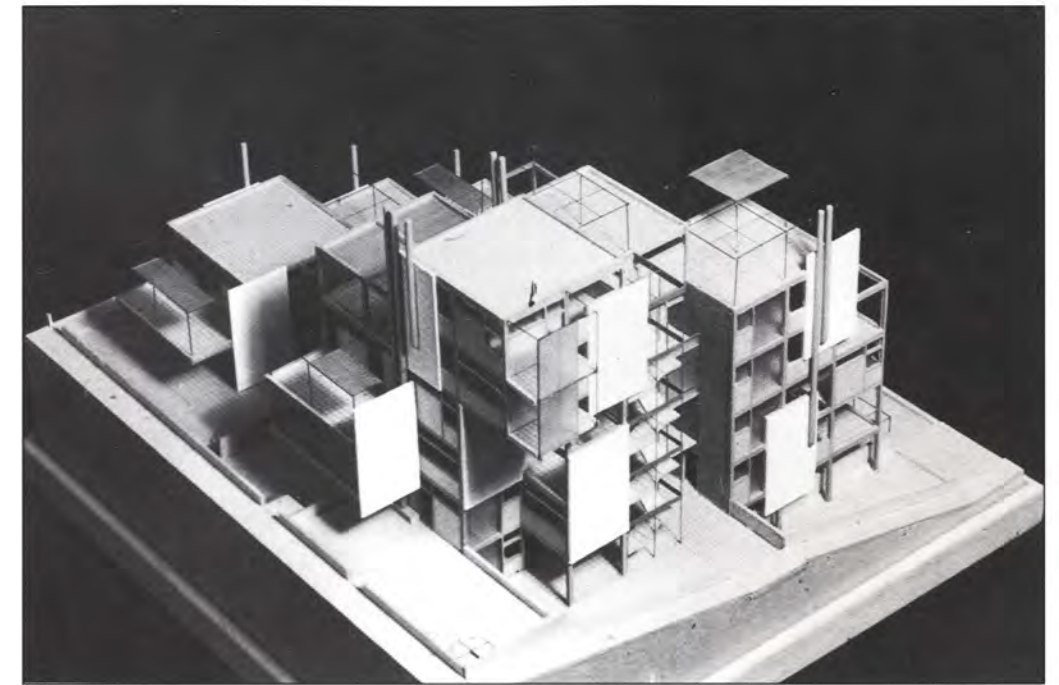
- 6 κατοικίες για 3 άτομα επιφάνειας $90-100\mu^2$
- 4 κατοικίες για 4-5 άτομα " $120-130\mu^2$
- Κοινόχρηστη αίθουσα.

Για την εξυπηρέτηση του συγκροτήματος προβλέπονται βοηθητικοί και αποθηκευτικοί χώροι.

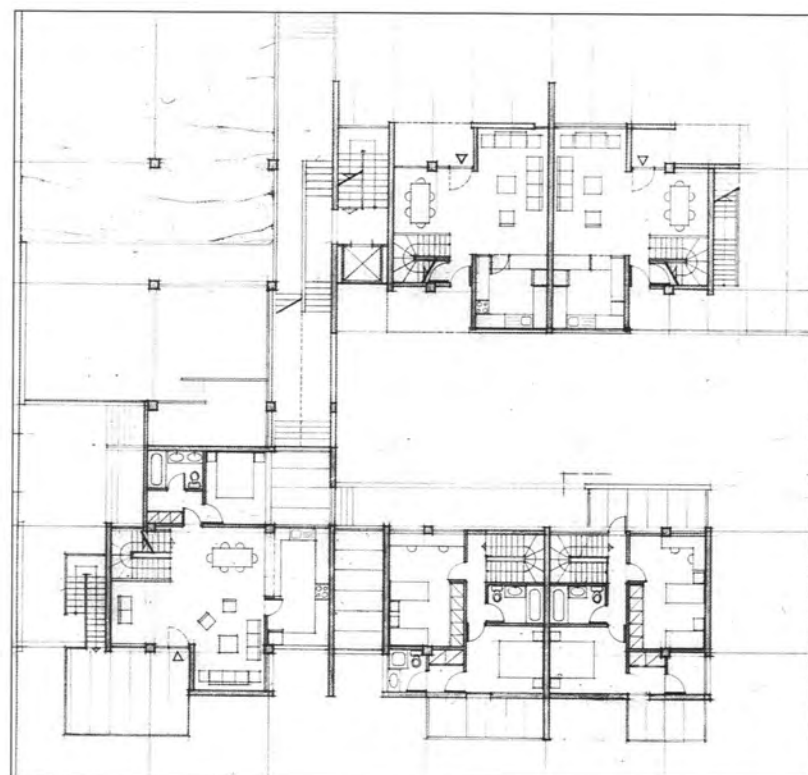
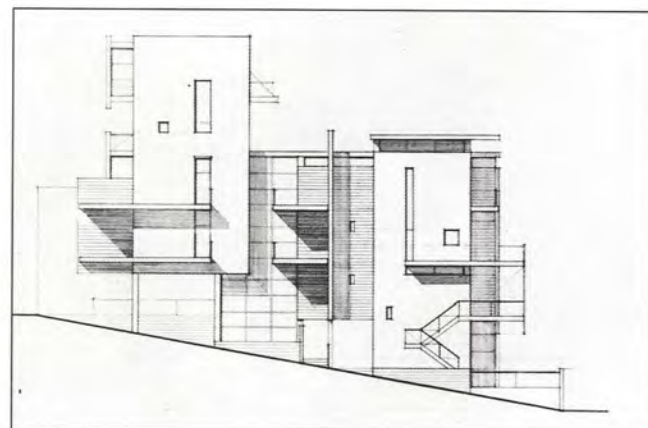
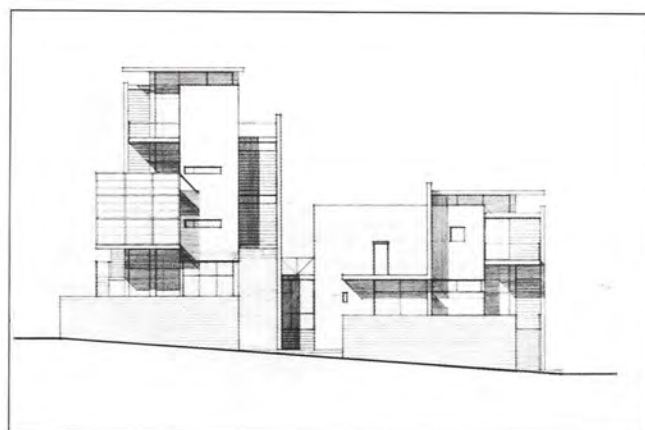
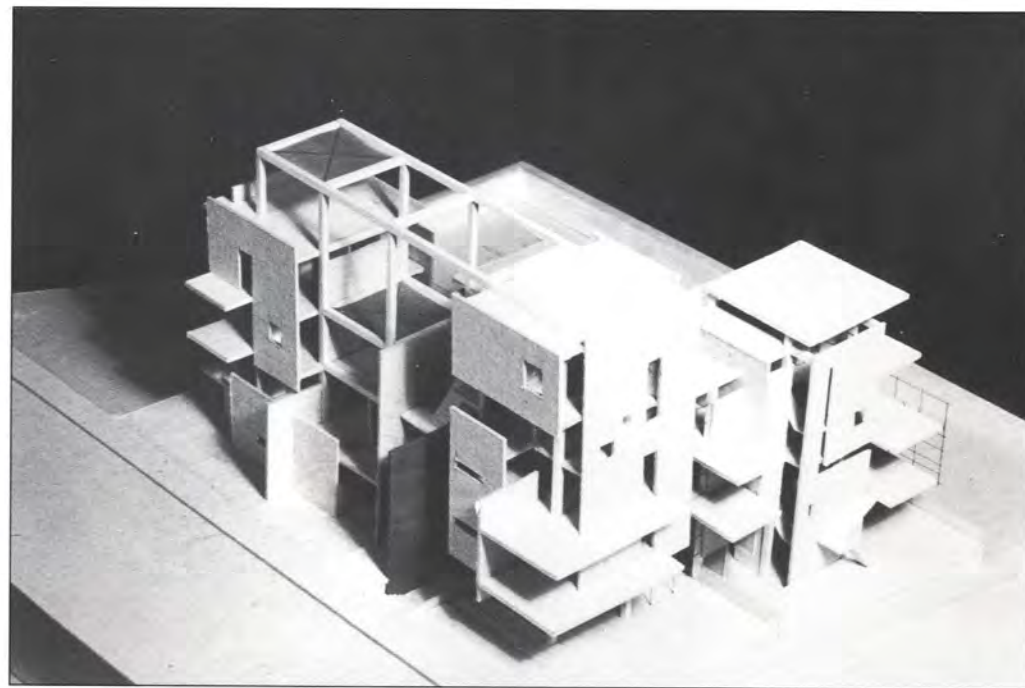

1. Γ. ΖΑΒΟΛΕΑΣ
Α. ΣΑΡΚΙΣΙΑΝ
2. Σ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ
3. Κ. ΚΑΛΑΙΤΖΑΚΗΣ
4. Ε. ΚΑΝΕΤΑΚΗ
5. Ι. ΚΑΡΩΝΗ
Δ. ΤΑΛΟΥΜΗΣ
6. Χ. ΚΑΤΣΙΑΝΟΣ
Κ. ΚΟΣΜΑΣ
7. Γ. ΚΟΥΖΟΥΜΗΣ
Ι. ΜΑΤΣΑΜΑΣ
8. Β. ΚΟΥΡΒΑΡΑΣ
9. Μ. ΛΟΥΠΗΣ
Γ. ΣΑΒΒΕΝΑΣ
Σ. ΤΖΑΒΑΡΑΣ
10. Ι. ΛΥΚΟΥΡΙΩΤΗ
Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

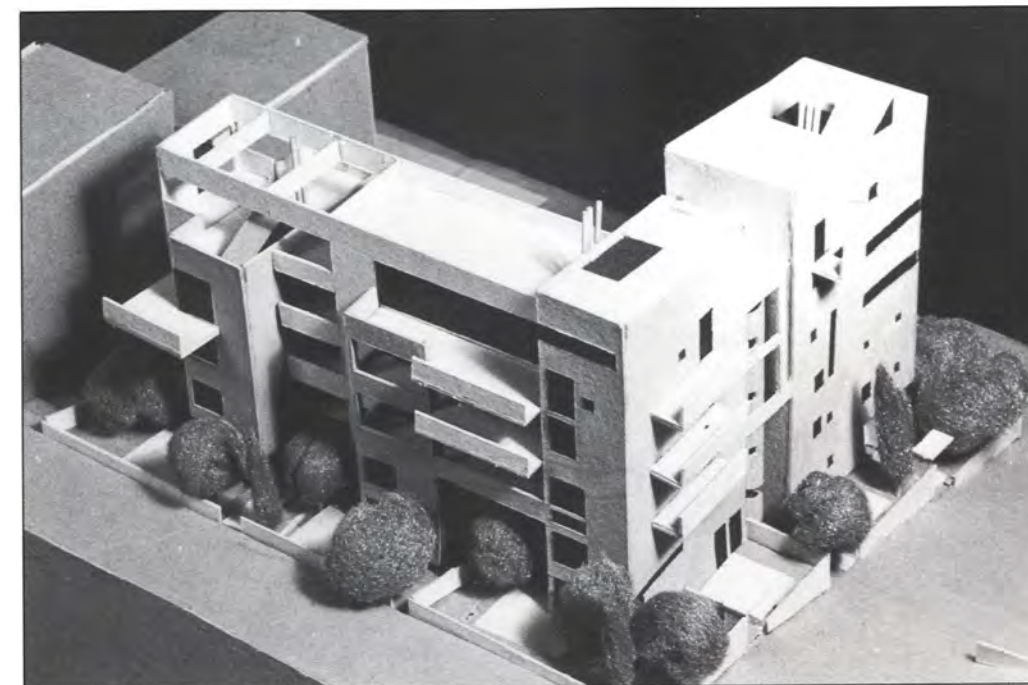
11. Χ. ΜΑΥΡΑΓΑΝΗ
12. Ζ. ΜΑΥΡΟΜΑΤΗ
Σ. ΤΣΑΜΗ
13. Τ. ΜΠΟΥΛΟΥΜΠΑΣΗ
Γ. ΞΥΓΚΑΚΗ
14. Π. ΜΩΡΑΙΤΟΥ
15. Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
16. Χ. ΠΑΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
Ν. ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ
17. Χ. ΠΕΤΑΒΑΤΖΗΣ
18. Ν. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
19. Β. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

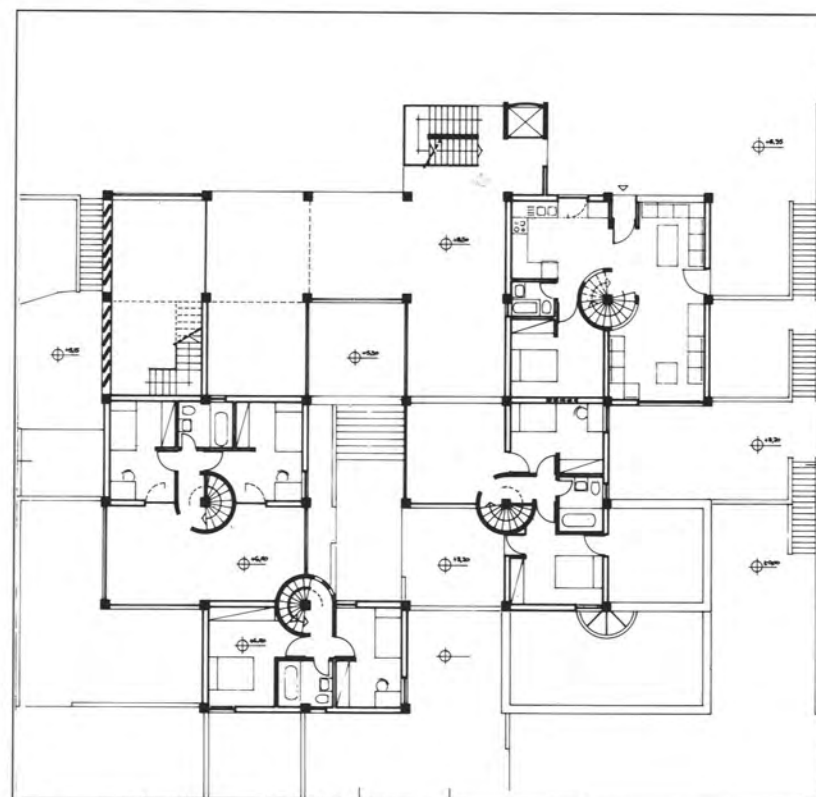
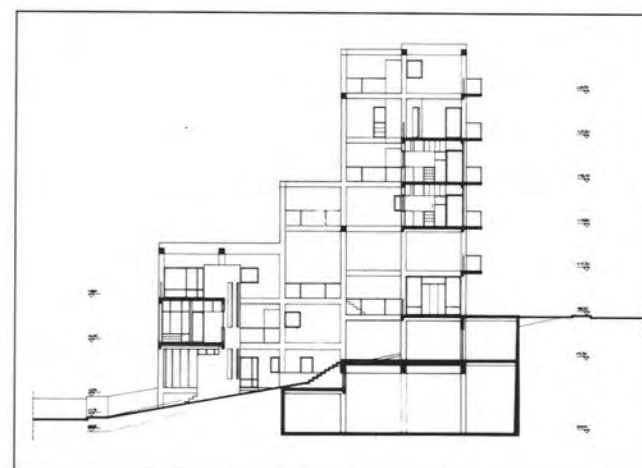
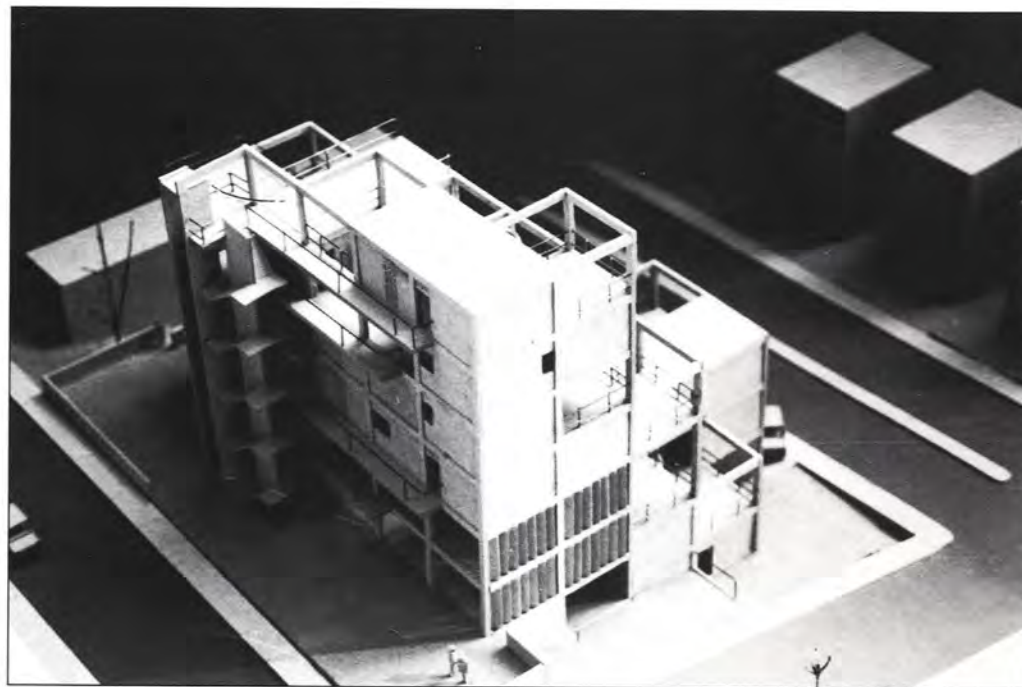
Γ. ΖΑΒΟΛΕΑΣ
Σ. ΣΑΡΚΙΣΙΑΝ
Διδάσκων:
Τ. ΠΑΠΑΙΩΝΝΟΥ

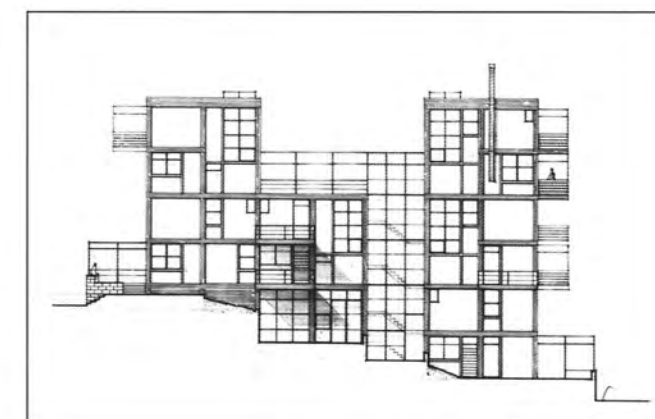
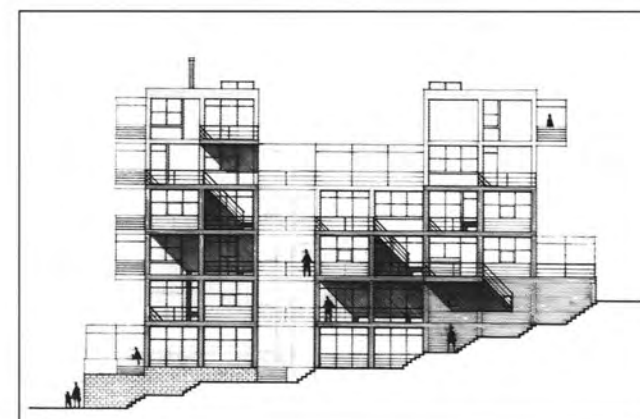
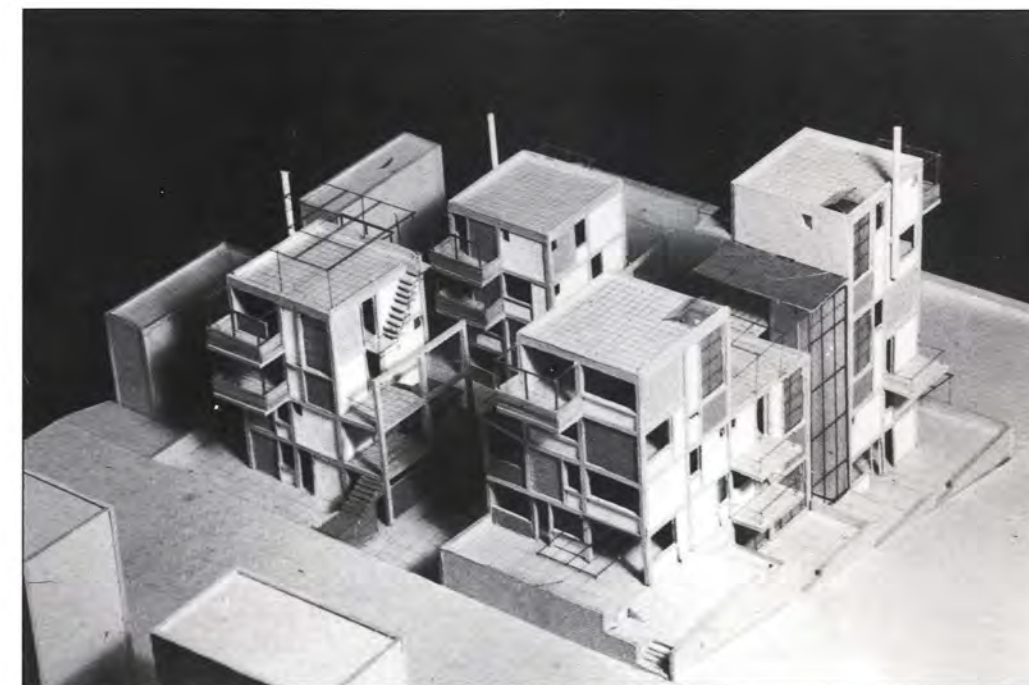
Σ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ
Διδάσκων:
Τ. ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ

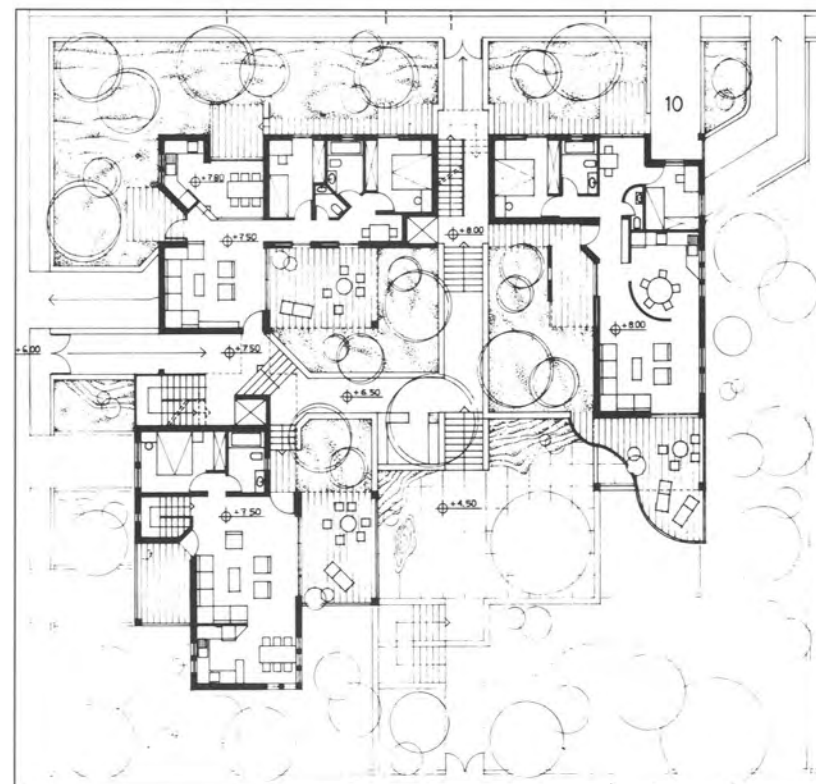
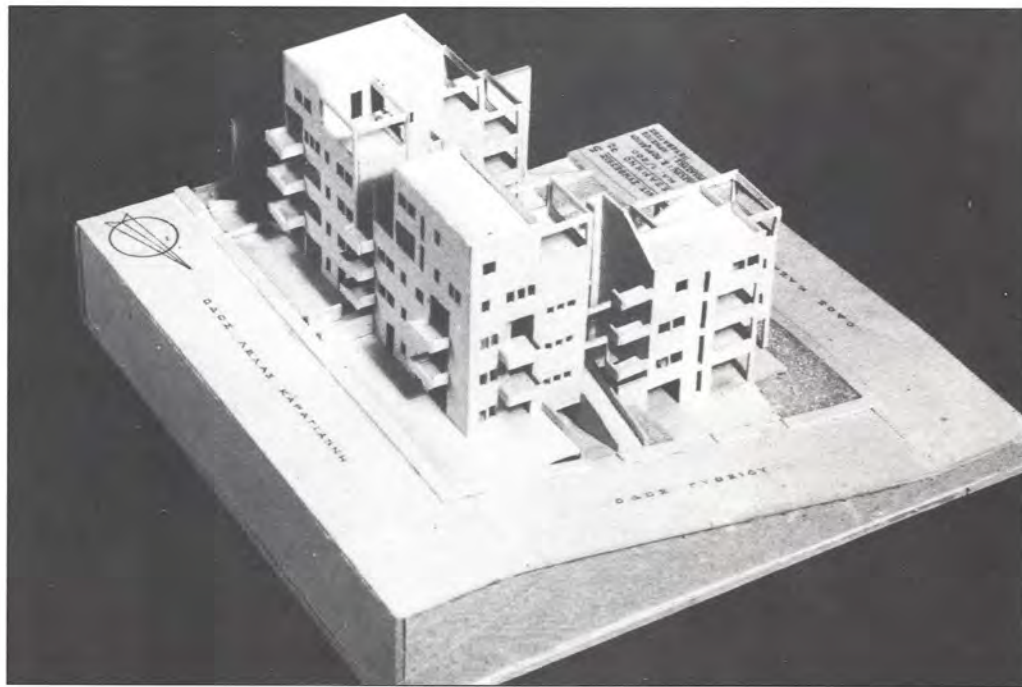
Β. ΚΟΥΡΒΑΡΑΣ
Διδάσκουσα:
Α. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΟΥ

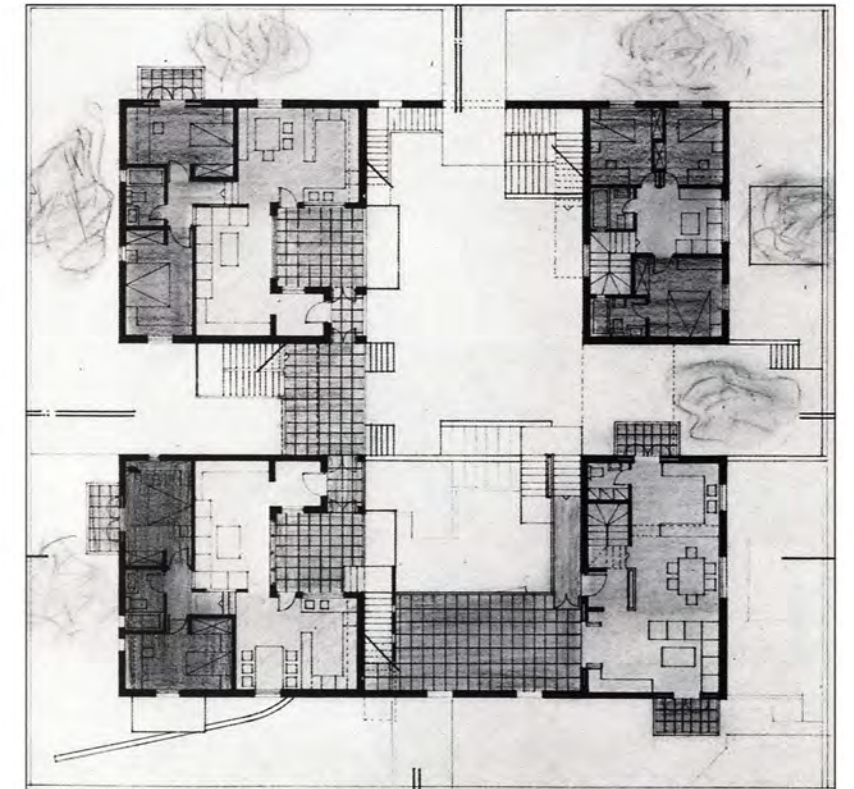
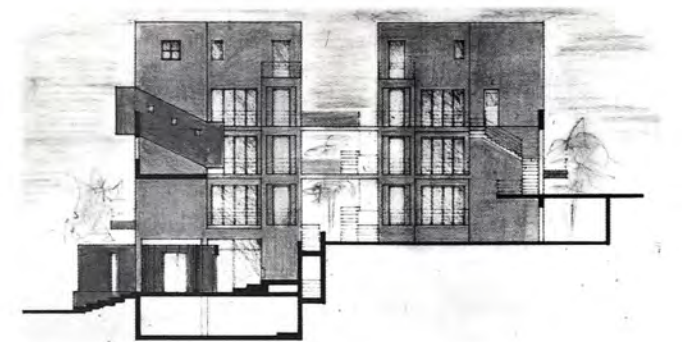
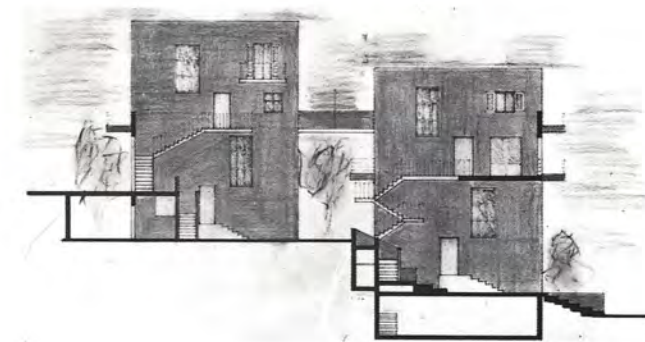
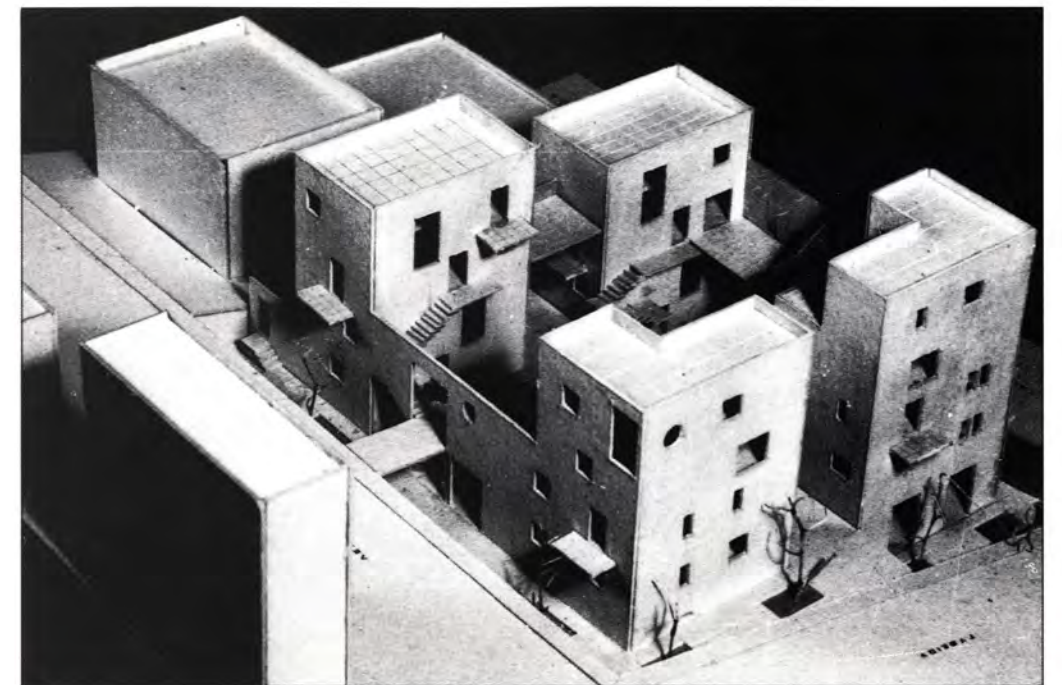
Μ. ΛΟΥΠΗΣ
Γ. ΣΑΒΒΕΝΑΣ
Σ. ΤΖΑΒΑΡΑΣ
Διδάσκουσα:
Α. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΟΥ

Τ. ΜΠΟΥΛΟΥΜΠΑΣΗ
Ζ. ΞΥΓΚΑΚΗ
Διδάσκων:
Τ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Χ. ΠΕΤΑΒΑΤΖΗΣ
Διδάσκουσα:
Ε. ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ

Ν. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ
Διδάσκων:
Γ. ΚΙΖΗΣ

9ο ΕΞΑΜΗΝΟ

Μ. ΜΠΑΜΠΑΛΟΥ-ΝΟΥΚΑΚΗ, Ν. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΟΥ, Θ. ΦΩΤΙΟΥ
Επικ. Καθηγήτριες
Μ. ΚΑΦΡΙΤΣΑ
Λέκτωρ

Θέμα: ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Τα Μουσεία ως δημόσια κτίρια Πολιτισμού είναι σημεία της πόλης και σημαίνονται από αυτήν. Συνιστούν ένα σύνθετο αρχιτεκτονικό πρόβλημα. Απευθύνονται σε διαφορετικές κοινωνικά και πολιτιστικά ομάδες ατόμων και συνθέτουν μεγάλη ποικιλία χώρων και δράσεων.

Πρόθεση του Μουσείου Σύγχρονης Ελληνικής Αρχιτεκτονικής είναι να λειτουργήσει πολλαπλά.

- Πολιτιστικά, ως FORUM διαλόγου, ανταλλαγής και προβολής ιδεών.
- Εκπαιδευτικά, ως κέντρο για τη γνώση, διάδοση και αναβάθμιση της ελληνικής αρχιτεκτονικής.
- Ερευνητικά, για την καταγραφή, κατανόηση, σύγκριση και αποτίμηση της ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Αναφέρθηκε ήδη ότι κοινό του Μουσείου είναι:

- α) Ειδικευμένοι επιστήμονες μελετητές και σπουδαστές της αρχιτεκτονικής και αρχιτέκτονες.
- β) Το πλατύ ανειδίκευτο κοινό.

Για τους πρώτους το μουσείο λειτουργεί ως ερευνητικό κέντρο, για τους υπόλοιπους πρέπει να είναι ένας χώρος ζωντανός και δραστήριος που διευκολύνει τον διάλογο ανάμεσα στις παρεχόμενες πληροφορίες και τους δέκτες τους.

Ο τρόπος παρουσίασης του αρχιτεκτονικού έργου είναι πολύμορφος (Φωτογραφικό υλικό, σχέδια-πρωτότυπα και μη-μακέττες, οπτικοακουστικά μέσα).

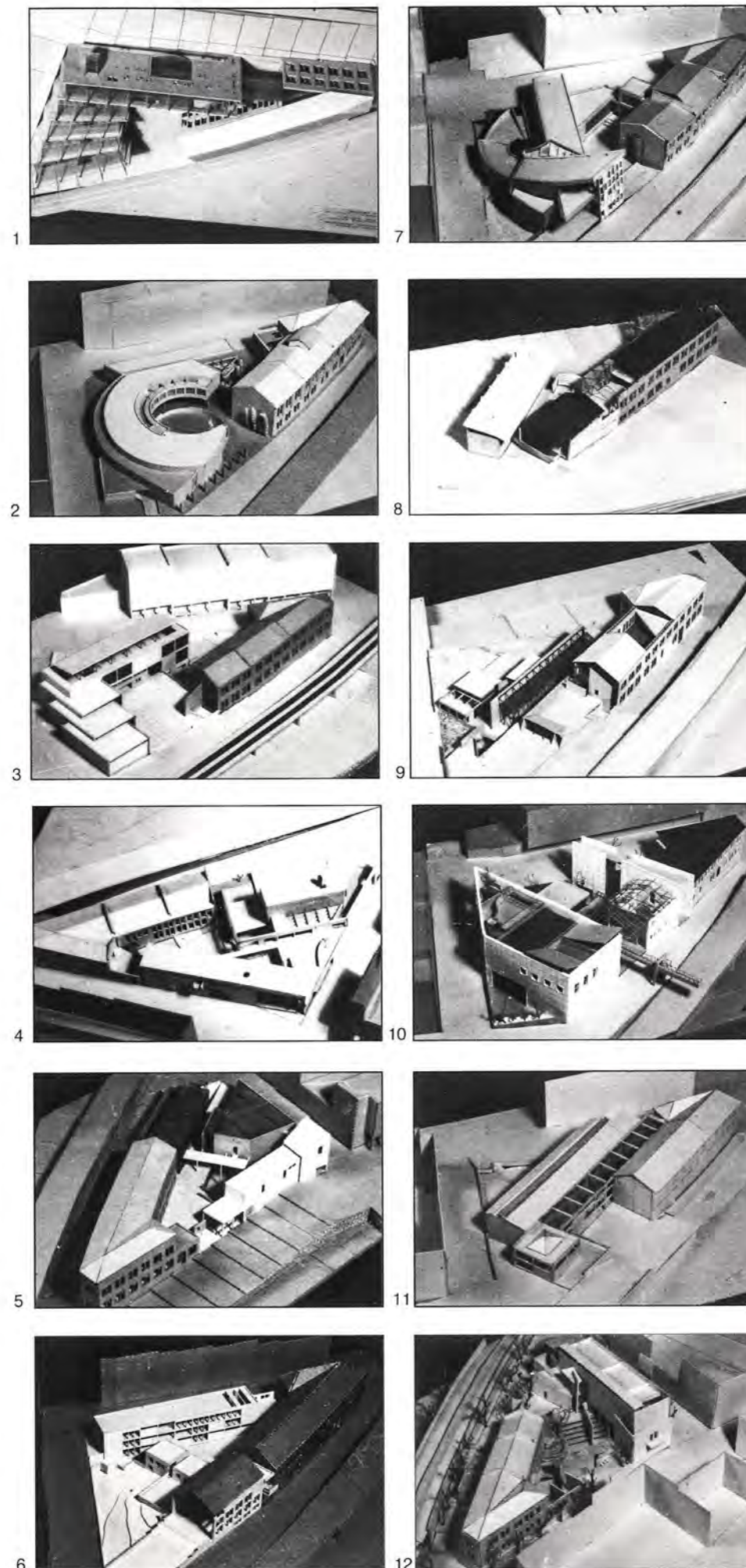
Ο τόπος:

Το Μουσείο προτείνεται στην περιοχή των Πετραλώνων στο χώρο που περικλείεται από τις οδούς Θεσσαλονίκης, Ηρακλειδών και Δημοφώντος, όπου βρίσκεται το διατηρητέο κτίριο του Πιλοποιείου Πουλόπουλου, το οποίο και θα αποτελέσει μέρος της σύνθεσης.

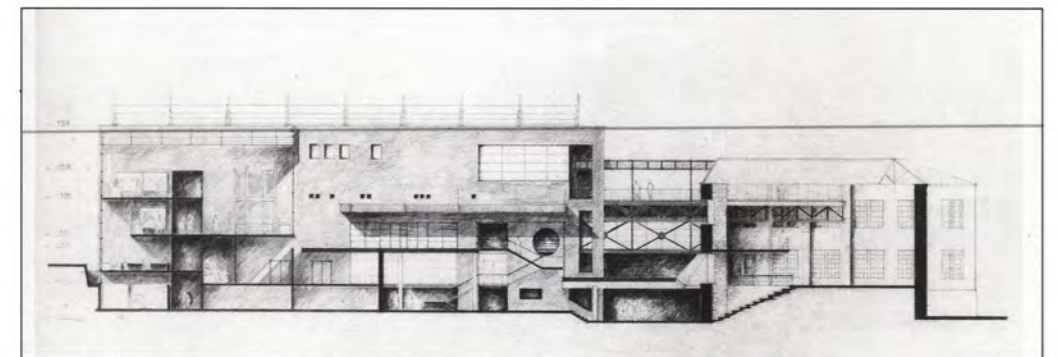
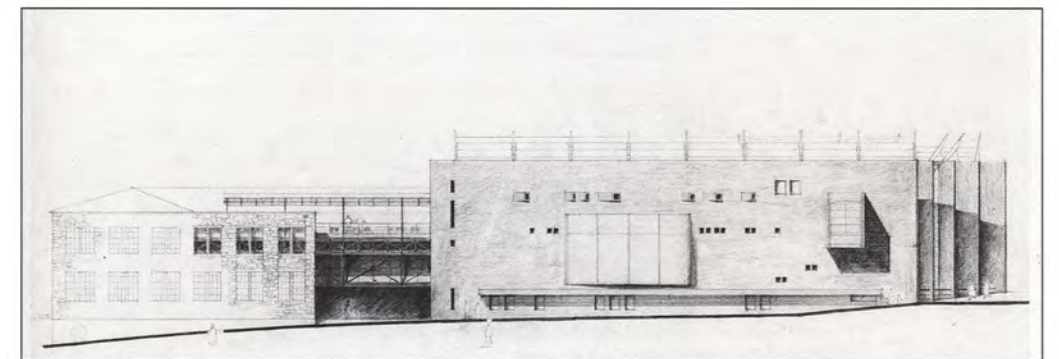
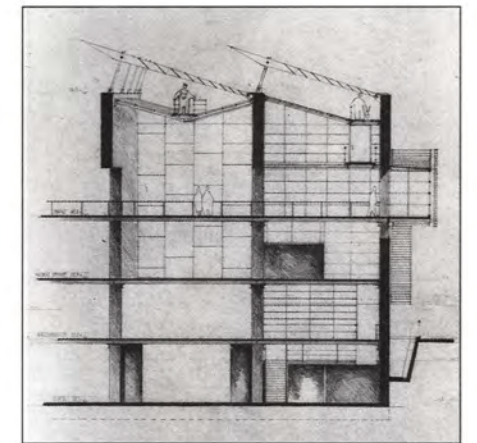
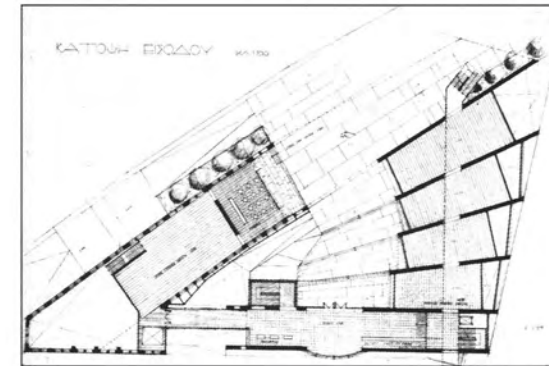
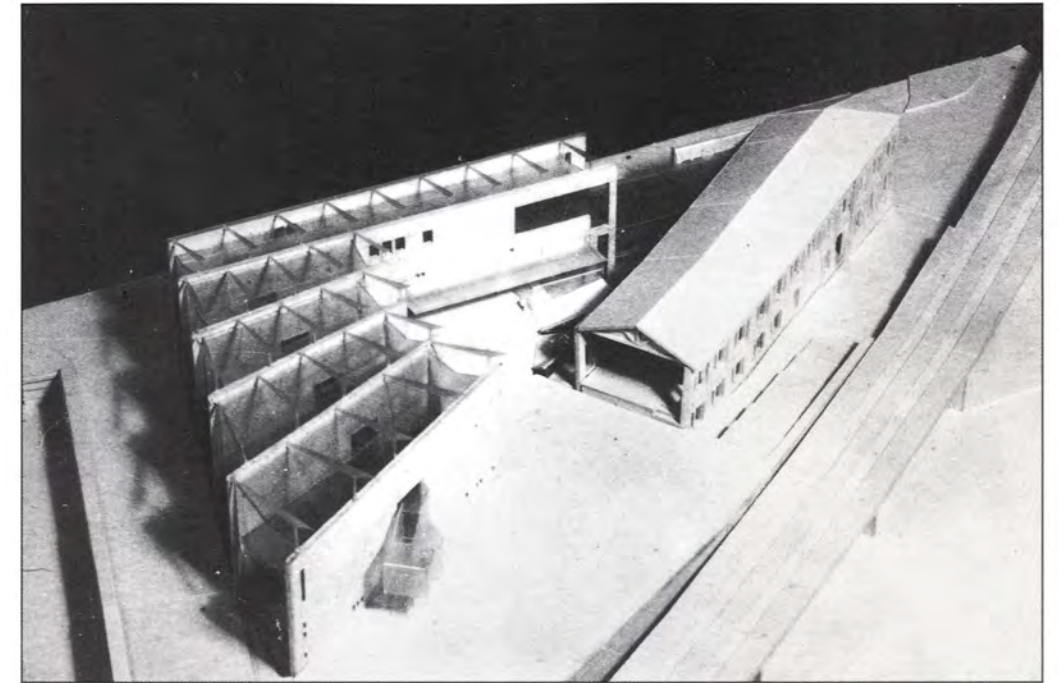
Το πρόγραμμα

Στο μουσείο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες ενότητες:

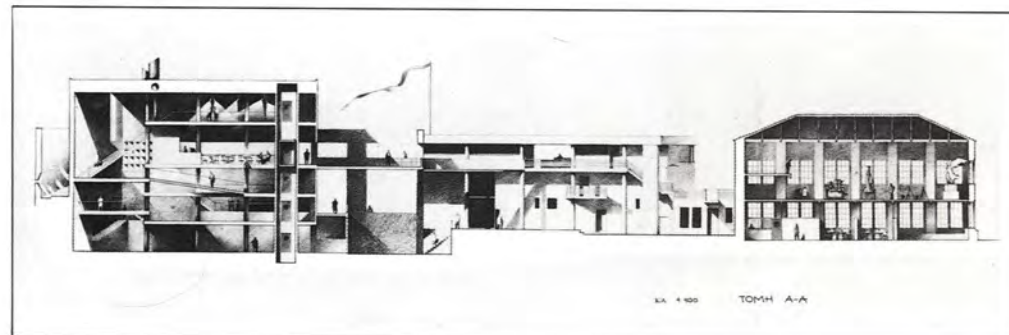
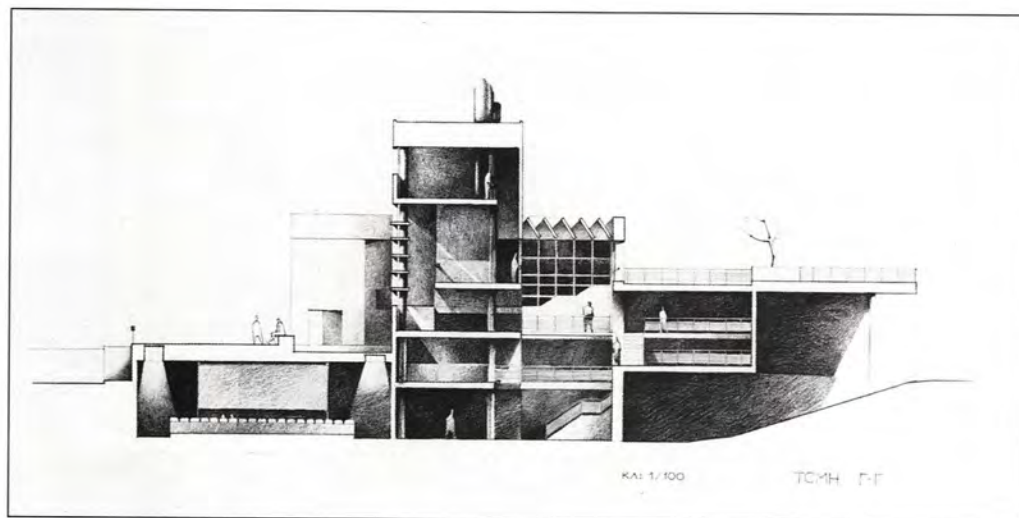
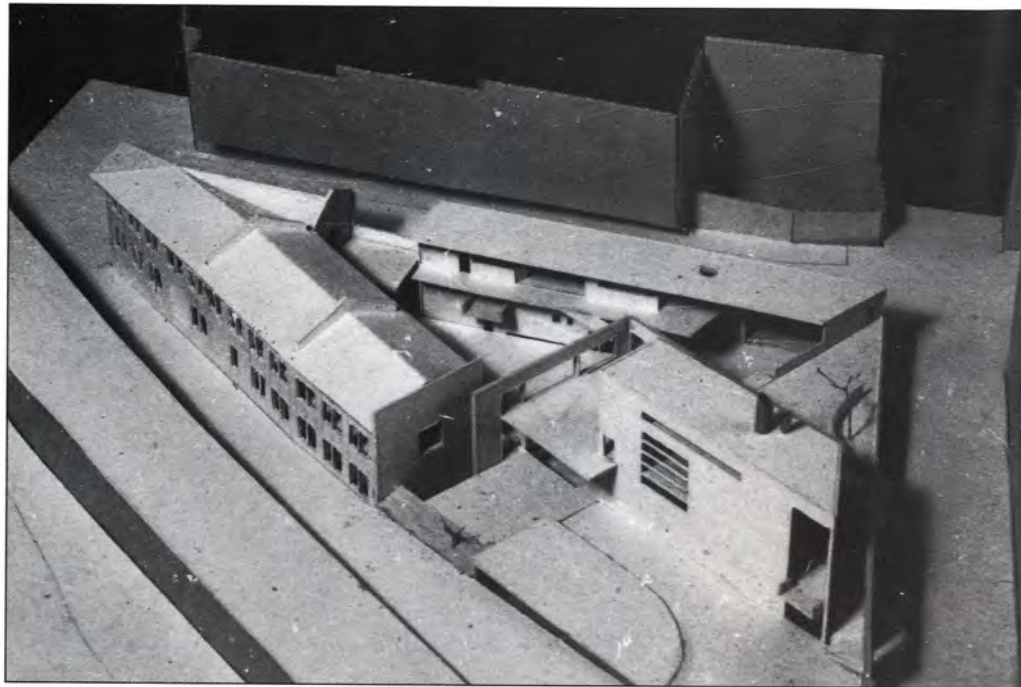
1. Εκθεσιακοί χώροι: 600μ²
Πρόκειται για τους χώρους της μόνιμης έκθεσης που περιλαμβάνει σχέδια φωτογραφίες και προπλάσματα.
2. Χώρος περιοδικών εκθέσεων: 300μ²
Πρόκειται για το σημαντικότερο τμήμα προβολής και επικοινωνίας του οργανισμού.
3. Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων: 350μ²
4. Βιβλιοθήκη: 300μ²
5. Διοίκηση και χώροι γραφείων: 240μ²
6. Χώροι αρχείου και έρευνας: 300μ² περίπου
7. Βοηθητικοί και υπηρεσιακοί χώροι: 250μ² περίπου
8. Γενικοί χώροι κοινού και κυκλοφορίας: 200μ²
9. Ελεύθεροι χώροι
Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στον υπαίθριο χώρο ώστε να συμβάλλει στην ολοκλήρωση της λειτουργίας του Μουσείου, καθώς και στην προσέλκυση και άνετη παραμονή των επισκεπτών.

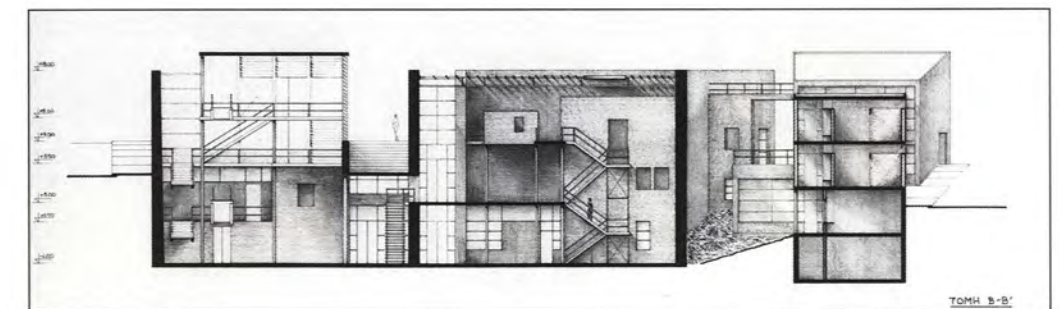
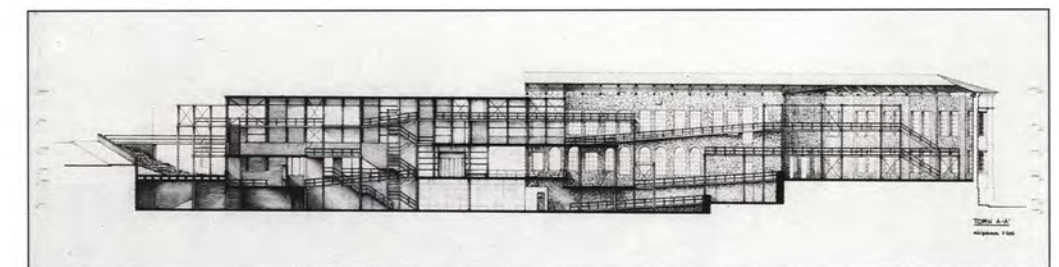
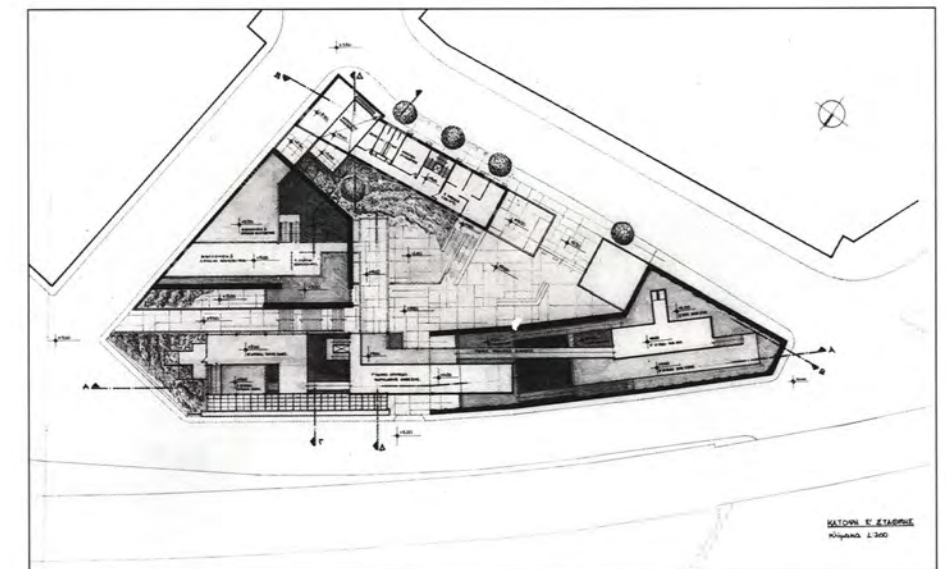
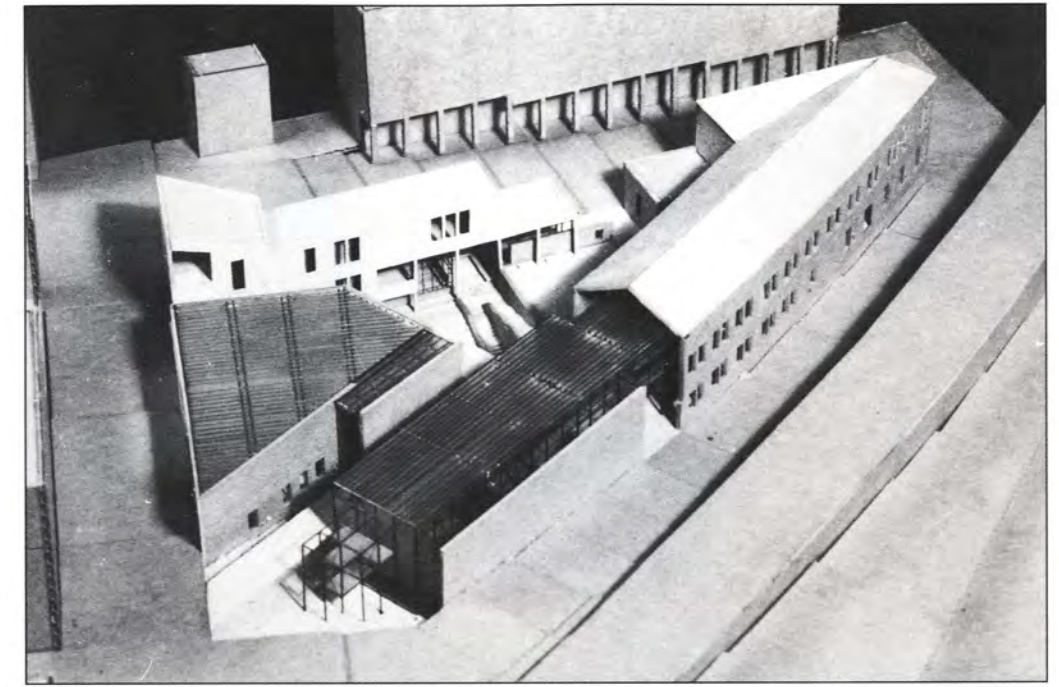
1. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ
Π. ΒΛΑΣΤΟΣ
2. Π. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ
Α. ΝΗΣΤΙΚΟΥΛΗ
3. Λ. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
Ε. ΚΑΚΑ
Μ. ΠΡΑΣΙΝΟΥ
4. Γ. ΓΑΒΑΛΑΣ
Σ. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ
Α. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ
5. Ε. ΔΕΛΦΙΝΟ
Π. ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ
Μ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΥ
6. Α. ΚΑΛΟΓΡΑΙΑ
Θ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ
7. Κ. ΚΑΜΒΑΣΙΝΟΥ
Β. ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ
8. Ε. ΜΑΝΤΖΑΡΗ
Λ. ΜΟΣΧΑΝΔΡΕΟΥ
9. Γ. ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ
Π. ΦΑΡΑΖΗ
10. Μ. ΜΠΟΓΓΡΗΣ
Γ. ΜΩΡΑΙΤΗΣ
11. Μ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
12. Χ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ

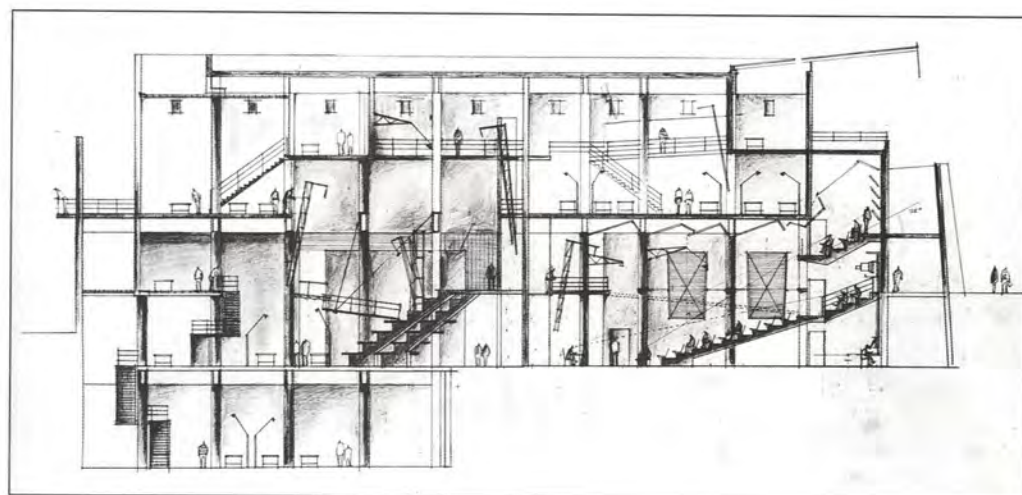
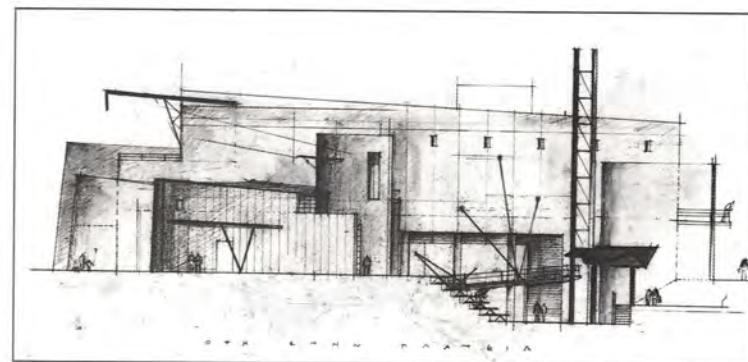
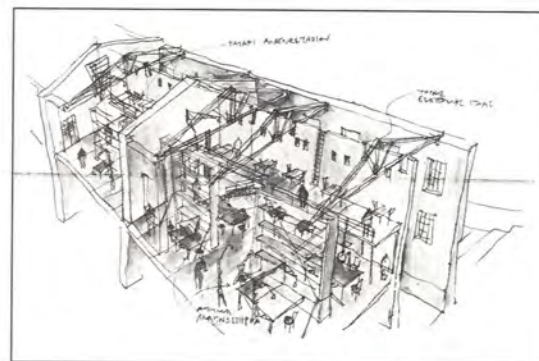
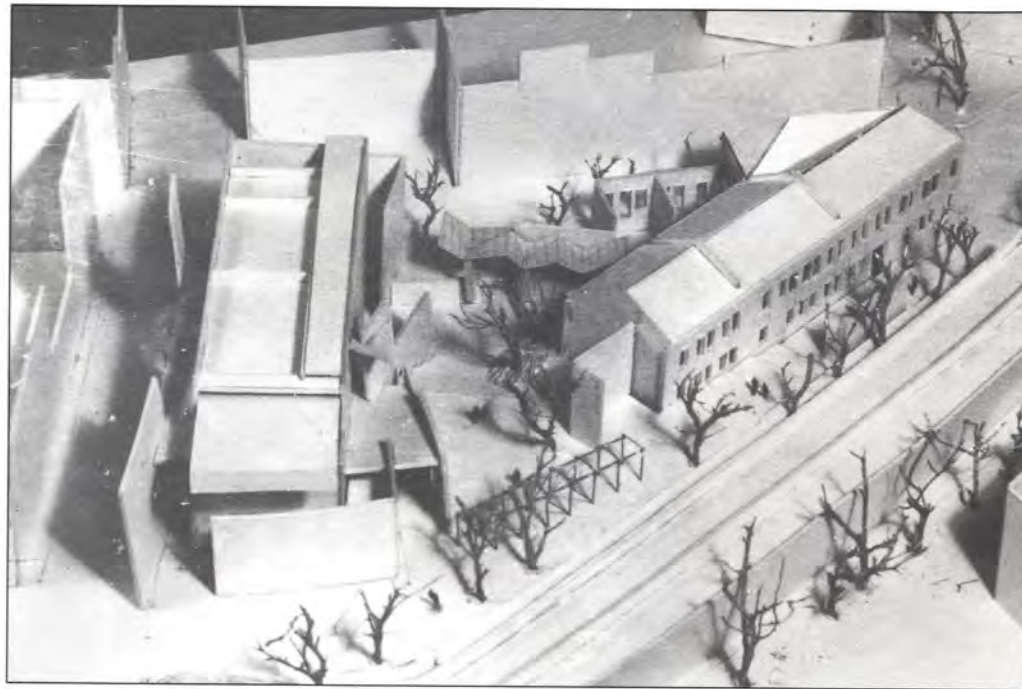
Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ
Π. ΒΛΑΣΤΟΣ
Διδάσκουσα:
Μ. ΚΑΦΡΙΤΣΑ

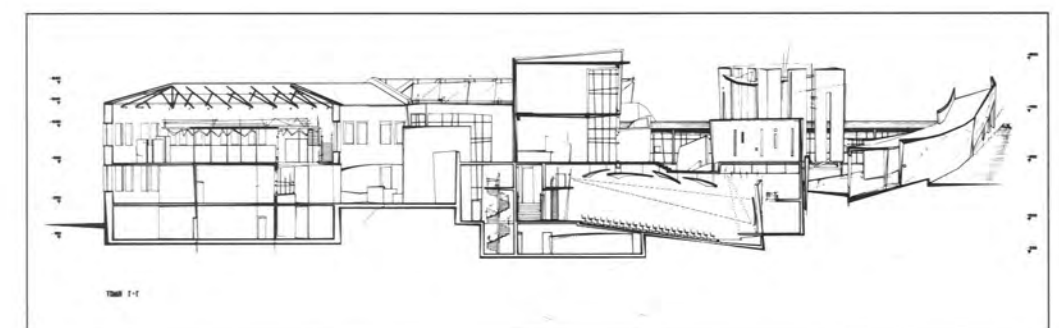
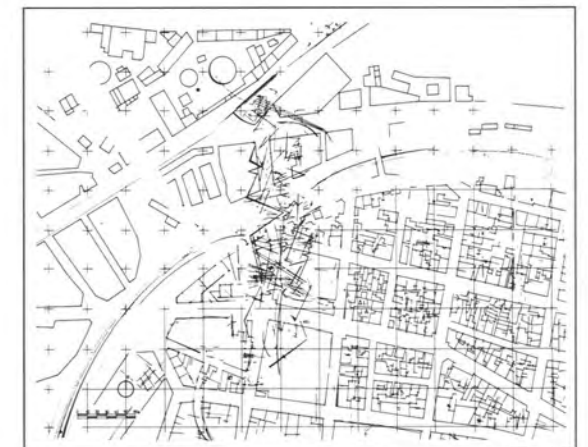
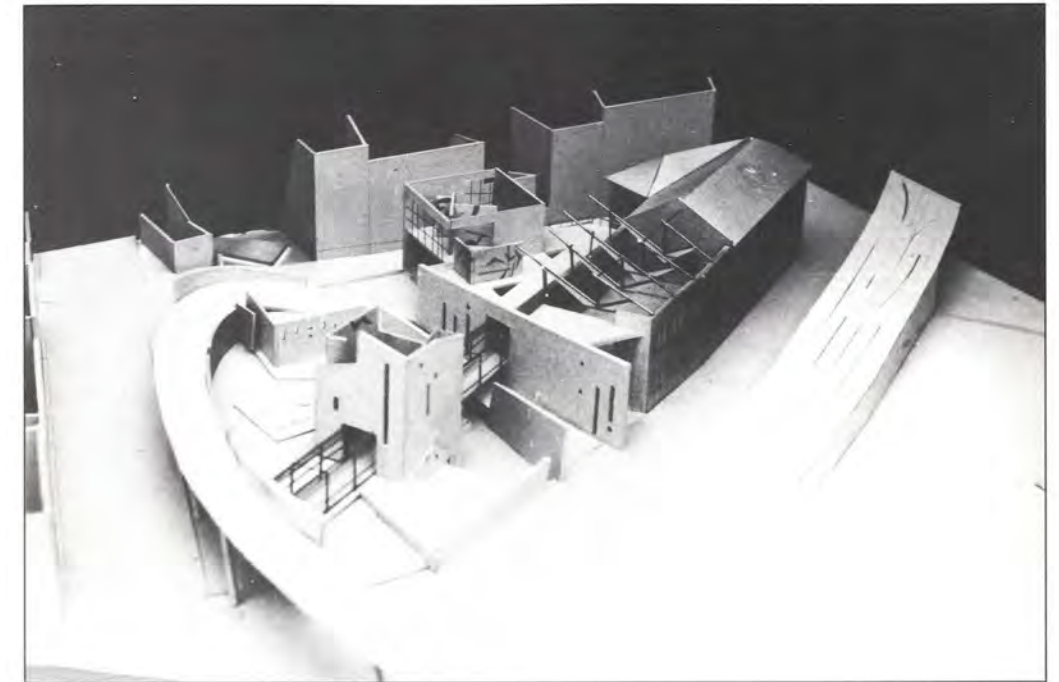
Γ. ΓΑΒΑΛΑΣ
Σ.ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ
Κ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗ
Διδάσκουσα:
Μ. ΜΠΑΜΠΑΛΟΥ

Ε. ΔΕΛΦΙΝΟ
Π. ΚΥΡΙΑΚΑΚΗΣ
Μ. ΠΥΛΑΡΙΝΟΥ
Διδάσκουσα:
Μ. ΜΠΑΜΠΑΛΟΥ

Χ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ
Διδάσκουσα:
Ν. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΟΥ

Μ. ΛΑΦΑΖΑΝΗ
Σ. ΜΕΡΜΗΓΚΑ
Β. ΦΙΛΙΠΠΑ
Διδάσκουσα:
Ν. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΟΥ

Θέμα: ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Στόχος του μαθήματος των Συνθέσεων στο 9ο εξάμηνο είναι η επεξεργασία θεμάτων με μια πολυπλοκότητα ως προς τις λειτουργίες, το περιεχόμενο και ως προς το ύψος και το ήθος της αρχιτεκτονικής παρέμβασης.

Επίσης μέσα από τη διαλεκτική σχέση της αναλυτικής έρευνας ως προς το περιεχόμενο και της εν δυνάμει μορφής που προκύπτει από αυτή τη διαλεκτική το μάθημα στοχεύει στο να ερμηνεύσει τον ρόλο της αρχιτεκτονικής σε μια λειτουργία που παρεμβαίνει και εντάσσεται στον κοινωνικό-πολιτιστικό χώρο και χρόνο. Το θέμα που επιλέγεται είναι μέσα στα πλαίσια του περιεχομένου του μαθήματος όπως αυτό ορίζεται από τον οδηγό σπουδών.

Η ομάδα θα μελετήσει το θέμα Μουσείο και κυρίως το Αρχαιολογικό Μουσείο και στις δυο του μορφές, όπως εμφανίζεται σήμερα:

- Α) Το Αρχαιολογικό Μουσείο, ενταγμένο μέσα στον ιστό της πόλης
- Β) Το Μουσείο στον αρχαιολογικό χώρο και η σχέση του με αυτόν-Μουσειοποίηση μνημείων.

Α) Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας

Η μικροομάδα που θα μελετήσει το Αρχαιολογικό Μουσείο θα ασχοληθεί με:

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, επανέκθεση συλλογών όπως αρχιτεκτονικά μέλη και επέκταση του Μουσείου από την πλευρά της οδού Τοσίτσα.

Στόχος της άσκησης είναι η διερεύνηση των δυνατοτήτων της συμμετοχής ενός Μνημείου της Αρχιτεκτονικής, όπως το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας, έργο του Τσίλλερ στον αστικό ιστό αφενός και των δυνατοτήτων που έχει ώστε η αρχιτεκτονική γλώσσα να εκφράσει τον ρόλο του Μουσείου όπως αυτό επανατοποθετείται σήμερα.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση του Αρχαιολογικού Μουσείου της Αθήνας, ο σεβασμός του παλαιού κτιρίου και η διαλεκτική του νέου κτιρίου, σαν επέκταση προσθήκη, με το υπάρχον Μουσείο και με το περιβάλλον του -κυρίως τη σχέση του με το συγκρότημα του Πολυτεχνείου και ειδικότερα την Αρχιτεκτονική Σχολή και τη Σχολή Καλών Τεχνών που επίσης είναι κτίρια σύμβολα μιας εποχής- είναι πρόκληση για τον χαρακτήρα της επέμβασης. Η αντίθεση αναδεικνύει το υπάρχον, ενώ προβάλλει το περιεχόμενο μέσα από το καινούργιο κέλυφος που εκφράζεται με τη γλώσσα των σύγχρονων υλικών και τις αναλογίες και τους ρυθμούς.

Από την πλευρά της Τοσίτσα διατίθεται ο υπαίθριος χώρος του Επιγραφικού Μουσείου και το τμήμα του Μουσείου όπου τώρα στεγάζεται το Νομισματικό Μουσείο.

Λειτουργικό Πρόγραμμα

- α) Επανεκθεση αρχιτεκτονικών μελών (μικηναϊκή εποχή, αρχαϊκή, κλασσική κλπ.).
- β) επέκταση-προσθήκη από την πλευρά της Τοσίτσα με αρχιτεκτονικά μέλη από την αρχαϊκή εποχή, κλασσική εποχή, αιγαιακός πολιτισμός (ανασκαφές στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης κλπ.).
- γ) Δημιουργία χώρων για περιοδικές εκθέσεις.
- δ) Χρήση των υπόγειων χώρων-επανεκθεση συλλογών
- ε) Βιβλιοθήκη
- ζ) Παιδικό τμήμα
- η) Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων
- θ) Αίθουσα προβολών και ταυτόχρονης διασύνδεσης με τα Πανεπιστήμια της χώρας για ομιλίες-μαθήματα
Συσχετισμός μαθημάτων της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ, της Σχολής Καλών Τεχνών, Σχολή Θεάτρου (μάσκες, σκηνικά κλπ.).
- ι) Εργαστήρια
- κ) Αποθήκες
- λ) Αναψυκτήριο-Εστιατόριο

Β) Αρχαιολογικό Μουσείο στη Βραυρώνα
Μουσειακή αξιοποίηση αρχαιολογικού χώρου

Η ομάδα θα διερευνήσει το ιστορικό του αρχαιολογικού χώρου, την χρήση του ως ιερού τόπου, τα ευρήματα και θα επιλέξει την κατάλληλη θέση σε άμεσο συσχετισμό με τον αρχαιολογικό χώρο του νέου Μουσείου. Ταυτόχρονα θα μελετηθεί η μουσειοποίηση-αναστήλωση των ερειπίων, από τον αρχαίο ναό τον αφιερωμένο στην θεά Άρτεμη, καθώς και το τμήμα της μεγάλης στοάς το οποίο έχει αναστηλωθεί.

Τα αρχαιολογικά ευρήματα όπως οι κεφαλές-αναθήματα και το αναστηλωμένο τμήμα της στοάς, αποτελούν καθοριστικά στοιχεία στην αρχιτεκτονική επίλυση του θέματος, καθώς και το Μουσείο σαν **κέλυφος** θα ενταχθεί στο περιβάλλον, φυσικο-ιστορικοπολιτιστικό, υπακούοντας ταυτόχρονα τις σύγχρονες επιταγές της τεχνολογίας και στους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν τους στόχους του σύγχρονου Μουσείου (φωτισμός, πληροφόρηση, σχέση θεατή-έργου τέχνης με ιστορικό περιεχόμενο, ένταξη του Μουσείου στη σύγχρονη ζωή και σαν μορφή και σαν λειτουργίες).

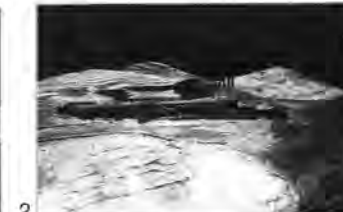
Λειτουργικό πρόγραμμα

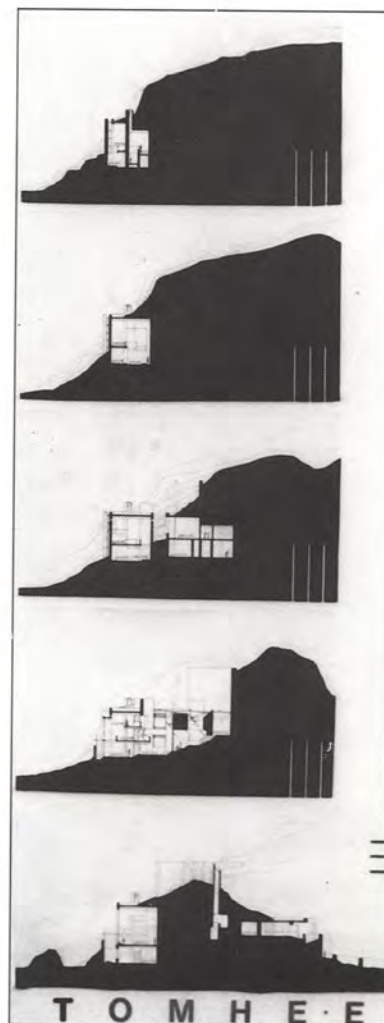
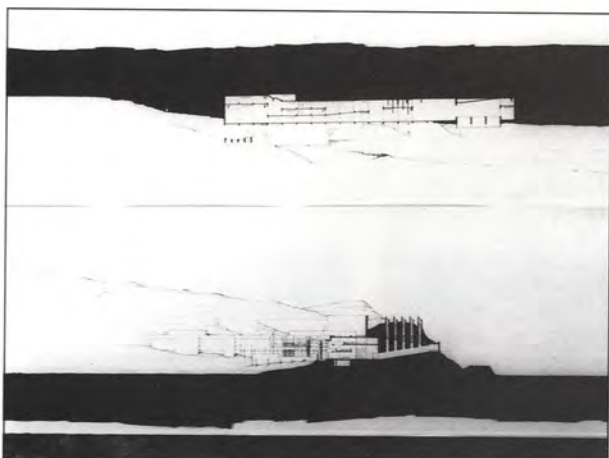
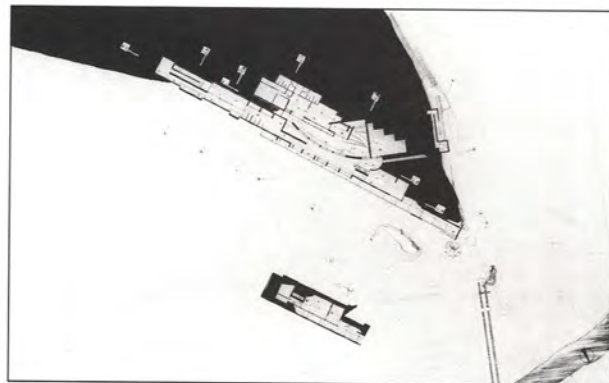
- α) Είσοδος Μουσείου
- β) Είσοδος, πληροφόρηση, αγορά σχετικών εντύπων
- γ) Χώρος μόνιμης έκθεσης
- δ) Περιοδικές εκθέσεις
- ε) Παιδικό τμήμα
- ζ) Βιβλιοθήκη
- η) Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων
Συσχετισμός με Πανεπιστήμια-διασύνδεση με αυτόματη αναμετάδοση διαλέξεων και ειδικών μαθημάτων κυρίως με την Αρχιτεκτονική, Αρχαιολογική, Καλών Τεχνών και την Ιατρική Σχολή και τούτο διότι: Ο χώρος της Βραυρώνας ήταν αφιερωμένος στην Θεά Άρτεμη όπου λειτούργησε ως ιέρεια η Ιφιγένεια ως προστάτρια του τοκετού και ζούσαν μέσα στο Τέμενος υπηρετώντας από ευγνωμοσύνη την θεά και την ιέρειά της.
- θ) Εργαστήρια
- ι) Αποθήκες
- κ) Αναψυκτήριο-εστιατόριο
Θα γίνουν ειδικές εισηγήσεις από τη διδάσκουσα με θέμα Σύγχρονο Αρχαιολογικό Μουσείο

1. Π. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

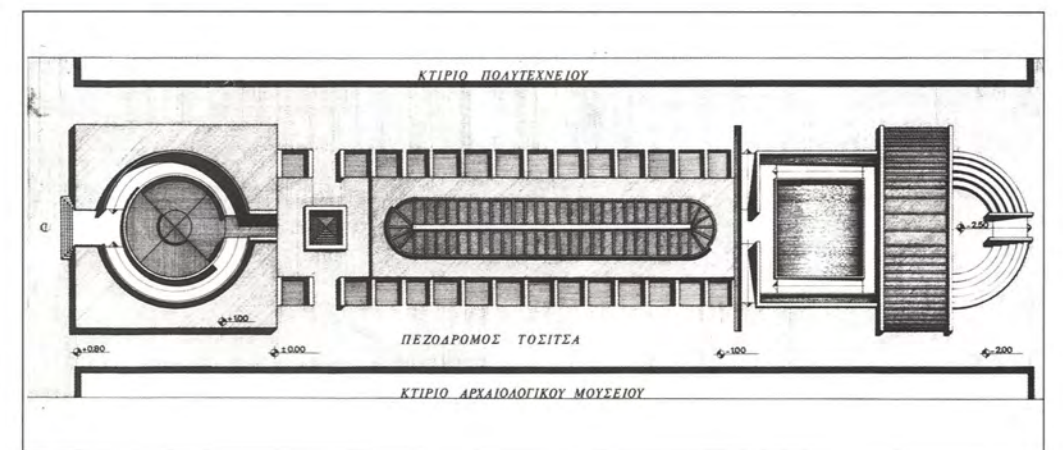
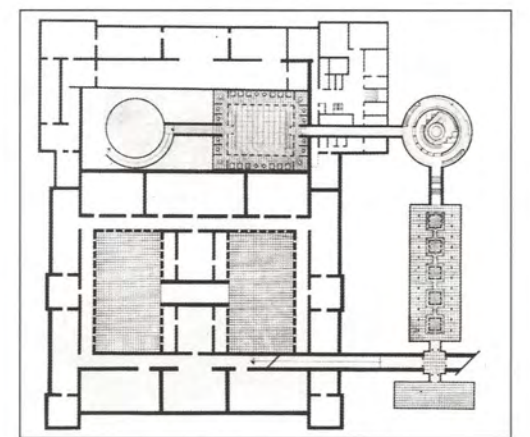
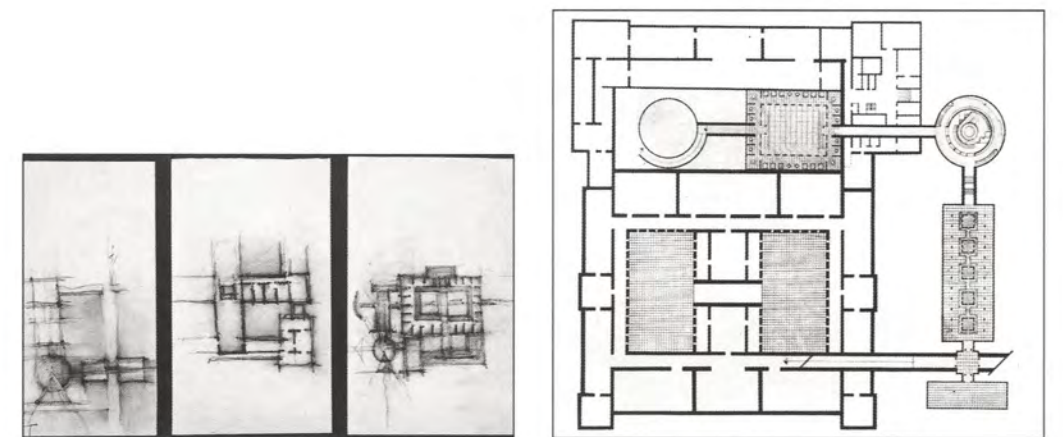
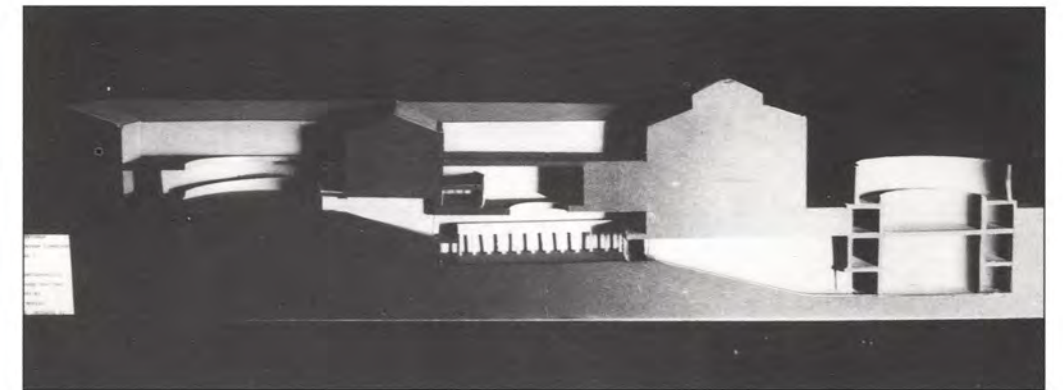
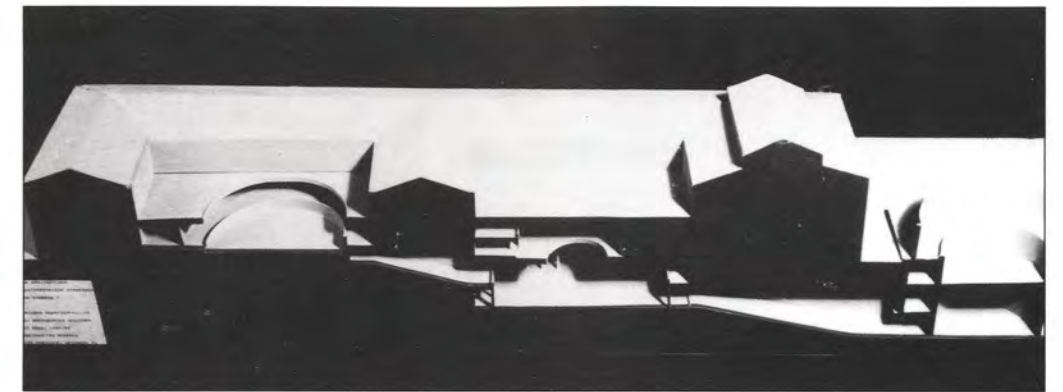
2. Γ. ΒΑΡΕΛΑΣ
Δ. ΚΑΡΕΛΑΣ

3. Γ. ΠΕΡΝΑΡΗΣ
Α. ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Γ. ΒΑΡΕΛΑΣ
Δ. ΚΑΡΕΛΑΣ
Διδάσκουσα:
Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Π. ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
Διδάσκουσα:
Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

- Μ. ΚΑΡΑΛΗ
Α. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
- Α. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΟΥ
Ε. ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ
- Τ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
- Ε. ΜΑΪΣΤΡΟΥ
- Μ. ΓΡΑΦΑΚΟΥ
- Μ. ΜΠΑΜΠΑΛΟΥ
Ν. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΟΥ
Θ. ΦΩΤΙΟΥ
Μ. ΚΑΦΡΙΤΣΑ
- Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
- Γ. ΚΟΥΚΗΣ
- Τ. ΜΠΙΡΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Τα τελευταία χρόνια συμμετέχουμε συστηματικά στο μάθημα του 3ου και 4ου εξαμήνου, με στόχο να οργανώσουμε ένα τρόπο δουλειάς. Ο τρόπος που δουλεύουμε στηρίζεται, κατ'αρχήν, στις προσωπικές, αλλά και τις συλλογικές μας εμπειρίες από την υπερεικονομητική παρουσία μας στη Σχολή Αρχιτεκτόνων, αλλά και στο ελεύθερο επάγγελμα.

Η συστηματική επανάληψη του ίδιου θέματος -κατοικία σε μικρή κλίμακα- μας δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιούμε τις παρατηρήσεις -τόσο τις δικές μας, όσο και των διδασκομένων- στον προγραμματισμό και την διεξαγωγή του επόμενου εξαμήνου. Φροντίζουμε, επίσης, με το σύνολο των ερεθισμάτων που δεχόμαστε να εμπλουτίζουμε τον προβληματισμό μας ως προς το μάθημα, να διατυπώνουμε νέα ερωτήματα και να διαπιστώνουμε τα κενά που θα θέλαμε να καλύψουμε.

Βασική μας αρχή το ότι **η αρχιτεκτονική είναι σχέση ανθρώπου και χώρου**. Το κυρίαρχο, ο πρωταγωνιστής είναι ο άνθρωπος. Το ζητούμενο, για τους σπουδαστές/ριες αυτών των εξαμήνων το πώς θα μελετήσουν την κατοικία, ώστε οι άνθρωποι που θα ζήσουν εκεί να μπορέσουν να την οικειοποιηθούν: να καλύψουν τις ανάγκες τους και τα ενδιαφέροντά τους, να διατηρήσουν τις συνήθειές τους, να εκφράσουν τις επιλογές τους, να είναι ικανοποιημένοι· η κατοικία να μπορεί να δεχθεί τις αλλαγές που συμβαίνουν μέσα στο χρόνο.

Βασική μας άποψη ως προς τη διδασκαλία η συνειδητοποίηση από το σπουδαστή/ρια της ανάγκης για **συστηματική προσέγγιση** του αρχιτεκτονικού προβλήματος. Πιστεύουμε, ότι κάθε αρχιτέκτονας οφείλει να έχει και να εξελίσσει ένα τρόπο δουλειάς. Εμείς παρουσιάζουμε στους σπουδαστές/ριες την πρότασή μας. Εκείνοι/νες οφείλουν να γνωρίσουν και άλλες προτάσεις, ώστε να σχηματίσουν τελικά τη δική τους.

Το μάθημα οργανώνεται

...με την αποδοχή δύο αξιωμάτων:

-Ο **αρχιτέκτονας εκπαιδεύεται**, δηλ. δεν αρκεί το ταλέντο και η έμπνευση, αλλά χρειάζεται εκπαίδευση και σκληρή δουλειά.

-Η διδασκαλία είναι **διάλογος** και όχι μονόλογος. Διδάσκοντες και διδασκόμενοι ευθύνονται και καθορίζουν με τη συμμετοχή τους τις σπουδές.

...με βάση τους ακόλουθους άξονες:

α. Απευθυνόμαστε στο **σύνολο της ομάδας** με στόχο:

-να διαμορφωθεί η έννοια της τάξης

-να καλλιεργηθεί συλλογική συνείδηση, η οποία δεν θα βασίζεται στην τυπική παρουσία των σπουδαστών/ριών, αλλά στην προσωπική και ουσιαστική συμβολή όλων.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη δραστηριοποίηση και συμβολή περισσότερων σπουδαστών/ριών. Μέσα από το διάλογο μπορεί ευκολότερα ο καθένας να συνεισφέρει, απελευθερώνοντας ό,τι καλύτερο διαθέτει, προς όφελος και δικό του και του συνόλου. Έτσι η "ψαλίδα" ανάμεσα σε "καλούς" και "κακούς" μικραίνει με τάση να ανέβει το επίπεδο απόδοσης της ομάδας.

β. Προσπαθούμε να υπάρχει στην ομάδα **αντιεραρχική δομή**, να αναπτύσσεται και να καλλιεργείται ένα **κλίμα εμπιστοσύνης** και φιλίας, όπου:

-ενθαρρύνεται η συνεργασία

-αποθαρρύνεται η αντιπαλότητα

-δίνεται η ευκαιρία να αναδειχθούν οι ικανότητες, καθώς και να διατυπωθούν τα σχετικά ερωτήματα και ενδιαφέροντα, όσο το δυνατόν περισσότερων.

γ. Τέλος επιθυμούμε το **μάθημα να είναι ελκυστικό, ζωντανό, εύθυμο**, να έχει στοιχεία του απρόοπτου, του κάθε φορά καινούργιου. Ένας αυτοσχεδιασμός, προγραμματισμένος βέβαια και ελεγχόμενος -όσο αντιφατικό κι αν ακούγεται αυτό- όπου συμμετέχουν όλοι και όλες.

Χαρακτηριστικά της διεξαγωγής του μαθήματος

α. Οι **παράλληλες προσεγγίσεις** του θέματος, όπου επαναλαμβάνονται προβληματισμοί για ζητήματα, όπως:

-ένταξη

-τρόπος ζωής

-οργάνωση και επεξεργασία ενοτήτων

-σχέση κλειστού και υπαίθριου

-κινήσεις

-οργάνωση και επεξεργασία της κατασκευής

Τα ζητήματα αυτά εξετάζονται με διαφορετικό τρόπο κατά τις προσεγγίσεις:

-ανάλυση της κατοικίας του κάθε σπουδαστή

-σχολιασμός αξιολογικού παραδείγματος κατοικίας

-εισηγήσεις

-άμεση επικοινωνία με επιλεγμένα έργα και τους δημιουργούς τους (επισκέψεις/εκδρομές)

-βιβλιογραφία

β. Ο σχεδιασμός της κατοικίας που τους ζητείται γίνεται με **διαδοχικά στάδια**:

-καταγραφή πληροφοριών και προβλημάτων

-αξιολόγηση

-ιεράρχηση

που οδηγούν σε **αποφάσεις**, ενώ παράλληλα κατά την επεξεργασία εξετάζονται και **εναλλακτικές περπτώσεις**. Τα στάδια αυτά αφορούν και το θέμα συνολικά, αλλά και τα επιμέρους ζητήματα (ένταξη, τρόπος ζωής κλπ.)

γ. Η **συλλογική** αντιμετώπιση και συζήτηση των ζητημάτων με βάση τις ιδέες και τις προτάσεις των σπουδαστών. Προς το τέλος υπάρχουν και **ατομικές διορθώσεις** που φροντίζουμε, κατά το δυνατόν, ν'απευθύνονται σ'όλους.

δ. Οι **ενδιάμεσες παραδόσεις/τομές** σε επίκαιρες χρονικές στιγμές δίνουν τη δυνατότητα

-στον **κάθε σπουδαστή** -μέσω του ατομικού σημειώματος- να έχει συγκεκριμένες παρατηρήσεις πάνω στην εργασία που παρέδωσε

-στο **σύνολο της ομάδας** να έχει μια πλήρη εικόνα των προτάσεων που έχουν κατατεθεί και οι οποίες ταξινομημένες κατά κατηγορίες, καθώς και τα γενικά σχόλια, βοηθούν στην παραπέρα πορεία του θέματος.

ε. Ακόμα και στις ατομικές διορθώσεις του θέματος ακολουθούμε τη μέθοδο της **μη επέμβασης** στις προτάσεις και τις ιδέες των σπουδαστών. Επισημαίνουμε τα προβλήματα με τέτοιο τρόπο, ώστε η ευθύνη των τελικών επιλογών να ανήκει στους ίδιους. Μας ενδιαφέρει να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη μιας συστηματικής πορείας, να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη και την ικανότητα για πρωτοβουλίες. Πιστεύουμε ότι σ'αυτή τη φάση των σπουδών το τελικό αποτέλεσμα έχει την ίδια, αν όχι μικρότερη βαρύτητα, με την πορεία προς αυτό.

Κλείνοντας, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι από μας απαιτείται στενή συνεργασία, συστηματική προετοιμασία και ιδιαίτερη ένταση την ώρα του μαθήματος που σημαίνουν φόρτο δουλειάς και κόπωση.

Α. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΤΟΥ
Επικ. Καθηγήτρια
Ε. ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ
Λέκτωρ

Η κατοικία είναι θέμα που επαναλαμβάνεται σε πολλά εξάμηνα, συχνά στις διαλέξεις και τις διπλωματικές και προσεγγίζεται από πολλές περιοχές. Στο μάθημα των Συνθέσεων και ειδικότερα στα μεγαλύτερα εξάμηνα παίρνει τη μορφή της συλλογικής κατοικίας και μέσα απ' αυτό το πρόγραμμα επιδιώκονται:

- εμβάθυνση στις παραμέτρους που τέθηκαν στο 3ο και 4ο εξάμηνο
- η διερεύνηση της συλλογικής διαβίωσης στο χώρο
- η εξοικείωση με σύνθετα αρχιτεκτονικά προβλήματα, όπως τύποι και παραλλαγές, ταυτότητα-διαφοροποίηση και σύνταξη σε ενιαίο σύνολο, μέγεθος κτιριακού συνόλου και υποδιαίρεσεις του σε σχέση με την ιδιαιτερότητα της κατοικίας και την αντιληπτική οργάνωση του περιβάλλοντος κλπ.

Και με αυτό το θέμα έγινε προσπάθεια να εξυπηρετηθεί το αντικείμενο της συνθετικής διαδικασίας με τους παρακάτω τρόπους:

- την εξοικείωση των σπουδαστών με τα εκφραστικά μέσα της αρχιτεκτονικής
- τη διαρκή παρέμβαση των διδασκόντων, εξειδικεύοντας και γενικεύοντας, στη σχεδιαστική-συνθετική διαδικασία κατά την επεξεργασία των θεμάτων από τους σπουδαστές
- τη διαρκή επικοινωνία μεταξύ των σπουδαστών με παρουσιάσεις στο σύνολο της τάξης και κοινές διορθώσεις
- την επαφή με την κτισμένη ελληνική αρχιτεκτονική με επισκέψεις και παρουσιάσεις του έργου τους από επαγγελματίες αρχιτέκτονες
- την εμβάθυνση σε κάθε μία παράμετρο χωριστά απ' αυτές που προσδιορίζουν τη διαμόρφωση του χώρου
- την κριτική προσέγγιση της πρόσφατης κυρίως αρχιτεκτονικής -εγχώριας και ξένης- με έμφαση στο χώρο έναντι άλλων πλευρών
- την έμφαση όχι μόνο στο συνθετικό τελικό αποτέλεσμα, αλλά και στα ανοίγματα με τα ερεθίσματα που παρέχονται
- την εξοικείωση των σπουδαστών μ' ένα σύνολο γνώσεων και ένα συστηματικό τρόπο σκέψης και σχεδιασμού που υπερβαίνουν τις προσωπικές βεβαιότητες και επιλογές του διδάσκοντα.

Τ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
Λέκτωρ

Ο φοιτητής κατά την διάρκεια των σπουδών του έχει πολύ μεγάλη σημασία να βρει το δικό του αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο και να αποκτήσει μια προσωπική άποψη. Αυτό είναι κάτι δύσκολο, επιτυγχάνεται σταδιακά και πολλές φορές χρειάζονται χρόνια για να κατακτηθεί. Η πορεία αναζήτησης και ο προβληματισμός όμως πρέπει να είναι συνεχής.

Παράλληλα με την επίλυση των λειτουργικών προβλημάτων του κτιρίου, πρέπει τον φοιτητή να τον απασχολούν και αρχιτεκτονικές έννοιες που είναι ανεξάρτητες από την λειτουργία.

Η ευκαιρία που δίνεται στον διδάσκοντα και σε μια ομάδα φοιτητών να δουλέψουν μαζί για αρκετά εξάμηνα, έχει σαν αποτέλεσμα να βρουν μια κοινή γλώσσα, έναν κώδικα επικοινωνίας. Τους δίνεται η δυνατότητα να δουλέψουν, ακολουθώντας κάποιους γνωστούς αρχιτεκτονικούς "δρόμους", αλλά και να πειραματισθούν πάνω σε άλλους που μπορεί να τους ανακαλύψουν στο σχεδιαστήριο, να τους κατανοήσουν, να τους εξελίξουν και κυρίως να εμβαθύνουν στην ουσία τους.

Στο εξάμηνο που πέρασε, υπήρξαν φοιτητές που προσπάθησαν να βρουν ένα σαφές εκφραστικό μέσο, που κυρίως να προέρχεται από το είδος της κατασκευής. Υπήρξαν δύο κύριες κατευθύνσεις:

α) Η διερεύνηση του χωροκανάβου ως επαναλαμβανόμενου συστήματος δοκών και στύλων. Η δημιουργία χώρου μέσα σ' αυτόν τον κανόνα -ακολουθώντας δηλαδή τις πλευρές του- ή ανατρέποντάς τον με κάθετες και οριζόντιες επιφάνειες που βρίσκονται σε απόσταση από τον κανάβο. (φωτ.1)

β) Η διερεύνηση των δυνατοτήτων δημιουργίας κτιρίου που να προκύπτει μέσα από την αλληλοτομία κατακορύφων και οριζοντίων επιπέδων που δημιουργούν έτσι χώρους -εσωτερικούς ή εξωτερικούς- με διαφορετικές ποιότητες και χαρακτηριστικά. (φωτ. 2)

Κ. ΚΑΛΑΙΤΖΑΚΗΣ

1

Π. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

2

1. Ο Αρχιτεκτονικός Επανασχεδιασμός είναι θέμα πολύ ενδιαφέρον σε επίπεδο αρχιτεκτονικής σύνθεσης, και αποτελεί ένα νέο πεδίο προβληματισμού που πρέπει να αντιμετωπίζεται με μια συγκεκριμένη μεθοδολογία.
Τόσο στην αναλυτική όσο και στην συνθετική διαδικασία εμπεριέχεται η παράμετρος της αναγνώρισης και κατανόησης μιας υφιστάμενης αρχιτεκτονικής που κατά περίπτωση θα πρέπει:
 - Να ανανεωθεί και να εμπλουτιστεί με νέα στοιχεία ή
 - Να μετασχηματιστεί ή
 - Να διατηρηθεί και να αναδειχθεί
2. Η αρχιτεκτονική παρέμβαση που μπορεί να αφορά ένα κτίριο με το άμεσο περιβάλλον του, ή ακόμα και ένα τμήμα του αστικού χώρου σε κάθε περίπτωση επηρεάζει ένα πολύ ευρύτερο περιβάλλον από το κέλυφος στο οποίο επεμβαίνει. Κατά συνέπεια η αναγνώριση της σημασίας και της σχέσης του κτιρίου με το περιβάλλον του και η κατανόηση του χαρακτήρα και των προβλημάτων του άμεσου αστικού χώρου παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Ένας χώρος, ιδιαίτερα σημαντικός (ιστορικά ή αρχιτεκτονικά) χρειάζεται προστασία και ανάδειξη, ενώ ένας χώρος υποβαθμισμένος, χρειάζεται "ανανέωση".
3. Οι νέες χρήσεις που επιλέγονται για τα υφιστάμενα κελύφη προδιαγράφουν σε πολύ μεγάλο βαθμό, τόσο την επίδραση στο δομημένο περιβάλλον, όσο και τον βαθμό επέμβασης που θα απαιτηθεί σε επίπεδο κτιρίου. Κατά συνέπεια, η συμβατότητα της χρήσης με το αρχικό κέλυφος και το περιβάλλον τους, είναι το πρώτο που θα πρέπει να εξετάζεται ενώ παράλληλα η απάντηση στο "γιατί" διατηρώ το κτίριο, μπορεί να διευκολύνει στον προσδιορισμό του επιθυμητού ή ανεκτού βαθμού επέμβασης.
4. Ανάλογα με τα παραπάνω και κατά περίπτωση, η νέα χρήση με τις δομικές παρεμβάσεις που θα απαιτήσει, μπορεί να μετασχηματίσει περισσότερο ή λιγότερο την αρχική μορφή του κτιρίου και η αρχιτεκτονική επέμβαση να επισημανθεί περισσότερο ή λιγότερο μετασχηματίζοντας ή διατηρώντας και αναδεικνύοντας τα επιμέρους αρχιτεκτονικά και κατασκευαστικά στοιχεία αλλά και το σύνολο του κτιρίου. Το πρόβλημα είναι πολύπλευρο και οι απαντήσεις δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντες. Ο αρχιτέκτονας κάθε φορά τοποθετείται απέναντι στο πρόβλημα κριτικά. Σε κάθε περίπτωση ήπιας ή μη παρέμβασης, η παρουσία της νέας τεχνολογίας και της νέας αρχιτεκτονικής έκφρασης και ο συσχετισμός της με την αρχιτεκτονική του υφιστάμενου κελύφους είναι ένα πολύ ενδιαφέρον αρχιτεκτονικό πρόβλημα πολύ συζητημένο σε θεωρητικό επίπεδο που όμως απαντιέται τελικά, κυρίως μέσα από την κριτική εφαρμοσμένων παραδειγμάτων.

Το μάθημα των Συνθέσεων ως βάση της Αρχιτ. Παιδείας και ειδικότερα της εκπαίδευσης στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό τα τελευταία χρόνια έχει εμβαθύνει περισσότερο και συμπληρώσει το περιεχόμενό του, προσεγγίζοντας και το θέμα του αρχιτεκτονικού επανασχεδιασμού στο βαθμό που αυτό αφορά την επαναχρησιμοποίηση υπαρχόντων κελυφών.

Η προσέγγιση αυτή λίγο "διδασκαλική" στην αρχή, ήρθε σαν ανταπόκριση της εκπαιδευτικής λειτουργίας στο όλο και συχνότερο πρόβλημα της ανάγκης επαναχρησιμοποίησης-λειτουργικής αξιοποίησης κτιρίων.

Υπάρχει όμως και ένα θέμα εμβάθυνσης στα συγκεκριμένα προβλήματα, υπάρχει η ανάγκη συγκροτημένης θεωρητικής και μεθοδολογικής υποστήριξης, καθώς στην περίπτωση του επανασχεδιασμού, επανατοποθετούνται οι ισχύουσες σχέσεις μορφής-λειτουργίας-κατασκευής αλλά και αποκτούν ιδιαίτερη σημασία τα προβλήματα ένταξης στο δομημένο περιβάλλον.

Ο αρχιτεκτονικός επανασχεδιασμός, περιλαμβάνει τις ίδιες κατ'αρχήν συνθετικές παραμέτρους με τον εξ αρχής σχεδιασμό όπως εκείνες που προκύπτουν από το κτιριολογικό πρόγραμμα αλλά απαιτεί ειδικότερη αντιμετώπιση στα θέματα επιλογής νέας χρήσης, μορφής του αποτελέσματος, ένταξης στο περιβάλλον.

Τα θέματα αυτά περιβάλλονται από ένα ευρύ πλαίσιο αρχών και διακηρύξεων το οποίο είναι καταστάλαγμα διεθνούς και μακροχρόνιου προβληματισμού όχι απαραίτητα αρχιτεκτονικού. Έτσι σε πολλές περιπτώσεις η αρχιτεκτονική παρέμβαση περιορίζεται απλά σε κατασκευαστική υλοποίηση προαποφασισμένης αποκατάστασης.

Η συστηματικότερη γνώση του αντικείμενου της επαναχρησιμοποίησης και του σχετικού θεσμικού πλαισίου, παράλληλα με την ειδικότερη αξιοποίηση της συνθετικής διαδικασίας είναι προϋποθέσεις των παραπέρα βημάτων στον **αρχιτεκτονικό επανασχεδιασμό** που όλο και συχνότερα προκύπτει σαν αρχιτεκτονικό πρόβλημα:

- Μπορεί ο τρόπος που όλο και συχνότερα θα κάνουμε αρχιτεκτονική εφεξής να αποτελέσει μόνο περιορισμένη εξειδίκευση;
- Δεν θα πρέπει να είναι μέρος της βασικής αρχιτεκτονικής παιδείας;

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΣΕΩΝ ΣΤΟ 9ο ΕΞΑΜΗΝΟ
ΣΥΝΘΕΤΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Μ. ΜΠΑΜΠΑΛΟΥ, Ν. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΟΥ, Θ. ΦΩΤΙΟΥ
Επίκ. Καθηγήτριες

Μ. ΚΑΦΡΙΤΣΑ
Λέκτωρ

Το μάθημα των Συνθέσεων του 9ου εξαμήνου συνοψίζει όλη τη γνώση που αποκτήθηκε στην πορεία των 4 χρόνων και όχι μόνο, από το μάθημα της Σύνθεσης. Γι' αυτό τα θέματα των φοιτητών εμφανίζουν μία μεγαλύτερη **σαφήνεια** στο αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο που χρησιμοποιούν, καθώς και έμφαση στην επεξεργασία της πρότασης. Το περιεχόμενο του μαθήματος θέτει προς προβληματισμό και επίλυση θέματα αυξημένης συνθετότητας και ως προς το περιεχόμενο-λειτουργία και ως προς τον τόπο και ως προς το είδος της παρέμβασης. Η παρέμβαση, από πλευράς διδασκόντων, γίνεται για την ορθότητα των βασικών επιλογών και για την αποσαφήνιση του αρχιτεκτονικού ύφους της κάθε πρότασης, δηλαδή την τελική μορφική ολοκλήρωση του θέματος.

Το Αρχείο και Μουσείο Σύγχρονης Ελληνικής Αρχιτεκτονικής στη θέση του Πηλοποιείου Πουλόπουλου έθετε τα εξής επίπεδα προβληματισμού:

α. **Την ιδέα ενός Μουσείου Αρχιτεκτονικής:** Η ιδιαιτερότητά του ως μουσείου, το νόημα που του αποδίδεται. Δηλαδή το **περιεχόμενο** του κελύφους που πρόκειται να σχεδιαστεί, που δεν θεωρείται αυτονόητο και τίθεται σε κρίση και επανερμηνείες.

β. **Την αναγνώριση του τόπου:** Η θέση του οικοδομικού τετραγώνου στον αστικό ιστό -άμεσο και έμμεσο περιβάλλον. Σχέση με την πολιτιστική ζώνη (περίπατο), καθώς και το ίδιο το οικοδομικό τετράγωνο με τα χαρακτηριστικά του "κατανοούνται", ώστε να οδηγήσουν στις επιλογές-αποφάσεις.

γ. **Το διατηρητέο κτίσμα** και ο χειρισμός του. Η αξία του κτιρίου ως τεκμηρίου και όχι ως μνημείου καθορίζουν τον τρόπο παρέμβασης.

δ. **Το δημόσιο κτίριο μέσα στην πόλη** και μάλιστα ένα κτίριο για την Αρχιτεκτονική θέτει με έμφαση το πρόβλημα του χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής παρέμβασης, δηλαδή του ύφους και του ήθους της.

Η αρχιτεκτονική είναι ο συσχετισμός παλιού και νέου κι αυτό για κάθε έργο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το διατηρητέο κτίσμα εμφανίζεται ως ρυθμιστής και γενέτειρα των επιλογών. Η τυπολογία του παλιού κτιρίου ως δομή και χαρακτήρας προσδιορίζει τις αποφάσεις της νέας επέμβασης. Δύο κατηγορίες κατευθύνσεων θεωρήθηκαν εκπαιδευτικά δόκιμες:

Η κατεύθυνση της **αναλογίας** και
η κατεύθυνση της **αντίθεσης**

Αυτή της ομοιότητας-μίμησης απορρίφθηκε.

Η αντίθεση, ως αισθητική αρχή, κατείχε κυρίαρχη θέση, ήταν η πλέον καταξιωμένη μέθοδος από την εποχή του Μοντέρνου Κινήματος. Χαρακτηρίζεται από την υπεροχή του νέου κτιρίου έναντι του παλιού. Η αρχιτεκτονική έκφραση εμφανίζεται αυτάρκης. Βασίζεται στην αφηρημένη γεωμετρία της μορφής. Η αντίθεση αποκαλύπτει τόσο τις διαφορές στο χαρακτήρα, στα υλικά και τη γεωμετρία, όσο και στην πυκνότητα του αστικού ιστού. Αυτή η άποψη αναγνωρίζει ότι το νόημα σε κάθε πεδίο οπτικής τέχνης παράγεται με εναποθέσεις-αντιθέσεις βασικά ετερογενών σχημάτων, συστάσεων και υλικών. Η αντιπαράθεση είναι ο τρόπος που το παρελθόν και το παρόν αναγνωρίζουν το ένα τ' άλλο.

Η αναλογία ως σχεδιαστική κατεύθυνση προκύπτει ως συμφωνία ανάμεσα στην καθαρότητα της μοντέρνας παράδοσης για την ανεξαρτησία παλιάς και νέας δομής και στην διαστασιακή, τυπολογική και μορφολογική ανταπόκριση ανάμεσα στα παλιά και στα νέα τμήματα. Αποτέλεσμα η δημιουργία αμοιβαίας συσχέτισης που ενοποιεί το σύνολο. "Είναι ένας διαλεκτικός τρόπος να εκφράσεις το σύγχρονισμό της ομοιότητας και της διαφοράς".

Στις μελέτες των φοιτητών διακρίνονται οι δύο αυτές απόψεις (αν και όχι πάντα με απόλυτη σαφήνεια). Τελειώνοντας θά θέλαμε να επισημάνουμε τις παραδοχές που κάναμε για εκπαιδευτικούς λόγους στο θέμα και στην καθοδήγησή του.

1. Θεωρήσαμε το οικοδομικό τετράγωνο κενό πολυκατοικιών με μόνο κτίσμα το παλιό εργοστάσιο που είναι διατηρητέο και αποτέλεσε στοιχείο επέμβασης. Το ότι έχουν ήδη γίνει εργασίες συντήρησης-επανάχρησης, βοήθησε σε μια κριτική του χειρισμού του.

2. Η επιλογή του συγκεκριμένου κτιρίου έγινε για δύο βασικούς λόγους:

- για την διακεκριμένη θέση που κατέχει στον αστικό ιστό
- και για την απλή του τυπολογία.

Το σημείο αυτό της Αθήνας πρόκειται ν' αλλάξει τα επόμενα χρόνια απ' τις επεμβάσεις που έχουν ήδη γίνει, αλλά κυρίως από αυτές που προγραμματίζονται. Θα αποτελεί το τέλος μιας πορείας περιπάτου που ξεκινά από το Θησείο. Το οικοδομικό τετράγωνο βρίσκεται στην απόληξη του πεζοδρόμου. Η απλή τυπολογία του κτιρίου -επίμηκες κτίσμα που προέκυψε προσθετικά, χώροι μεγάλους ύψους- είναι συμβατή στις νέες χρήσεις που καλείται να στεγάσει. Το άνετο κέλυφος των βιομηχανικών-βιοτεχνικών χώρων προσφέρεται σε επαναχρήσεις, χωρίς να δημιουργεί ιδιαίτερες δεσμεύσεις. Οι δεσμεύσεις προκύπτουν κυρίως απ' την κατασκευή.

Μ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτωρ

Α/Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας

Επέκταση του Αρχαιολογικού Μουσείου και επανέκθεση ωρισμένων τμημάτων του, ώστε το Μουσείο να ανταποκριθεί στους στόχους και στο ρόλο του σαν χώρος παιδείας και σαν ο χώρος όπου το χθες "αναστηλώνεται" και εξελικτικά μέσα από το παρόν μεταλλάσσεται και διαμορφώνει το μέλλον.

Παράγοντες που επηρεάζουν την επεξεργασία είναι:

- 1.Ο σεβασμός του νεοκλασσικού κτιρίου έργου του Τσίλλερ και η επιλογή της επέκτασης.

Η σχέση παλαιού και νέου κτιρίου, μέσα από την αναζήτηση μίας μορφής που να προκύπτει από το περιεχόμενο και τις νέες λειτουργίες, μίας μορφής με αυτάρκεια που να προκύπτει από τα νέα υλικά, ενώ ταυτόχρονα μέσα από την αντίθεση αυτή να αποτελεί μια ιδιότυπη ενότητα.

- 2.Κύριο μέλημα είναι η σηματοδότηση του Μουσείου σ' αυτόν τον ιδιότυπο ιστό της πόλης της Αθήνας και κυρίως η παρέμβαση του Μουσείου στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της πόλης μέσα από την ειδική ανάλυση και έρευνα που έγινε ως προς τα εκθέματα και τις λειτουργίες που θα αποτελέσουν την επέκταση του Μουσείου.

- 3.Σημαντικό στοιχείο για τη μελέτη αποτελεί η γειτονιά με το Ε.Μ. Πολυτεχνείο και κυρίως με την Αρχιτεκτονική Σχολή και τη Σχολή Καλών Τεχνών.

Μέλημα του Μουσείου είναι η επιμόρφωση και εξειδίκευση. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια της σχέσης παιδείας και Μουσείου τα μαθήματα Ιστορίας της Τέχνης, Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής, η ζωγραφική, η γλυπτική, θα μπορούν να γίνονται μέσα στους χώρους του συγκεκριμένου Μουσείου, σε ειδικά διαμορφωμένες αίθουσες με γενικό τίτλο **αίθουσες για πολλαπλές χρήσεις**.

Β/Αρχαιολογικό Μουσείο στη Βραυρώνα, μουσειοποίηση αρχαιολογικού χώρου.

Η έρευνα και η μελέτη του περιεχομένου των ευρημάτων στον αρχαιολογικό χώρο της Βραυρώνας αποτελούν τα καθοριστικά στοιχεία για την αναζήτηση του χώρου όπου θα τοποθετηθεί το Μουσείο, καθώς και η σχέση του με τον αρχαιολογικό χώρο και την ένταξη-μουσειοποίησή του.

- 1.Τα ευρήματα, πολύ συγκεκριμένα και χαρακτηριστικά (αναθήματα-κεφαλές μικρών παιδιών) και η έκθεσή τους στο φυσικό τους χώρο αλλά και προστασία τους είναι ένα πολύπλευρο θέμα σεβασμού του ιστορικού χώρου και "αναστήλωσής" του μέσα από αυτά τα ευρήματα.
- 2.Το αναστηλωμένο τμήμα της στοάς αποτελεί το καθοριστικό εύρημα-Μνημείο το οποίο καλούμεθα να εντάξουμε σ' αυτή την προσπάθεια "αναβίωσης-αναστήλωσης", μουσειοποίησης του αρχαιολογικού χώρου.
- 3.Οι νέες λειτουργίες διατηρώντας αναλογίες ως προς το μνημείο, τα ευρήματα και τον αρχαιολογικό χώρο να αποτελέσουν μια ενότητα όπου η έξαρση του παρελθόντος να ισοροπείται μέσα από την αντιπαράθεση του καινούργιου που υπαγορεύεται και από τις απαιτήσεις της σύγχρονης μουσειολογίας κυρίως ως προς το φως, την πληροφόρηση και τα υλικά.
- 4.Η σημασία του Αρχαιολογικού Μουσείου με την πόλη της Βραυρώνας είναι σημαντική. Θα μπορεί το Μουσείο να αποτελεί τον πόλο έλξης των κατοίκων για επιμόρφωση και αναψυχή μέσα από τις λειτουργίες που περιλαμβάνει.

Επίσης η σχέση του με Πανεπιστήμια μέσα από μαθήματα ιστορικής και αρχαιολογίας ειδικότερα, θα δικαιώσει τον ρόλο του Μουσείου όπως αυτός έχει επανατοποθετηθεί σήμερα.

Παρατηρήσεις

Συμπερασματικά θα πρέπει να επισημανθεί ότι και τα δύο θέματα είναι τόσο σημαντικά και πολύπλοκα ώστε δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν στο χρόνο, ενός εξαμήνου γι' αυτό και το μάθημα πλαισιώθηκε από κατάλληλες εισηγήσεις.

Η ανάλυση αποτελεί ένα βασικό μέρος της μελέτης. Η έκφραση αυτού του ιδιότυπου περιεχομένου σε αρχιτεκτονική μορφή που προκύπτει από τη συνεχή διαλεκτική μεταξύ της ανάλυσης τόσο των παραγόντων που αναφέραμε, είναι μια προσπάθεια από μέρους των σπουδαστών πολύ σοβαρή, μέσα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Γ. ΚΟΥΚΗΣ
Αναπλ. Καθηγητής

Η πρόοδος της τεχνολογίας, ο τρόπος με τον οποίο η "ηλεκτρονική εποχή" έχει μπει στην καθημερινή μας ζωή, ενώ παρέχει τη δυνατότητα άμεσης και ταχείας επικοινωνίας μέσα στο χώρο, ενώ συντομεύει σε χρόνο απίστευτο μέχρι πριν λίγο καιρό την επίλυση σύνθετων μαθηματικών προβλημάτων, φαίνεται παράλληλα να μας απομακρύνει όλο και πιο πολύ από τα αντικείμενα που μας περιβάλλουν, υποκαθιστώντας τις "σχέσεις αφής" με συστήματα τηλεχειρισμού.

Σχέσεις αιτίου και αιτιατού, σχέσεις χειρισμού και αποτελέσματος αρχίζουν όλο και περισσότερο να απομακρύνονται στο μυαλό μας, μια και η άμεση επαφή μας με τα πράγματα γίνεται όλο και λιγότερο απαραίτητη.

Το σχετικό κουμπί υποκαθιστά διαμέσου της ηλεκτρονικής συσκευής την οιαδήποτε σωματική δράση, άρα και η αντίστοιχη νοητική διεργασία διαφοροποιείται, αφού δεν συνδέει άμεσα μια συγκεκριμένη κίνηση με το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Εδώ θέλω να επισημάνω τους κινδύνους που συνεπάγεται η παρεμβολή του computer ανάμεσα στην "ιδέα" και την αναπαράστασή της στο χαρτί· ειδικότερα στα πρώτα στάδια της συνθετικής διαδικασίας, όπου ο αρχιτέκτονας "σκέφτεται με το χέρι".

Όταν η "ταυτόχρονη σκέψη" πολλών συνθετικών παραμέτρων, που συνοδεύει την κίνηση του χεριού πάνω στο χαρτί, στα πρώτα σκίτσα, αναλυθεί διαμέσου της ηλεκτρονικής συσκευής στις επιμέρους συνιστώσες της, τότε η νοητική διεργασία μεταβάλλεται από συνθετική σε αναλυτική.

Η έντονη κινητικότητα της σκέψης που είναι απαραίτητη για την διαδοχική προσέγγιση πρόθεσης και αποτελέσματος -ιδέας και σχεδίου- ελαχιστοποιείται με την παρεμβολή του computer ανάμεσά μας. Η συνεχής παλινδρομική νοητική κίνηση, από το νου στο χέρι και από το χέρι στο νου, αυτή η ρευστή κατάσταση που επικρατεί μεταξύ ιδέας και εικόνας αποσπασματοποιείται σε επιμέρους πάγιες (σχεδιαστικές) θέσεις.

Το computer μπορεί να μας δώσει πολλές εκδοχές της συνθετικής ιδέας, πάντα όμως ως αποτέλεσμα, έστω και προσωρινό. Η ειδοφροδία διαφορά της νέας μεθόδου από την υφιστάμενη έγκειται στο γεγονός, ότι η απεικόνιση στην οθόνη στερείται "ρευστότητας". Είναι πάντα κάτι συγκεκριμένο και έτσι ο δημιουργός απομακρύνεται, έστω προς στιγμήν, από την άμεση, βιωματική θα έλεγα, σχέση του με την εξελισσόμενη πορεία της συνθετικής διαδικασίας. Η σκέψη δεν κατευθύνει το χέρι, αλλά και το χέρι δεν κατευθύνει τη σκέψη, αφού η επαφή με το αναπαραστάμενο αντικείμενο δεν είναι άμεση, αλλά (διαμέσου τρίτου) έμμεση.

Φυσικά πάντα αναφέρομαι στους κινδύνους, που ελοχεύουν στη χρησιμοποίηση του computer στα πρωταρχικά στάδια της σύνθεσης και όχι στη βοήθεια και μάλιστα ουσιαστική, που μπορεί να προσφέρει ο ηλεκτρονικός συνεχάτης στις επόμενες, απαραίτητες για την υλοποίηση του έργου, φάσεις της μελέτης.

Ο αρχιτέκτονας είναι σήμερα ένας από τους ελάχιστους τεχνικούς, που έχει γενική εποπτεία του αντικειμένου του, έστω κι αν παρεμβάλλονται για την υλοποίηση του έργου του και άλλες ειδικές γνώσεις έξω απ' αυτόν.

Αυτή η γνώση του όλου, που από τα πρώτα στάδια της σύνθεσης του επιτρέπει να έχει την τελική εικόνα του έργου του, και κατά συνέπεια να κατευθύνει τις επιλογές του προς το επιθυμητό αποτέλεσμα, τον συνοδεύει μέσα στους αιώνες. Ο τύπος του αρχιτέκτονα δεν έχει ουσιαστικά αλλάξει μέχρι σήμερα, αφού οι μέθοδοι και τα εργαλεία, που χρησιμοποιεί παραμένουν σε γενικές γραμμές τα ίδια μ' αυτά στο παρελθόν. Ένας λόγος παραπάνω να αντιμετωπίσουμε λοιπόν με προσοχή και περίσκεψη τη μελλοντική μας πορεία, ώστε η χρησιμοποίηση της νέας τεχνολογίας στη σχεδίαση να μη διαταράξει αυτή τη "σχέση αφής" (με την ευρύτερη έννοια του όρου), που υπάρχει, ειδικά στα πρώτα στάδια της μελέτης, ανάμεσα στην αρχιτεκτονική σκέψη και την σχεδιαστική αναπαράστασή της.

Τ. Κ. ΜΠΙΡΗΣ
Αναπλ. Καθηγητής

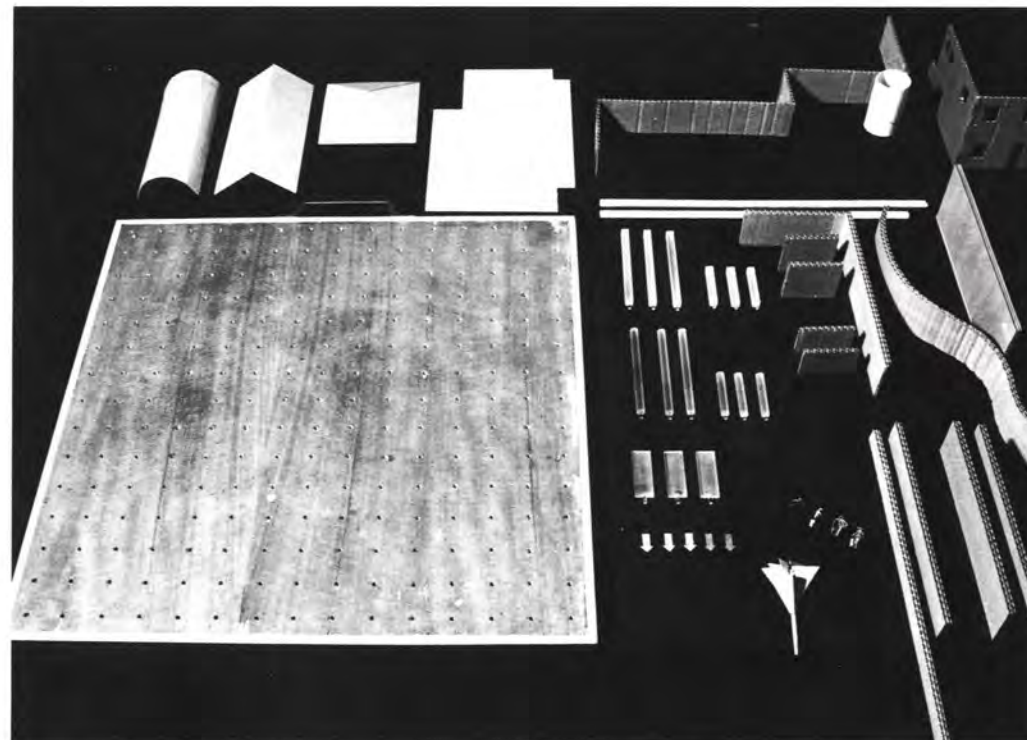
Συνοδεύει και συμπληρώνει ασκήσεις ανάλυσης και διερεύνησης της δομής του αρχιτεκτονικού χώρου, με βάση τα κύρια στοιχεία του -στύλους, δοκούς, πλάκες, τοίχους κλπ.-

Οι ασκήσεις έχουν χαρακτήρα εκπαιδευτικών δρώμενων, που ενσωματώνονται στο κύριο μάθημα των συνθέσεων κατά τη διεξαγωγή του κυρίως στα μικρότερα εξάμηνα*. Έχουν στόχο να αποκαλύψουν στο σπουδαστή τις πρωτογενείς ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά των βασικών στοιχείων του χώρου, καθώς και τους τρόπους που αυτά συσχετίζονται και συνεργάζονται μεταξύ τους. Τον βοηθούν να οδηγηθεί στη μελέτη και σύνθεση αρχιτεκτονικών μορφών μέσα από διαδικασίες ουσιαστικής κριτικής σκέψης και γνώσης και όχι μίμησης.

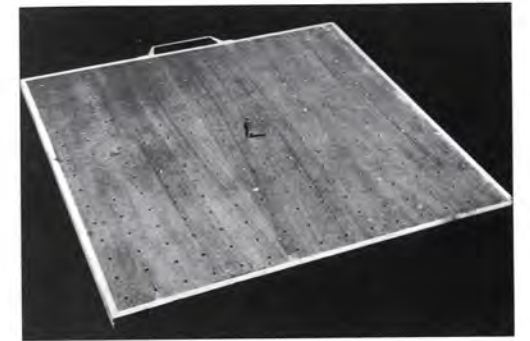
Είναι άμεσες πρακτικές εφαρμογές, που πραγματοποιούνται ομαδικά -με συνεργασία διδάσκοντος και σπουδαστών- απ' ευθείας πάνω στο μοντέλο, σε κλίμακα 1:50.

Στην οργάνωσή τους και στη μελέτη και κατασκευή του μοντέλου βοήθησαν οι αρχιτέκτονες: Ελένη Αμερικάνου (Α.Μ.Σ.) και Πάνος Εξαρχόπουλος.

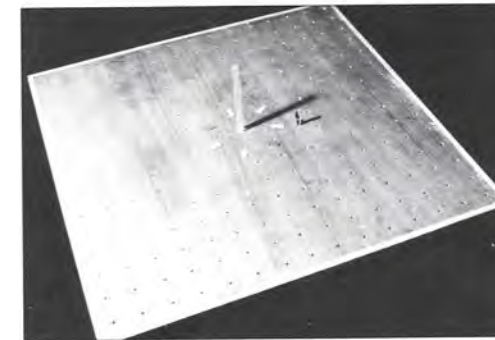
* Οι ασκήσεις πραγματοποιούνται στις διδακτικές ομάδες του Τ.Μπίρη ήδη από το χειμερινό 4ο εξάμηνο 1991.

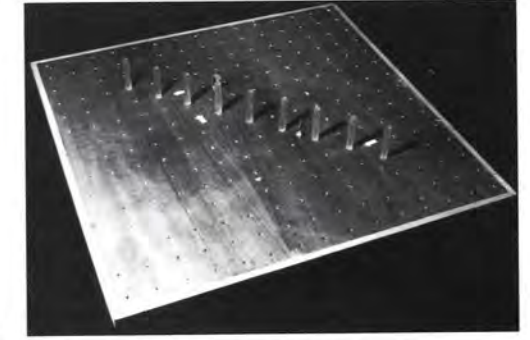
Το συναρμολογούμενο και αποσυναρμολογούμενο μοντέλο και τα στοιχεία του.

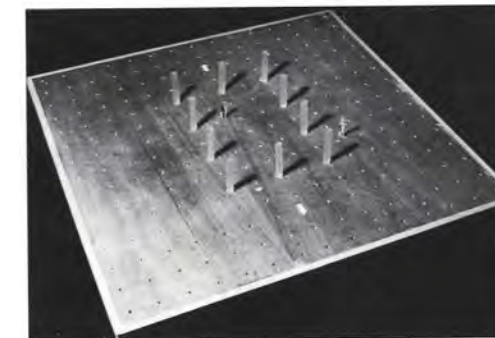
1. Ο απροσδιόριστος χώρος.
Η ανάγκη της αρχιτεκτονικής παρέμβασης για την οργάνωση του χώρου.

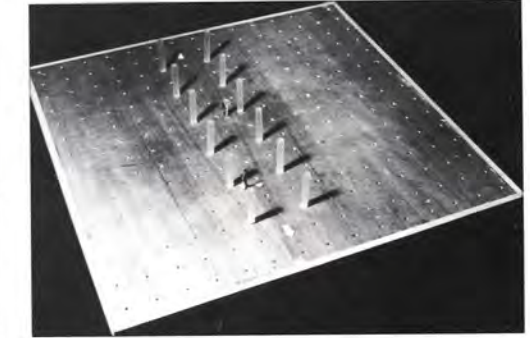
2. Το σημείο αναφοράς.

3. Ο άξονας, ο ρυθμός, ο κάρναβος.

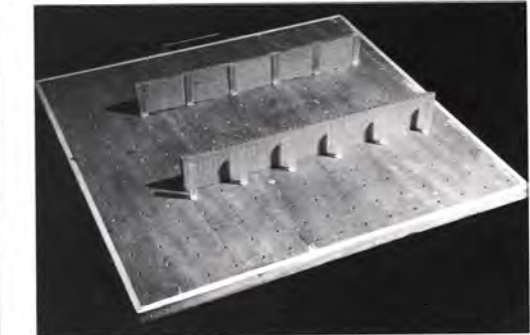
4. Ο χώρος στάσης. Η έννοια του μέσα και του έξω.

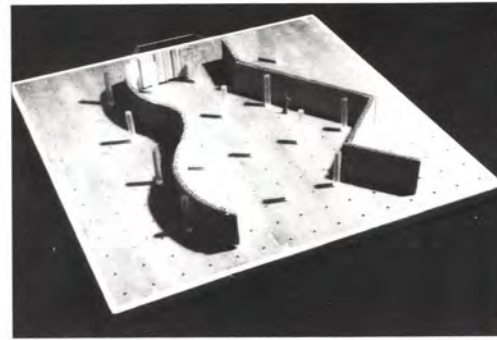
5. Ο χώρος κίνησης. Η πορεία.

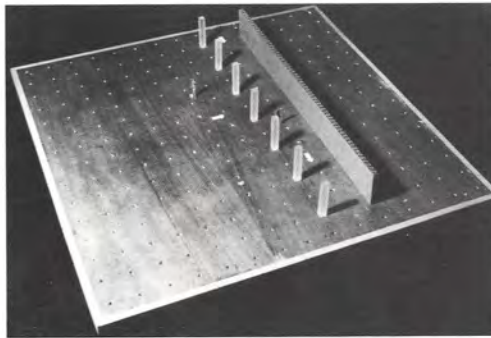
6. Ο στύλος και η δοκός. Τα είδη των στύλων -τετράγωνος, στρογγυλός, επιμήκης - ο στύλος και ο τοίχος - το πλήρες στοιχείο.

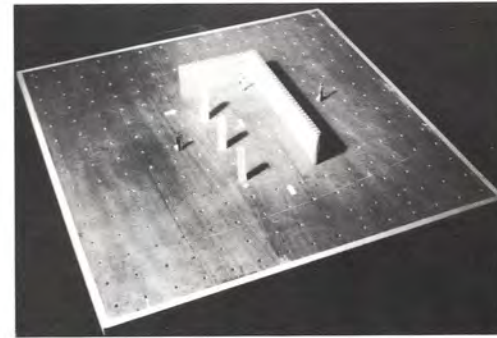
7. Οι σχέσεις στύλου και τοίχου.

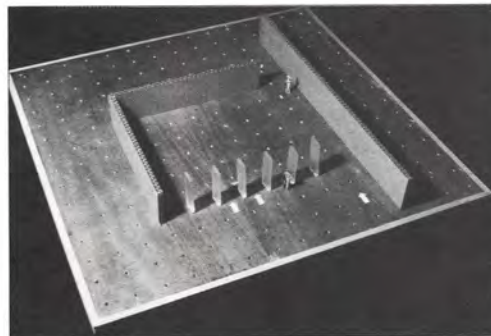
8. Σχέση στύλου και τοίχου.

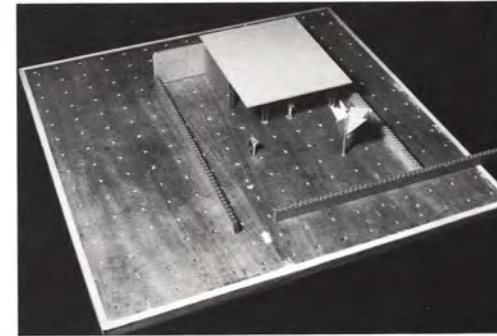
9. Πρωτογενείς χωρικές διατάξεις (1). Η στοά

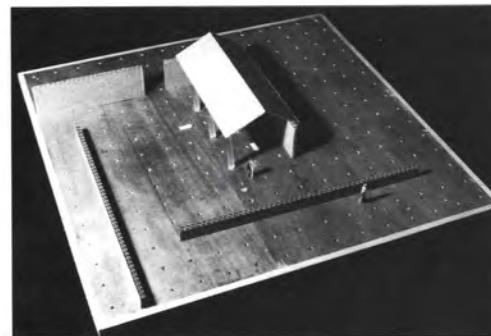
10. Πρωτογενείς χωρικές διατάξεις (2) Η γωνία.

11. Πρωτογενείς χωρικές διατάξεις (3). Το αίθριο

12. Η στέγηση (1). Η επίπεδη στέγηση.

13. Η στέγηση (2). Η δόρυχη στέγη.

14. Η σύνθεση - το πλάσιμο του χώρου. Ο μονώροφος χώρος, ο διώροφος χώρος και το πατάρι, συνδυασμοί. Η σκάλα.

Η παρούσα έκδοση είναι χορηγία της

INF INFORM Π. ΛΥΚΟΣ Α.Ε.